

J. Povšnar, M. Koprivnikar Šušteršič, M. Kovač, J. Kušar, T. Nenadič, A. Vidrih

Analiza poslovanja slovenskih gospodarskih družb po dejavnostih v letu 2017

Delovni zvezek 2/2018, let. XXVII

Objava in povzemanje prispevkov sta dovoljena delno ali v celoti z navedbo vira. Avtorstvo je treba pripisati avtorju prispevka in ne Uradu RS za makroekonomske analize in razvoj. Mnenja, ugotovitve in sklepi so namreč v celoti avtorjevi in ne odražajo nujno uradnih stališč Urada RS za makroekonomske analize in razvoj.

Kratka vsebina: Avtorji v delovnem zvezku analizirajo poslovanje gospodarskih družb po posameznih dejavnostih. Poudarek je na zadnjem letu, to je letu 2017, z medčasovnimi primerjavami za obdobje 2008–2017. Avtorje zanimajo predvsem glavne značilnosti poslovanja in premoženjsko-finančnega položaja družb s poudarkom na dejavnikih, ki vplivajo na ustvarjeno dodano vrednost in konkurenčnost posameznih dejavnosti, ter pomembnejše spremembe v strukturi posameznih dejavnosti.

Ključne besede: gospodarske družbe, poslovni izid, dodana vrednost, kazalniki uspešnosti poslovanja, statistični podatki iz bilance stanja in izkaza poslovnega izida, kmetijstvo, gozdarstvo, ribištvo, rudarstvo, predelovalne dejavnosti, oskrba z vodo, ravnanje z odpadki in odpadki ter saniranje okolja, oskrba z elektriko, plinom in paro, gradbeništvo, trgovina, promet in skladiščenje, gostinstvo, informacijske in komunikacijske dejavnosti, poslovanje z nepremičninami, strokovne, znanstvene in tehnične dejavnosti, druge raznovrstne poslovne storitve.

Izdajatelj:
Urad RS za makroekonomske analize in razvoj
Gregorčičeva 27
1000 Ljubljana
Tel: (+386) 1 478 1012
Telefaks: (+386) 1 478 1070
E-naslov: gp.umar@gov.si

Odgovorna urednica: Tanja Čelebič (tanja.celebic@gov.si)

Delovni zvezek: Analiza poslovanja slovenskih gospodarskih družb po dejavnostih v letu 2017

Avtorji: Jure Povšnar (jure.povsnar@gov.si), Mojca Koprivnikar Šušteršič (mojca.koprivnikar@gov.si), mag. Mateja Kovač (mateja.kovac@gov.si), mag. Janez Kušar (janez.kusar@gov.si), mag. Tina Nenadič (tina.nenadic@gov.si), mag. Ana Vidrih (ana.vidrih@gov.si).

Delovni zvezek je recenziran.
Delovni zvezek ni lektoriran.

Ljubljana, september 2018

Katalogni zapis o publikaciji (CIP) pripravili v Narodni in univerzitetni knjižnici v Ljubljani COBISS.SI -ID= 296776704 ISBN 978-961-6839-39-6 (pdf)

KAZALO VSEBINE

1 UVOD	1
2 NEKATERE ZNAČILNOSTI POSLOVANJA IN PREMOŽENJSKO-FINANČNEGA POLOŽAJA GOSPODARSKIH DRUŽB V LETU 2017	2
3 PREGLED POSLOVANJA GOSPODARSKIH DRUŽB PO DEJAVNOSTIH	7
3.1 KMETIJSTVO IN Z NJIM POVEZANE DEJAVNOSTI (A, C 10,11)	9
3.1.1 Kmetijstvo, lov in gozdarstvo ter ribištvo (A).....	9
3.1.2 Proizvodnja živil in pijač (C 10, 11).....	12
3.2 RUDARSTVO (B).....	15
3.3 PREDELOVALNE DEJAVNOSTI (C).....	18
3.4 OSKRBA Z ELEKTRIKO, PLINOM IN PARO (D)	24
3.5 OSKRBA Z VODO; RAVNANJE Z ODPLAKAMI IN ODPADKI; SANIRANJE OKOLJA (E).....	27
3.6 GRADBENIŠTVO (F)	30
3.7 TRGOVINA, VZDRŽEVANJE IN POPRAVILA MOTORNIH VOZIL (G).....	33
3.8 PROMET IN SKLADIŠČENJE (H)	40
3.9 GOSTINSTVO (I)	45
3.10 INFORMACIJSKO-KOMUNIKACIJSKE DEJAVNOSTI (J).....	50
3.11 POSLOVANJE Z NEPREMIČNINAMI (L).....	55
3.12 STROKOVNE, ZNANSTVENE IN TEHNIČNE DEJAVNOSTI (M).....	59
3.13 DRUGE RAZNOVRSTNE POSLOVNE DEJAVNOSTI (N).....	64
4 ZAKLJUČEK	69
5 SEZNAM LITERATURE IN VIROV	72
PRILOGA: Opredelitev kazalnikov, uporabljenih v analizi poslovanja gospodarskih družb	74

PRILOGA K DELOVNEMU ZVEZKU: STATISTIČNE TABELE V EXCELOVI DATOTEKI

Kazalo okvirjev, slik in tabel

Okvir 1: Koncentracija v nespecializiranih pretežno živilskih prodajalnah na drobno	38
Okvir 2: Poslovanje gostinskih malih podjetnikov	48
Slika 1: Neto čisti dobiček in njegovi glavni sestavini ¹ v obdobju 2002–2017 ^{2,3}	3
Slika 2: Prihodki od prodaje doma in na tujem trgu v obdobju 2008–2017	4
Slika 3: Stroški dela v dodani vrednosti in poslovnih odhodkih v obdobju 2002–2017	5
Slika 4: Finančni odhodki in finančni prihodki v obdobju 2008–2017	5
Slika 5: Dolg, kapital ter delež dolga v virih sredstev v obdobju 2002–2017 ¹	6
Slika 6: Struktura dodane vrednosti po dejavnostih v letu 2017	7
Slika 7: Sprememba v strukturi dodane vrednosti družb v obdobju 2008–2017	7
Slika 8: Neto čisti dobiček obračunskega obdobja po dejavnostih v letih 2016 in 2017	8
Slika 9: Dodana vrednost in zaposlenost v gospodarskih družbah dejavnosti A v obdobju 2008–2017	10
Slika 10: Neto poslovni izid gospodarskih družb dejavnosti A v obdobju 2008–2017	11
Slika 11: Neto poslovni izid gospodarskih družb dejavnosti A po oddelkih v letih 2016 in 2017	11
Slika 12: Dodana vrednost in zaposlenost v gospodarskih družbah ŽPI v obdobju 2008–2017	13
Slika 13: Poslovni izid gospodarskih družb ŽPI v obdobju 2008–2017	14
Slika 14: Neto poslovni izid gospodarskih družb ŽPI po strukturi v letih 2016 in 2017	14
Slika 15: Struktura dodane vrednosti v gospodarskih družbah v dejavnosti rudarstvo v letu 2017 ter poslovni rezultat v letih 2016 in 2017	16
Slika 16: Sprememba poslovnega rezultata v gospodarskih družbah v dejavnosti rudarstvo v letu 2017 glede na leto 2016 po komponentah	17
Slika 17: Dodana vrednost in zaposlenost v družbah predelovalnih dejavnosti v letu 2017	19
Slika 18: Rast prihodkov od prodaje družb predelovalnih dejavnosti v letu 2017	20
Slika 19: Neto dobiček iz poslovanja v družbah predelovalnih dejavnosti v letih 2016 in 2017	21
Slika 20: Neto finančni rezultat družb predelovalnih dejavnosti v letih 2016 in 2017	21
Slika 21: Neto čisti dobiček družb predelovalnih dejavnosti v letih 2016 in 2017	22
Slika 22: Zadolženost družb predelovalnih dejavnosti v letih 2016 in 2017	23
Slika 23: Struktura dodane vrednosti v gospodarskih družbah v dejavnosti oskrba z elektriko, plinom in paro v letu 2017 ter poslovni rezultat v letih 2016 in 2017	25
Slika 24: Sprememba poslovnega rezultata v gospodarskih družbah v dejavnosti oskrba z elektriko, plinom in paro v letu 2017 glede na leto 2016 po komponentah	26
Slika 25: Dodana vrednost in zaposlenost v gospodarskih družbah dejavnosti E v obdobju 2008–2017	28
Slika 26: Poslovni izid gospodarskih družb dejavnosti E v obdobju 2008–2017	29
Slika 27: Poslovni izid gospodarskih družb dejavnosti E po oddelkih v letih 2016 in 2017	29
Slika 28: Viri sredstev ter delež dolga v virih sredstev gradbeništva v obdobju 2008–2017	31
Slika 29: Struktura dodane vrednosti po oddelkih dejavnosti trgovina ter vzdrževanje in popravila motornih vozil v letu 2017	34
Slika 30: Dodana vrednost ter stroški dela na zaposlenega v gospodarskih družbah dejavnosti trgovina ter vzdrževanje in popravila motornih vozil v letu 2017	34
Slika 31: Poslovni izid družb trgovskih oddelkov v letih 2016 in 2017	35
Slika 32: Obremenjenost poslovnih prihodkov z nabavno vrednostjo prodanega blaga, materiala in storitev v trgovinskih družbah v letih 2009, 2016 in 2017	36
Slika 33: Prihodki od prodaje gospodarskih družb v trgovini z motornimi vozili in njihovimi popravili v obdobju 2008–2017	37
Slika 34: Kazalnika koncentracije v nespecializiranih, pretežno živilskih prodajalnah na drobno v obdobju 2000–2017	38
Slika 35: Finančno poslovanje gospodarskih družb v dejavnosti trgovina ter vzdrževanje in popravila motornih vozil v letu 2017	39
Slika 36: Zadolženost trgovinskih družb v letu 2017	39
Slika 37: Struktura dodane vrednosti gospodarskih družb v dejavnosti promet in skladiščenje v letu 2017 ter poslovni rezultat v letih 2016 in 2017	41
Slika 38: Sprememba poslovnega rezultata v gospodarskih družbah v dejavnosti promet in skladiščenje v letu 2017 glede na leto 2016 po komponentah	42
Slika 39: Delež v dodani vrednosti ter zaposlenosti vseh gostinskih družb v letu 2017	46
Slika 40: Poslovni izid družb gostinskih oddelkov v letih 2016 in 2017	46

Slika 41: Donosnost prodaje v gostinskih gospodarskih družbah v letih 2015-2017	47
Slika 42: Zadolženost in finančna pokritost gostinskih družb v obdobju 2008-2017	49
Slika 43: Delež posameznih oddelkov v dodani vrednosti in zaposlenosti gospodarskih družb informacijskih in komunikacijskih dejavnosti v letu 2017	51
Slika 44: Poslovni rezultat družb dejavnosti J v letu 2017	52
Slika 45: Dodana vrednost in stroški dela na zaposlenega v gospodarskih družbah informacijskih in komunikacijskih dejavnosti v letu 2017	52
Slika 46: Zadolženost v gospodarskih družbah informacijskih in komunikacijskih dejavnosti v letu 2017	53
Slika 47: Struktura dodane vrednosti, zaposlenosti in sredstev nepremičninskih gospodarskih družb v letu 2017	56
Slika 48: Poslovni izid nepremičninskih družb v obdobju 2008-2017	57
Slika 49: Transakcije in cene stanovanjskih nepremičnin v obdobju 2007-2017	57
Slika 50: Zadolženost in finančna struktura gospodarskih družb v dejavnosti poslovanje z nepremičninami v obdobju 2008-2017	58
Slika 51: Delež posameznih oddelkov v dodani vrednosti in zaposlenosti gospodarskih družb strokovnih, znanstvenih in tehničnih dejavnosti v letu 2017	60
Slika 52: Poslovni rezultat družb dejavnosti M v letu 2017	61
Slika 53: Dodana vrednost in stroški dela na zaposlenega v gospodarskih družbah strokovnih, znanstvenih in tehničnih dejavnosti v letu 2017	61
Slika 54: Zadolženost v gospodarskih družbah strokovnih, znanstvenih in tehničnih dejavnosti v letu 2017	62
Slika 55: Delež posameznih oddelkov v dodani vrednosti in zaposlenosti gospodarskih družb drugih raznovrstnih poslovnih dejavnosti v letu 2017	65
Slika 56: Poslovni rezultat družb dejavnosti N v letu 2017	66
Slika 57: Dodana vrednost in stroški dela na zaposlenega v gospodarskih družbah drugih raznovrstnih poslovnih dejavnosti v letu 2017	66
Slika 58: Zadolženost v gospodarskih družbah drugih raznovrstnih poslovnih dejavnosti v letu 2017	67
 Tabela 1: Kazalniki poslovanja gospodarskih družb v izbranih letih	2
Tabela 2: Kazalniki poslovanja gospodarskih družb kmetijstva, lova in ribištva ter gozdarstva v izbranih letih	9
Tabela 3: Kazalniki poslovanja gospodarskih družb dejavnosti proizvodnje živil in pijač v izbranih letih	12
Tabela 4: Kazalniki poslovanja gospodarskih družb rudarstva v izbranih letih	15
Tabela 5: Kazalniki poslovanja gospodarskih družb predelovalnih dejavnosti v izbranih letih	18
Tabela 6: Kazalniki poslovanja gospodarskih družb za oskrbo z elektriko, plinom in paro v izbranih letih	24
Tabela 7: Kazalniki poslovanja gospodarskih družb v dejavnosti oskrbe z vodo, ravnanja z odpadki in saniranja okolja v izbranih letih	27
Tabela 8: Kazalniki poslovanja gospodarskih družb gradbeništva v izbranih letih	30
Tabela 9: Kazalniki poslovanja gospodarskih družb v dejavnosti trgovina, vzdrževanje in popravila motornih vozil v izbranih letih	33
Tabela 10: Kazalniki poslovanja gospodarskih družb v dejavnosti prometa in skladiščenja v izbranih letih	40
Tabela 11: Kazalniki poslovanja gospodarskih družb gostinstva v izbranih letih	45
Tabela 12: Izbrani kazalniki poslovanja malih samostojnih podjetnikov v gostinstvu v obdobju 2008-2017	48
Tabela 13: Kazalniki poslovanja gospodarskih družb v informacijskih in komunikacijskih dejavnostih v izbranih letih	50
Tabela 14: Kazalniki poslovanja nepremičninskih družb v izbranih letih	55
Tabela 15: Kazalniki poslovanja gospodarskih družb v strokovnih, znanstvenih in tehničnih dejavnostih v izbranih letih	59
Tabela 16: Kazalniki poslovanja gospodarskih družb v drugih raznovrstnih poslovnih dejavnostih v izbranih letih	64

Kratice Standardne klasifikacije dejavnosti (SKD 2008)

A – kmetijstvo in lov, gozdarstvo, ribištvo, **B** – rudarstvo, **C** – predelovalne dejavnosti, **D** – oskrba z električno energijo, plinom in paro, **E** – oskrba z vodo, ravnanje z odplakami in odpadki, saniranje okolja, **F** – gradbeništvo, **G** – trgovina; vzdrževanje in popravila motornih vozil, **H** – promet in skladiščenje, **I** – gostinstvo, **J** – informacijske in komunikacijske dejavnosti, **K** – finančne in zavarovalniške dejavnosti, **L** – poslovanje z nepremičninami, **M** – strokovne, znanstvene in tehnične dejavnosti, **N** – druge raznovrstne poslovne dejavnosti, **O** – dejavnost javne uprave in obrambe, dejavnost obvezne socialne varnosti, **P** – izobraževanje, **Q** – zdravstvo in socialno varstvo, **R** – kulturne, razvedrilne in rekreacijske dejavnosti, **S** – druge dejavnosti.

Povzetek

V delovnem zvezku na podlagi podatkov AJPES, pridobljenih iz bilanc stanja in izkazov poslovnega izida gospodarskih družb, analiziramo poslovanje teh družb. Analiza zajema obdobje od leta 2008 (ko je prišlo do spremembe Standardne klasifikacije dejavnosti; v nadaljevanju SKD) do leta 2017, pri čemer je glavni poudarek na analizi poslovanja v zadnjem letu. Vse kategorije primerjamo v tekočih cenah. Dodana vrednost gospodarskih družb se je v letu 2017 še bolj povečala kot leto prej in je pomenila okoli 55 % dodane vrednosti celotnega slovenskega gospodarstva (upoštevaje prve ocene o dodani vrednosti SURS). Poslovni rezultat gospodarskih družb se je, po močnem poslabšanju med krizo, v letu 2017 že četrto leto zapored zelo izboljšal. Poslabšanje v krizi se je kazalo v negativnem rezultatu iz financiranja in zmanjšanem dobičku iz poslovanja. V letu 2017 je do nadaljnjega izboljšanja prišlo pri obeh komponentah, s čimer se je neto čisti dobiček gospodarskih družb s 3.622 mio EUR povzpел nad do sedaj najvišjo raven iz leta 2007. Neto dobiček iz poslovanja se je v tej primerjavi še bolj okrepil, neto izguba iz financiranja pa je bila glede na krizna leta le še neznatna. Na strani poslovnih prihodkov se je nadaljevalo povečevanje prihodkov od prodaje na trgu EU, po daljšem času pa se jim je, ob domači konjunkturi, pridružila močna rast prihodkov na domačem trgu. Povezano z rastjo svetovnih cen energije in kovin so se povečali stroški blaga, materiala in storitev, deleži stroškov dela v dodani vrednosti in poslovnih odhodkih pa so bili podobni kot pred desetimi leti. Zniževanje finančnih odhodkov je bilo ob intenzivnem razdolževanju družb povezano z vse manjšimi odhodki iz bančnih posojil, v zadnjih treh letih pa so močno upadli tudi odhodki povezani z odpisi in oslabitvami. Zadolženost gospodarskih družb (delež dolga v virih sredstev) se je lani nadalje znižala in je bila z 52 % na ravni z začetka prejšnjega desetletja.

Summary

The working paper analyses business results of Slovenian commercial companies using AJPES statistical data from companies' balance sheets and profit and loss statements. The analysis covers the period from 2008 (when NACE classification was revised), focusing on developments in 2017. All categories are compared in current prices. In 2017 value added of commercial companies increased even more than in 2016, accounting for approximately 55% of total value added of Slovenia's economy (based on the first estimates by SURS). After a significant deterioration during the crisis, business performance of commercial companies improved considerably in 2017 for the fourth consecutive year. The deterioration during the crisis was reflected in financial loss and lower operating profit. The improvement in 2017 again stemmed from both components and resulted in total net profit of EUR 3,622 million, which exceeded the record level of 2007. In this comparison net operating profit improved even more and net financial loss declined to the lowest level in ten years. On the revenue side, there was a further increase in revenues from sales on the EU market. Owing to the favourable business cycle in Slovenia, it was accompanied by strong revenue growth on the domestic market, for the first time in several years. The costs of goods, materials and services increased, reflecting rising global energy and metal prices, while labour cost shares in value added and commercial expenses were at the levels of ten years before. While the falling of financial expenses was at first a consequence of lower expenses for bank loans due to intense corporate deleveraging, expenses related to impairment and write-offs of financial investments also declined significantly in the last three years. In 2017 the indebtedness of commercial companies (the ratio of debt to total liabilities) decreased further, to 52 %, the level seen at the beginning of the previous decade.

1 UVOD

Strukturne statistike podjetij so pomemben vir podatkov o posameznih dejavnostih gospodarstva, saj omogočajo analize na precej bolj razčlenjeni ravni SKD kakor na primer nacionalni računi, ki zagotavljajo predvsem tako imenovane makro podatke o nacionalnem gospodarstvu. Njihova slabost pa je, da so na voljo s precejšnjim časovnim zamikom. Zato si za bolj tekoče spremljanje gibanj v posameznih dejavnostih pomagamo s statističnimi podatki o poslovanju gospodarskih družb. Uporabljeni podatki za razliko od strukturnih statistik ali nacionalnih računov ne vključujejo rezultatov vseh poslovnih subjektov (poleg gospodarskih družb so to še samostojni podjetniki, zadruga, društva, pravne osebe zasebnega in javnega prava). Z analizo podatkov o poslovanju gospodarskih družb tako zajamemo nekaj več kot polovico dodane vrednosti celotnega slovenskega gospodarstva in skoraj dve tretjini dodane vrednosti dejavnosti pretežno zasebnega sektorja (A-N, R-T).

V delovnem zvezku analiziramo statistične podatke iz bilance stanja in izkaza poslovnega izida gospodarskih družb¹ predvsem z vidika posameznih dejavnosti slovenskega gospodarstva. Zanimajo nas (i) glavne značilnosti poslovanja in premoženjsko-finančnega položaja družb s poudarkom na dejavnostih, ki vplivajo na ustvarjeno dodano vrednost in konkurenčnost posameznih dejavnosti, in (ii) pomembnejše spremembe v strukturi dejavnosti. Tako dobimo podrobnejši pogled v posamezne dejavnosti, kar uporabljamo na eni strani kot podlago za napovedovanje bruto domačega proizvoda s strani proizvodnje (dodane vrednosti), ki je sestavni del napovedi gospodarskih gibanj Urada za makroekonomske analize in razvoj. Na drugi strani pa so te analize ena od osnov za spremljanje napredka pri razvoju in konkurenčnosti podjetniškega sektorja. V posameznih storitvenih dejavnostih, v katerih ob gospodarskih družbah razmeroma velik del dodane vrednosti dejavnosti ustvarijo še majhni samostojni podjetniki, dodajamo tudi kratko informacijo o njihovem poslovanju.

Zaradi spremembe Standardne klasifikacije dejavnosti z letom 2008 v delovnem zvezku večinoma analiziramo obdobje po tem letu. Ker se je leta 2008 začela uporabljati nova klasifikacija SKD (SKD 2008), ki se od do tedaj veljavne klasifikacije SKD 2002 precej razlikuje², podatki AJ PES o poslovanju gospodarskih družb za leto 2008 na ravni posameznih dejavnosti niso primerljivi s podatki pred tem letom. Zato smo se v primeru analiz posameznih dejavnosti omejili na obdobje po letu 2008, za celotno skupino gospodarskih družb (poglavje 2) in nekatere dejavnosti, kjer ni bilo večjih sprememb, pa so mogoče primerjave tudi za daljše obdobje. Podatki za vsako od analiziranih let vključujejo gospodarske družbe, ki so v tistem letu dejansko poslovale.

Delovni zvezek ima štiri poglavja in statistično prilogo. Uvodu sledi poglavje, v katerem predstavljamo nekatere skupne značilnosti poslovanja in premoženjsko-finančnega položaja gospodarskih družb v Sloveniji. Večino prostora pa v nadaljevanju namenjamo analizi poslovanja družb v posameznih dejavnostih klasifikacije SKD. Vključene so večje dejavnosti zasebnega sektorja brez finančnih in zavarovalniških storitev (K), in sicer: kmetijstvo in nekatere z njim povezane dejavnosti (A, C 10 in C 11), rudarstvo (B), predelovalne dejavnosti (C), oskrba z elektriko, plinom in paro (D), oskrba z vodo, ravnanje z odpadki in odplakami ter saniranje okolja (E), gradbeništvo (F), trgovina (G), promet in skladiščenje (H), gostinstvo (I), informacijske in komunikacijske dejavnosti (J), poslovanje z nepremičninami (L), strokovne, znanstvene in tehnične dejavnosti (M) ter druge raznovrstne poslovne dejavnosti (N). Delovni zvezek končujemo s sklepnimi ugotovitvami, prilagamo pa mu še obsežnejšo statistično prilogo.

¹ Objavlja jih AJ PES na podlagi letnih poročil, ki jih enkrat letno predložijo gospodarske družbe.

² Klasifikacija SKD 2008 je podrobno predstavljena na spletni strani Statističnega urada RS (<http://www.stat.si>). Osnovna razdelitev dejavnosti do ravni oddelkov (dvomestna šifra) pa je razvidna tudi iz statistične priloge, ki je priložena delovnemu zvezku v obliki Excelove datoteke.

2 NEKATERE ZNAČILNOSTI POSLOVANJA IN PREMOŽENJSKO-FINANČNEGA POLOŽAJA GOSPODARSKIH DRUŽB V LETU 2017

Tabela 1: Kazalniki poslovanja gospodarskih družb v izbranih letih

	2008	2010	2015	2016	2017
Število gospodarskih družb	51.997	55.734	65.214	65.603	66.470
Število zaposlenih ¹	510.754	462.643	444.839	459.463	481.300
Neto ² čisti dobiček/izguba (v mio EUR)	1.657,0	-256,5	1.640,0	3.186,8	3.621,5
VELIKOST					
Sredstva/podjetje (v tisoč EUR)	2.006	1.800	1.360	1.377	1.421
Število zaposlenih/podjetje	9,8	8,3	6,8	7,0	7,2
OPREMLJENOST DELA S SREDSTVI					
Povprečna sredstva/zaposlenega (v tisoč EUR)	195	218	199	192	191
GOSPODARNOST					
Gospodarnost poslovanja	1,043	1,030	1,036	1,048	1,048
DONOSNOST					
Donosnost sredstev (v %)	1,7	-0,3	1,9	3,6	3,9
Donosnost prihodkov (v %)	1,9	-0,3	2,0	3,8	3,9
PRODUKTIVNOST					
Dodana vrednost/zaposlenega (v EUR)	35.279	36.044	41.124	42.094	43.154
STROŠKI DELA					
Stroški dela/zaposlenega (v EUR)	21.376	22.719	24.758	25.294	25.905
Delež stroškov dela v dod. vrednosti (v %)	60,6	63,0	60,2	60,1	60,0
FINANCIRANJE IN PLAČILNA SPOSOBNOST					
Delež dolga v virih sredstev (v %)	65,2	62,2	55,2	53,2	52,3
Delež kratk. obveznosti v virih sredstev (v %)	36,9	35,3	30,2	28,7	28,2
Kapitalska pokritost dolg. sredstev (v %)	56,8	61,0	73,0	77,6	80,2
Dolg. pokritost dolg. sredstev in zalog (v %)	88,8	90,5	99,1	102,6	104,1
IZVOZNA USMERJENOST					
Delež čistih prihodkov od prodaje na tujem trgu (v %)	29,7	30,7	38,4	39,2	41,3
STRUKTURA SREDSTEV					
Delež dolg. sredstev v sredstvih (v %)	61,3	62,0	61,4	60,3	59,5
Delež strojev in naprav ter druge opreme in naprav v dolg. sredstvih (v %)	15,7	15,4	18,2	18,5	19,1

Vir podatkov: AJPES (Statistični podatki iz bilance stanja in izkaza poslovnega izida), lastni izračuni.

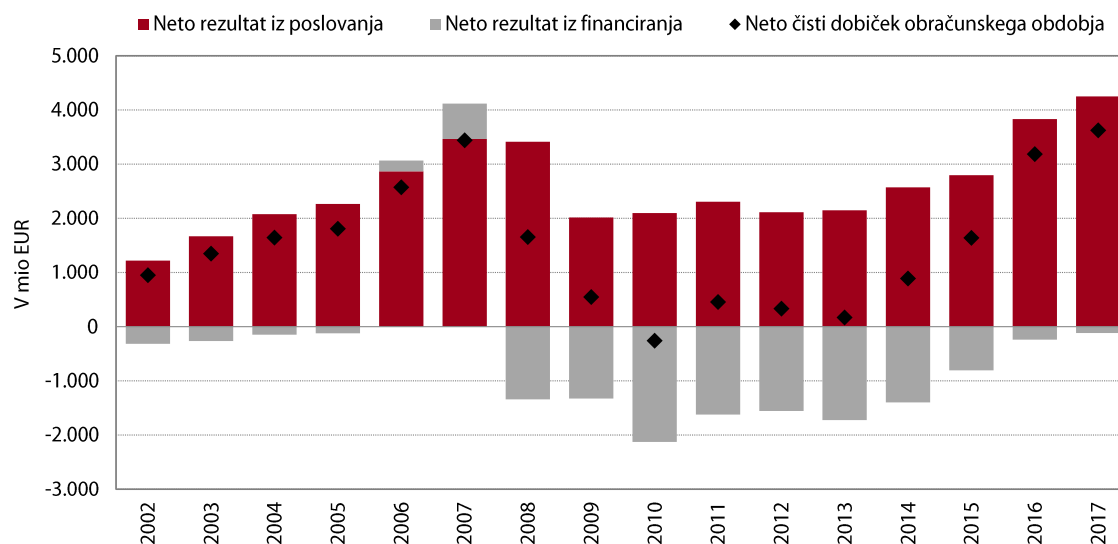
Opombe: ¹ Podatek o številu zaposlenih pomeni povprečno število zaposlenecv na podlagi delovnih ur v obračunskem obdobju in je izračunan kot število delovnih ur v koledarskem (obračunskem) letu, za katere so zaposlenci dobili plačo in nadomestilo plače /(deljeno) z možnimi delovnimi urami za koledarsko (poslovno) leto. ² Razlika med čistim dobičkom in izgubo obračunskega obdobja.

Poslovanje gospodarskih družb se je v letu 2017 še izboljšalo, kazalci pa so bili povečini primerljivimi s prej najuspešnejšim letom 2007. Rast dodane vrednosti vseh družb je bila v letu 2017 7,4-odstotna in s tem še dosti višja kot prejšnje leto³. Tako dodana vrednost kot tudi število zaposlenih v družbah se je tako v zadnjih nekaj letih povečevalo, glede na leto 2008 pa je bilo zaposlenih še za okoli 6 % manj, dodana

³ Po prvih ocenah SURS se je v letu 2017 dodana vrednost celotnega slovenskega gospodarstva, merjeno v tekočih cenah, povečala zelo podobno (za 7,5 %).

vrednost pa je bila višja za dobrih 15 %, kar pomeni, da je bila za nekaj odstotkov višja od predkriznega leta tudi realno⁴. V zadnjih štirih letih se je močneje krepil tudi dobiček družb. Neto čisti dobiček družb se je povzpел na 3.622 mio EUR in je bil za prek 5 % višji kot v letu 2007 (realno še za okoli desetino nižji), neto dobiček iz poslovanja pa je bil višji za skoraj 23 % (tako tudi realno za nekaj odstotkov). Neto izguba iz financiranja je bila najmanjša po začetku krize. Vprašanju primernosti izbire deflatorja se delno izognemo z izračunom kazalcev donosnosti. Nekateri od njih so že tolikšni kot v letu 2007, drugi pa še zaostajajo. V letu 2017 sta bili tako donosnosti poslovnih prihodkov in sredstev s 4,6 % in 3,9 % praktično enaki kot pred desetimi leti, donosnosti celotnega prihodka in kapitala pa sta bili še nižji. Zlasti slednje je pričakovano, saj je ob naraščanju zadolževanja pred krizo kapital pomenil vse manjši del vseh sredstev oziroma virov družb, ki so osnova za ustvarjanje poslovnega rezultata. Lahko bi tudi rekli, da je bila v letu 2007 zaradi »prezadolženosti« tudi sama donosnost kapitala »prenapihnjena«. Medtem ko so v prejšnjih nekaj letih višjo rast dobička vseh družb občasno zavirali enkratni dejavniki v posameznih dejavnostih, ki niso bili direktno povezani s krizo (negativni vpliv TEŠ 6 pri oskrbi z elektriko, velika izguba v posameznih družbah gradbeništva), so v letu 2017 v vseh dejavnostih poslovali z dobičkom. Hkrati se tudi proces saniranja bilanc z razdolževanjem počasi zaključuje, tako da so družbe ob ugodnih gospodarskih obetih v Sloveniji ob hkratnem hitrejšem naraščanju obsega vrednosti kapitala zadolženost lani po daljšem zniževanju spet malo povečale. Kljub temu, da so viri sredstev družb še vedno za okoli 9 % nižji kot leta 2008, je njihovo ponovno naraščanje v zadnjih dveh letih pomemben pokazatelj okrevanja družb po krizi.

Slika 1: Neto čisti dobiček in njegovi glavni sestavini¹ v obdobju 2002–2017^{2,3}

Vir podatkov: AJPES (Statistični podatki iz bilance stanja in izkaza poslovnega izida), lastni izračuni.

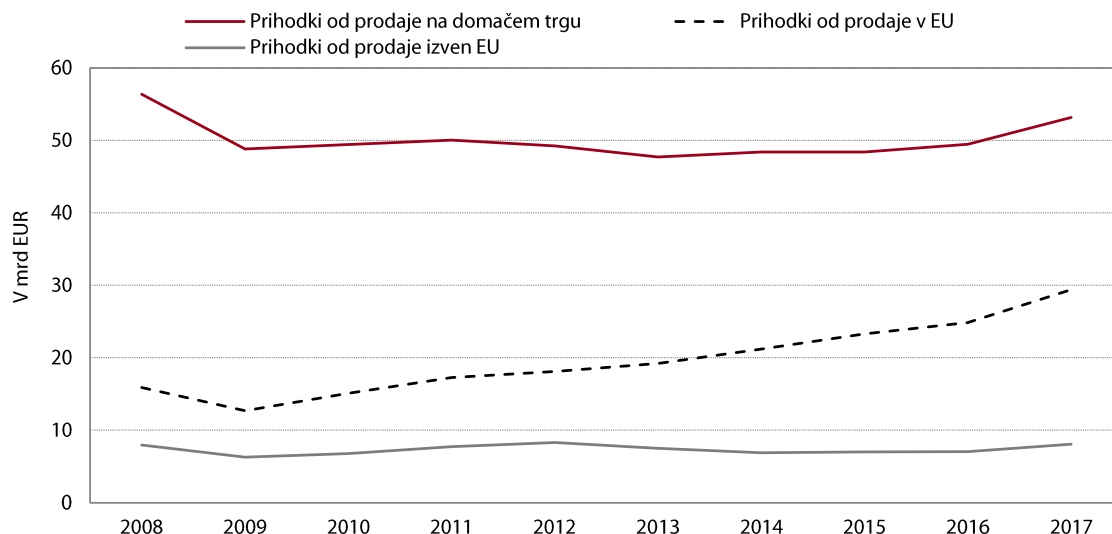
Opombe: ¹ Poslovni rezultat obračunskega obdobja je rezultat poslovanja družb v njihovi osnovni dejavnosti (rezultat iz poslovanja), iz financiranja (rezultat iz financiranja) in iz drugega delovanja. Ker tretja komponenta predstavlja relativno manj pomemben del celotnega poslovnega rezultata, je v sliki ne prikazujemo posebej. ² Leta 2006 so se spremenili slovenski računovodski standardi, a po naši oceni spremembe niso bile tolikšne, da bi popolnoma onemogočile medletno primerjavo podatkov (glej tudi pojasnila v uvodu v Kmet Zupančič in drugi, 2007). ³ Podatki za vsa leta se nanašajo na gospodarske družbe, ki so dejansko poslovale v posameznem letu, kar pomeni, da so pridobljeni iz bilanc za tekoče leto.

⁴ Z deflatorji za preračun rasti nominalnih kazalcev družb v realna gibanja ne razpolagamo, rast cen življenjskih potrebščin (inflacija), ki lahko služi kot približek, pa je bila po podatkih SURS v obdobju 2017/2008 10,3-odstotna (če primerjamo na leto prej (2007) pa 16,6-odstotna).

⁵ Le pri izračunu donosnosti poslovnih prihodkov je v števcu neto dobiček iz poslovanja, drugod pa neto čisti dobiček; pri donosnosti sredstev upoštevamo povprečna sredstva v letu.

Prihodki od prodaje so se v letu 2017 močno okrepili tako na domačem kot na tujih trgih, gospodarnost poslovanja⁶ pa je ostala visoka. Povečano rast prihodka na tujih trgih povezujemo z nadaljnjo visoko rastjo povpraševanja na trgu EU in izboljšanjem naše izvozne konkurenčnosti na tem trgu.⁷ Naglo rast teh prihodkov podpirata enotni evropski trg z enotno evropsko valuto v večini članic. Ob vse višjih stopnjah gospodarske rasti v Sloveniji se je lani po sedmih letih stagnacije ponovno močneje povečal tudi prihodek na domačem trgu, ki je bil višji le v letu 2008. Največ prihodka družbe še vedno ustvarijo doma, a se je delež izvoznih prihodkov v vseh prihodkih v obdobju 2008–2017 povečal za več kot tretjino in dosegel 41 %. Tako poslovni prihodki kot poslovni odhodki so se v letu 2017 povečali za 11,3 %, s tem pa je gospodarnost poslovanja ostala na visoki ravni iz prejšnjega leta in je bila enaka najvišji ravni v letu 2007 (1,048).

Slika 2: Prihodki od prodaje doma in na tujem trgu v obdobju 2008–2017

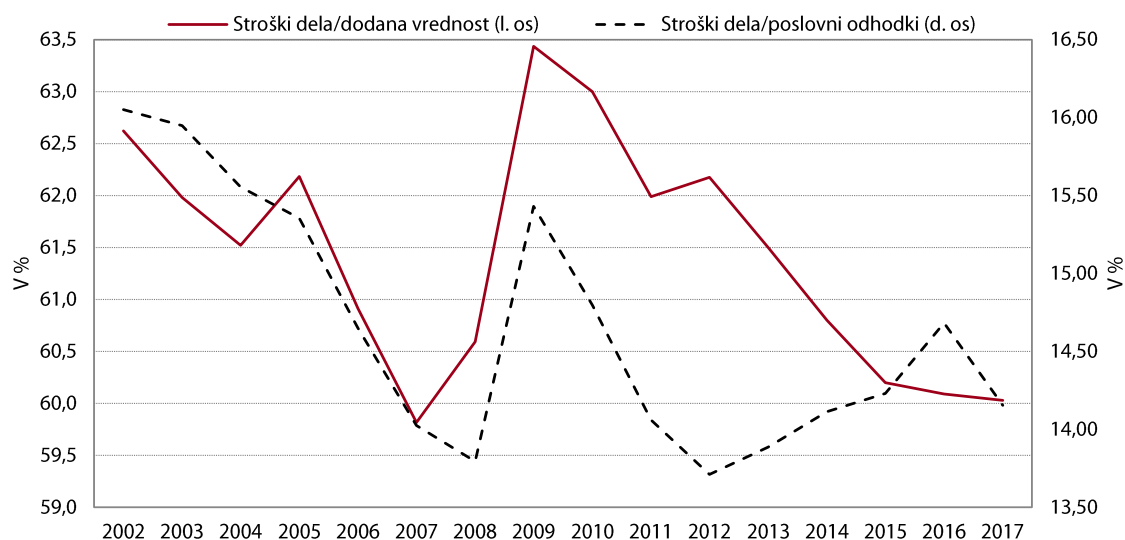

Vir podatkov: AJPES (Statistični podatki iz bilance stanja in izkaza poslovnega izida), lastni izračuni.

Deleža stroškov dela v dodani vrednosti in poslovnih odhodkih sta bila v letu 2017 podobna kot pred desetimi leti. Deleži stroškov dela se s tehnološkim napredkom na daljši rok običajno znižujejo. Pri naših gospodarskih družbah se je tako na primer delež stroškov dela v dodani vrednosti v obdobju 1995–2017 znižal za 15 o. t. V vmesnem kriznem obdobju pa je bilo za krajši čas ravno obratno. Ob visokem padcu aktivnosti z začetkom krize sta se v letu 2009 deleža stroškov dela v dodani vrednosti in poslovnih odhodkih močno povečala. Stroški dela se v takih razmerah prilagodijo z zamikom (tako zaradi kolektivnih pogodb kot zaradi negotovosti glede odpuščanja zaposlenih), tako da so se tudi pri nas sprva znižali dosti manj od dodane vrednosti in ostalih odhodkov. V naslednjih letih pa je njihovo zniževanje izboljševalo poslovni izid. Po letu 2012 so stroški dela naraščali bolj od ostalih poslovnih odhodkov, vse do lani, ko so se tudi zaradi močne rasti svetovnih cen energije in kovin dosti bolj povečali stroški blaga, materiala in storitev. Delež stroškov dela v poslovnih odhodkih ter na enoto dodane vrednosti sta se tako v letu 2017 z okoli 14 % in 60 % vrnila na ravni iz predkriznega leta 2007. V obdobju 2008–2017 so se stroški dela povišali za 14,2 %, kar je precej bolj od inflacije, manj pa od produktivnosti dela, ki se je v tem času povečala za 22,3 % (predvsem z znižanjem števila zaposlenih).

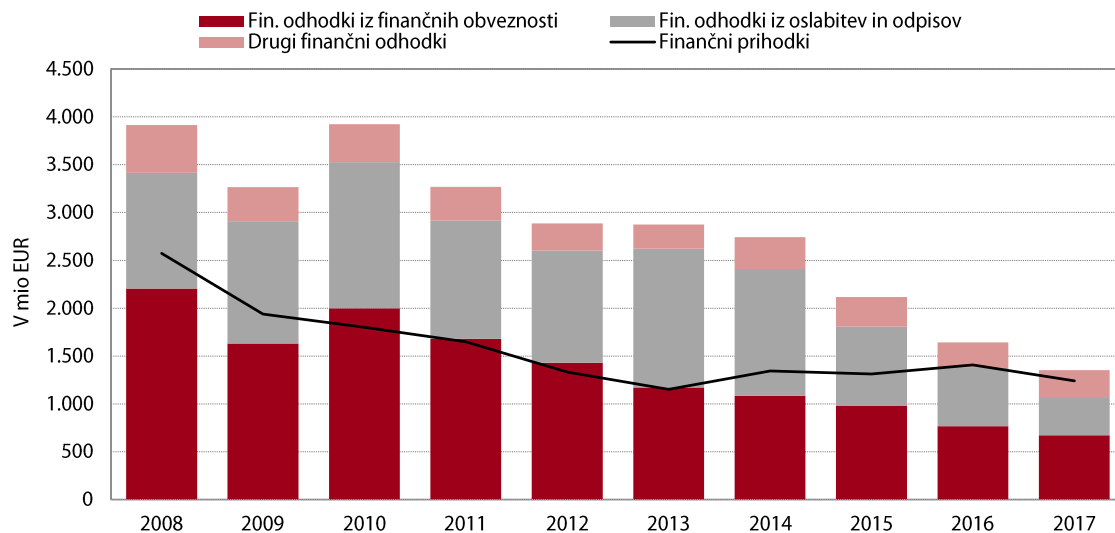
⁶ Gospodarnost poslovanja je razmerje med poslovnimi prihodki in poslovnimi odhodki.

⁷ Tržni delež Slovenije na trgu EU se je tudi v letu 2017 še nadalje okrepil (gl. tudi Poročilo o razvoju 2018, 2018).

Slika 3: Stroški dela v dodani vrednosti in poslovnih odhodkih v obdobju 2002–2017

Vir podatkov: AJPES (Statistični podatki iz bilance stanja in izkaza poslovnega izida), lastni izračuni.

Visoka izguba iz financiranja, značilna za krizno obdobje, se je do leta 2017 močno znižala. Zaradi visoke zadolženosti so imele v začetku krize družbe visoke finančne obveznosti iz tega naslova, ki so se kasneje v procesu razdolževanja zniževale. V zadnjih letih pa se je še posebej zmanjšala oslabitev finančnih naložb⁸, ki so med krizo prav tako vzdrževale visoko raven finančnih odhodkov. Finančni prihodki so se v letu 2017 znižali za pol manj od finančnih odhodkov, kar je še zmanjšalo izgubo iz financiranja.

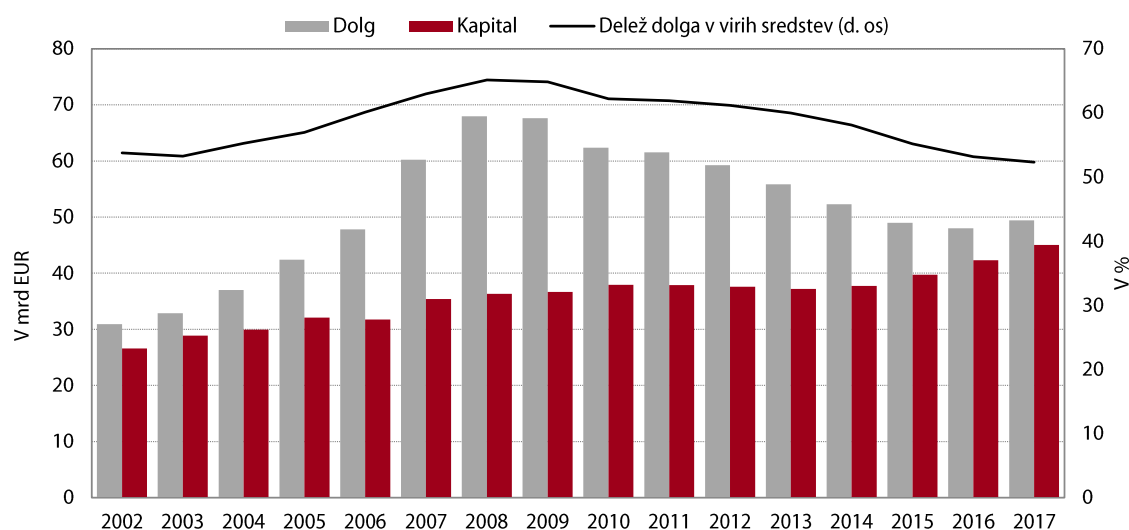
Slika 4: Finančni odhodki in finančni prihodki v obdobju 2008–2017

Vir podatkov: AJPES (Statistični podatki iz bilance stanja in izkaza poslovnega izida), lastni izračuni.

⁸ Te so bile med drugim posledica slabih kreditov in zmanjšanja vrednosti delnic.

Zadolženost družb⁹ se je po letu 2008 zniževala in je na ravni iz začetka prejšnjega desetletja.

Zadolženost družb je ob ugodnih pogojih na finančnih trgih in visoki gospodarski aktivnosti v prejšnjem desetletju do leta 2008 močno narasla in je presegla 65 %. V naslednjih letih so se družbe razdolževale zlasti z odplačevanjem starih kreditov, z odprodajo premoženja, vrednost dolga vseh družb pa se je nižala tudi zaradi stečajev zadolženih družb. Do leta 2017 se je tako delež dolga v virih sredstev zmanjšal na okoli 52 %, kakršna je bila zadolženost družb takoj po letu 2000. Obseg kapitala je v letih po začetku krize dolgo stagniral in se je šele v zadnjih treh letih spet bolj povečal. V celotnem obdobju po krizi se je tako vrednost virov sredstev oziroma sredstev zniževala, kar je v letu 2016 prekinila rast kapitala. Ob trdnejši kapitalski osnovi in ugodnih napovedih za gospodarsko rast v prihodnjih letih se je tudi dolg družb v letu 2017 po daljšem obdobju spet povečal, kar kaže na zaključevanje pokrizne konsolidacije poslovanja gospodarskih družb. Kljub rasti v zadnjih dveh letih pa je vrednost sredstev družb še vedno za skoraj desetino nižja kot leta 2008 (če deflacijiramo z inflacijo pa je realno nižja za petino).

Slika 5: Dolg, kapital ter delež dolga v virih sredstev v obdobju 2002–2017¹

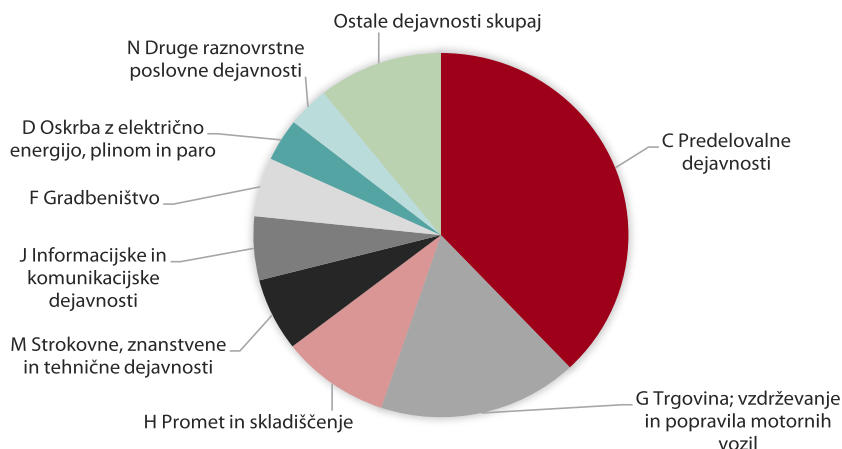
Vir podatkov: AJPES (Statistični podatki iz bilance stanja in izkaza poslovnega izida), lastni izračuni.

Opomba: ¹ Leta 2006 so se spremenili slovenski računovodski standardi, a po naši oceni spremembe niso bile tolikšne, da bi popolnoma onemogočile medletno primerjavo podatkov (glej tudi pojasnila v uvodu v Kmet Zupančič in drugi, 2007).

⁹ Zadolženost je razmerje med obsegom dolga in vsemi viri sredstev.

3 PREGLED POSLOVANJA GOSPODARSKIH DRUŽB PO DEJAVNOSTIH

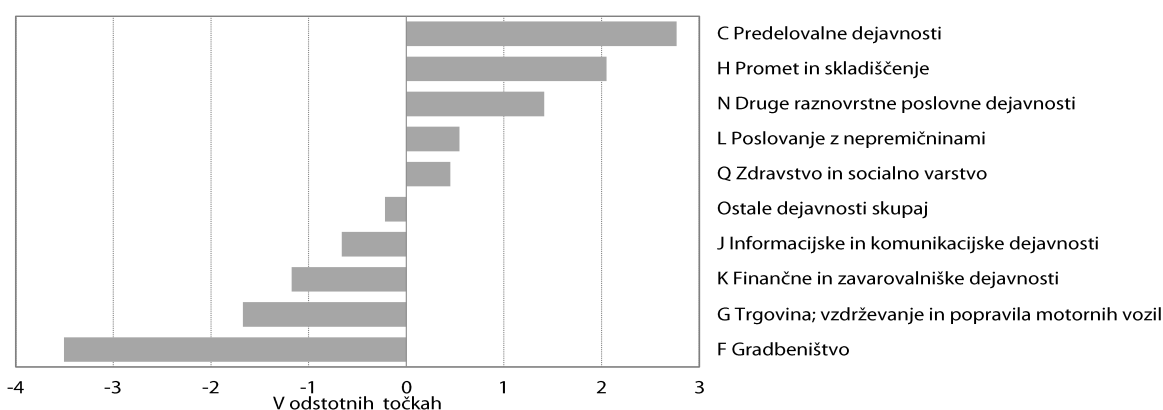
Slika 6: Struktura dodane vrednosti po dejavnostih v letu 2017

Vir podatkov: AJPes (Statistični podatki iz bilance stanja in izkaza poslovnega izida), lastni izračuni.

Od začetka krize se je struktura dodane vrednosti gospodarskih družb spreminjala v smeri povečevanja deleža bolj izvozno usmerjenih dejavnosti. Od leta 2008 se je močno skrčil delež gradbeništva (F), pa tudi trgovine (G) in finančnega posredništva (K; brez bank in drugih finančnih posrednikov). Hkrati se je povečal delež dejavnosti, ki velik del svojih prihodkov ustvarijo na tujih trgih oziroma so se nanje začele intenzivneje preusmerjati v času krize. V strukturi dodane vrednosti družb se je tako najbolj povečal delež predelovalnih dejavnosti (C) in prometa¹⁰ (H), to je dveh tradicionalno visoko izvozno usmerjenih dejavnosti, v zadnjih letih pa se je zaradi povečanja aktivnosti agencij za zaposlovanje, ki se odzivajo na povečano povpraševanje podjetij po bolj fleksibilnih oblikah zaposlitve, okrepil tudi delež raznovrstnih storitvenih dejavnosti (N). V drugih dejavnostih so bile spremembe manjše. Največje dejavnosti po ustvarjeni dodani vrednosti sicer ostajajo predelovalne dejavnosti (C), trgovina (G), promet (H), strokovne, znanstvene in tehnične dejavnosti (M) ter informacijsko-komunikacijske dejavnosti (J), ki skupno ustvarijo več kot tri četrtine dodane vrednosti gospodarskih družb.

Slika 7: Sprememba v strukturi dodane vrednosti družb v obdobju 2008–2017

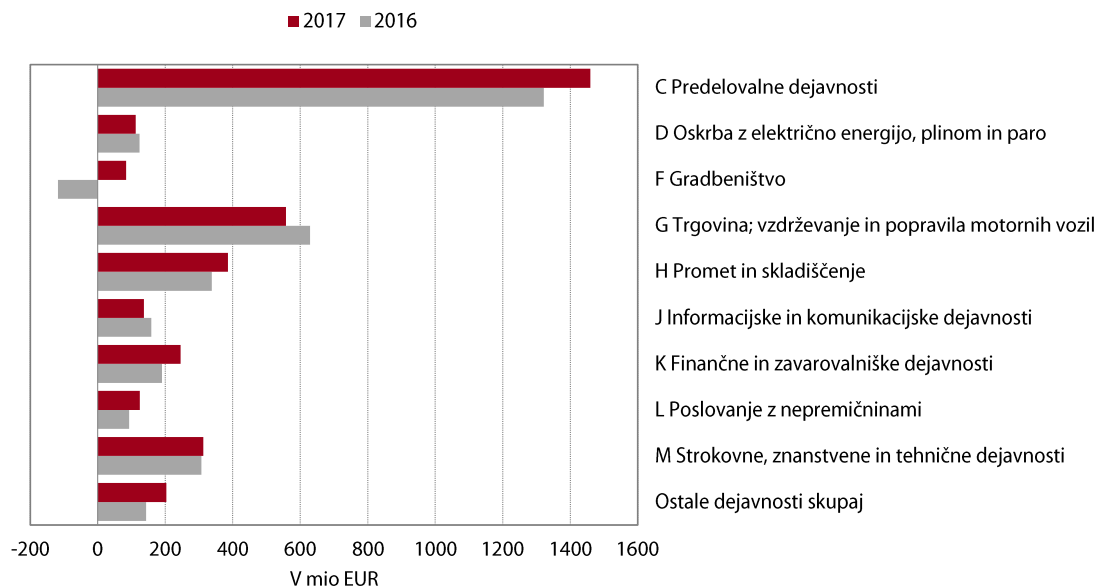

Vir podatkov: AJPes (Statistični podatki iz bilance stanja in izkaza poslovnega izida), lastni izračuni.

¹⁰ Na povečanje deleža prometa je pomembno vplivala tudi statusna sprememba večje družbe v letu 2010, njegov delež pa je naraščal tudi po tem letu. V letu 2016 pa je v smeri zniževanja deleža prometa vplivalo preregistriranje večje družbe, ki skrbi za infrastrukturo, v dejavnost L Poslovanje z nepremičninami.

Dobiček se je lani povečal v vseh dejavnostih. V gradbeništvu, kjer so zaradi ene družbe v letu 2016 beležili visoko izgubo, so poslovanje lani zaključili z znatnim neto čistim dobičkom in tako rezultat najbolj popravili. Poslovanje se je močno izboljšalo tudi v največji dejavnosti, to je v predelovalnih dejavnostih, medtem ko se je v trgovini, informacijskih in komunikacijskih dejavnostih ter pri oskrbi z električno energijo, plinom in paro dobiček v primerjavi z letom prej malo zmanjšal.

Slika 8: Neto čisti dobiček obračunskega obdobja po dejavnostih v letih 2016 in 2017

Vir podatkov: AJPES (Statistični podatki iz bilance stanja in izkaza poslovnega izida), lastni izračuni.

V nadaljevanju poglavja predstavljamo podrobnejšo analizo poslovanja družb ter strukturnih sprememb v posameznih nefinančnih dejavnostih zasebnega sektorja (A–N brez K). Poslovanja družb na področjih javnih storitev (dejavnosti O–Q) in manjšega dela tržnih storitev (R in S) ter finančnega posredništva (K) pa zaradi izjemno nizke zastopanosti gospodarskih družb v ustvarjeni dodani vrednosti teh dejavnosti v delovnem zvezku podrobneje ne obravnavamo.

3.1 KMETIJSTVO IN Z NJIM POVEZANE DEJAVNOSTI (A, C 10,11)

3.1.1 Kmetijstvo, lov in gozdarstvo ter ribištvo (A)

Tabela 2: Kazalniki poslovanja gospodarskih družb kmetijstva, lova in ribištva ter gozdarstva v izbranih letih

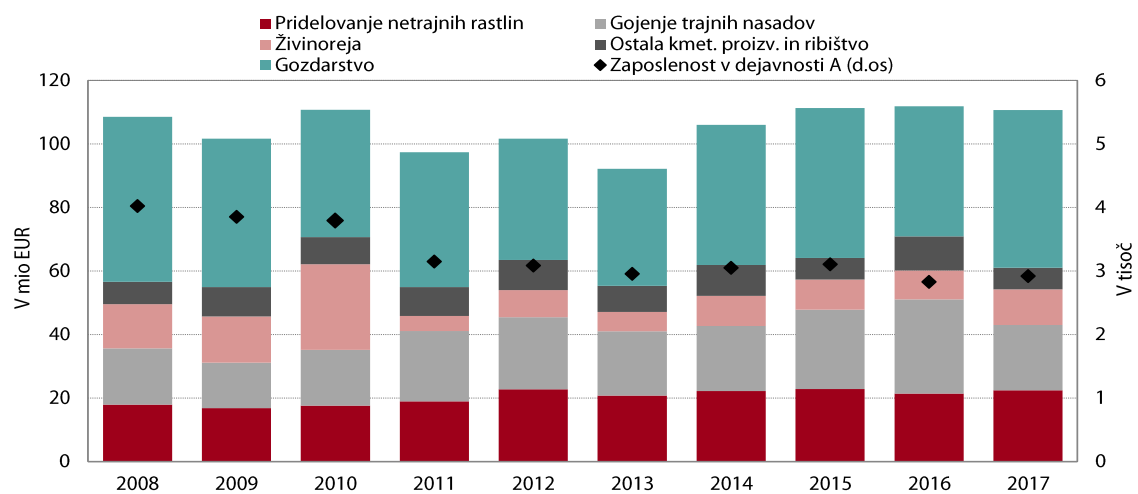
	2008	2010	2015	2016	2017
Število gospodarskih družb	356	354	454	467	461
Število zaposlenih ¹	4.022	3.793	3.105	2.829	2.921
Delež zaposlenih v vseh družbah (v %)	0,8	0,8	0,7	0,6	0,6
Delež dodane vrednosti v vseh družbah (v %)	0,6	0,7	0,6	0,6	0,5
Neto ² čisti dobiček/izguba (v mio. EUR)	-10,1	-0,3	7,0	19,8	11,2
VELIKOST					
Sredstva/podjetje (v tisoč EUR)	1.721	1.798	1.269	1.191	1.174
Število zaposlenih/podjetje	11,3	10,7	6,8	6,1	6,3
OPREMLJENOST DELA S SREDSTVI					
Povprečna sredstva/zaposlenega (v tisoč EUR)	147	162	184	186	184
GOSPODARNOST					
Gospodarnost poslovanja	0,994	1,011	1,031	1,059	1,041
DONOSNOST					
Donosnost sredstev (v %)	-1,70	-0,06	1,23	3,75	2,09
Donosnost prihodkov (v %)	-2,34	-0,09	1,66	4,80	2,62
PRODUKTIVNOST					
Dodana vrednost/zaposlenega (v EUR)	26.985	29.205	35.856	39.541	37.901
STROŠKI DELA					
Stroški dela/zaposlenega (v EUR)	20.077	20.943	22.184	22.012	22.339
Delež stroškov dela v dodani vrednosti (v %)	74,4	71,7	61,9	55,7	58,9
FINANCIRANJE IN PLAČILNA SPOSOBNOST					
Delež dolga v virih sredstev (v %)	55,4	55,5	61,4	55,7	54,1
Delež kratk. obveznosti v virih sredstev (v %)	32,8	33,0	31,7	32,2	28,0
Kapitalska pokritost dolg. sredstev (v %)	70,0	68,5	62,0	75,6	80,7
Dolg. pokritost dolg. sredstev in zalog (v %)	90,5	88,8	91,8	98,3	106,2
IZVOZNA USMERJENOST					
Delež čistih prihodkov od prodaje na tujem trgu (v %)	20,5	15,6	32,2	33,5	29,6
STRUKTURA SREDSTEV					
Delež dolg. sredstev v sredstvih (v %)	63,7	65,0	62,2	58,6	56,8
Delež strojev in naprav ter druge opreme in naprav v dolgoročnih sredstvih (v %)	19,4	17,2	19,9	20,3	22,2

Vir podatkov: AJPEŠ (Statistični podatki iz bilance stanja in izkaza poslovnega izida), lastni izračuni.

Opombe: ¹ Podatki o številu zaposlenih pomenijo povprečno število zaposlencev na podlagi delovnih ur v obračunskem obdobju in se zato razlikujejo od podatkov o številu zaposlenih, ki jih objavlja SURS. ² Razlika med čistim dobičkom in izgubo obračunskega obdobja.

Gospodarske družbe s področja kmetijstva in lova, gozdarstva ter ribištva (A) so dodano vrednost v letu 2017 ob neugodnih vremenskih razmerah za kmetijsko pridelavo kljub obsežni sanaciji gozdov nekoliko znižale. Iz te dejavnosti je računovodske izkaze za poslovno leto 2017 oddalo 461 gospodarskih družb s skupno 2.921 zaposlenimi. To je bilo nekoliko manj družb, a hkrati več zaposlenih kot v letu prej. Ustvarjena dodana vrednost se je po treh letih rasti znižala, za 1 %, približno na raven iz leta 2010¹¹. Razmeroma močno se je znižala v družbah iz kmetijske proizvodnje, v veliki meri zaradi spomladanske pozebe, pa tudi v družbah iz ribištva in gojenja vodnih organizmov, kjer je bila v letu prej precejšnja rast. S tem se je znižala tudi skupna produktivnost dela, merjena z dodano vrednostjo na zaposlenega, tako da se je zaostanek za produktivnostjo v vseh gospodarskih družbah zvišal s 6 % na 12 %. Zaostanek bi bil precej večji, če se tudi v tem letu ne bi nadaljevala rast produktivnosti v gozdarstvu. Tam je bilo četrto leto zapored močno zaznamovano s sanacijo po obsežnem žledolomu in nato po močnem napadu gozdnih škodljivcev. V teh družbah se je produktivnost dela ob nekoliko višji zaposlenosti zvišala za okoli petino in bila s tem za okoli desetino višja od povprečne v gospodarskih družbah skupaj.

Slika 9: Dodana vrednost in zaposlenost v gospodarskih družbah dejavnosti A v obdobju 2008–2017

Vir podatkov: AJPEŠ (Statistični podatki iz bilance stanja in izkaza poslovnega izida), lastni izračuni.

Opomba: Gojenje trajnih nasadov, Pridelovanje netrajnih rastlin, Živinoreja ter Ostala kmet. proizvodnja in ribištvo so skupine iz oddelka 01 Kmetijska proizvodnja in lov ter z njima povezane storitve. V grafu so razvrščene glede na njihove deleže v dodani vrednosti dejavnosti v letu 2017. Gozdarstvo sodi v oddelek 02.

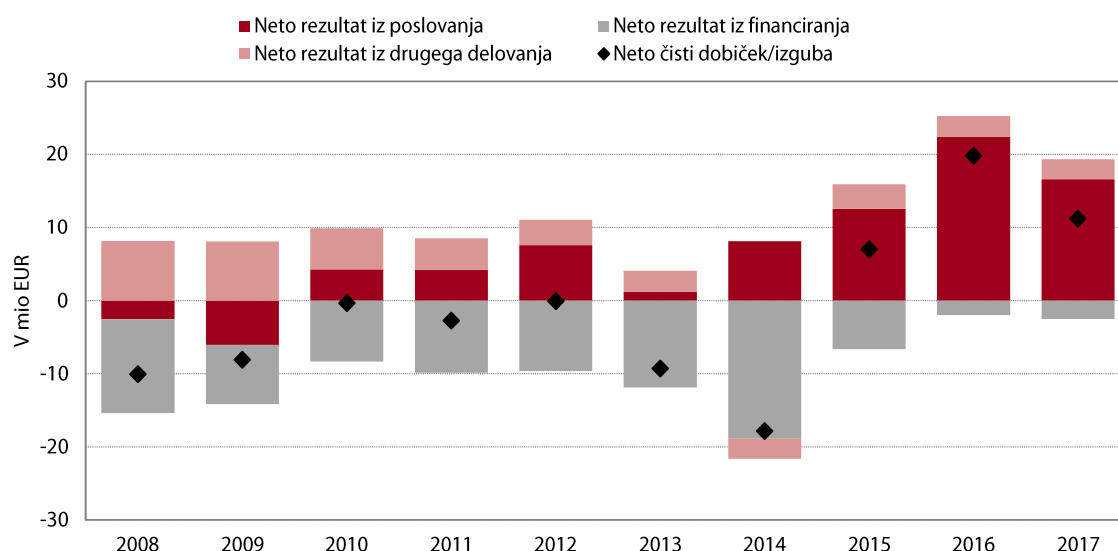
Družbe področja A so v letu 2017 zvišale svoje prihodke za okoli 4 %, odhodke pa za okoli 6 %. Skupni prihodki so bili višji zaradi višjih poslovnih in drugih prihodkov, finančni prihodki pa so se znižali. Zaradi višje prodaje na domačem trgu so bili višji čisti prihodki od prodaje, za 5 %. Na tujem trgu so se znižali, v tem precej bolj na trgu izven EU¹². S tem se je delež prihodkov od prodaje na tujem trgu v skupnih prihodkih od prodaje, ki je nižji kot v povprečju vseh gospodarskih družb, znižal pod tretjino. Tudi med odhodki so se zvišali poslovni in drugi odhodki, finančni pa znižali. Stroški blaga, materiala in storitev so se po znižanju v letu prej zvišali, a v skupnih poslovnih odhodkih ohranili okoli tričetrtnski delež, to pa je manj kot v vseh družbah skupaj. Skupni stroški dela so se pod vplivom tako višje zaposlenosti, kot tudi višjih stroškov na zaposlenega, zvišali za okoli 5 %. S tem se je zvišal tudi njihov delež v dodani vrednosti, za okoli 3 o.t., na okoli 59 %, vendar pa je ostal nižji kot v povprečju vseh družb skupaj.

¹¹ Dodana vrednost se je, gledano v tekočih cenah, v celotni dejavnosti A zvišala za 3,8 % (vir: SURS, četrtni računi). Iz tega lahko sklepamo, da se je zvišala na kmetijah. Kmetje računovodskih izkazov ne izpolnjujejo, ustvarijo pa večino skupne dodane vrednosti dejavnosti. Delež dodane vrednosti gospodarskih družb v skupni dodani vrednosti dejavnosti, ocenjene po metodologiji nacionalnih računov, je v letu 2017 znašal okoli 14 %.

¹² Na trg izven EU je usmerjenega razmeroma malo skupnega izvoza, okoli 4 %.

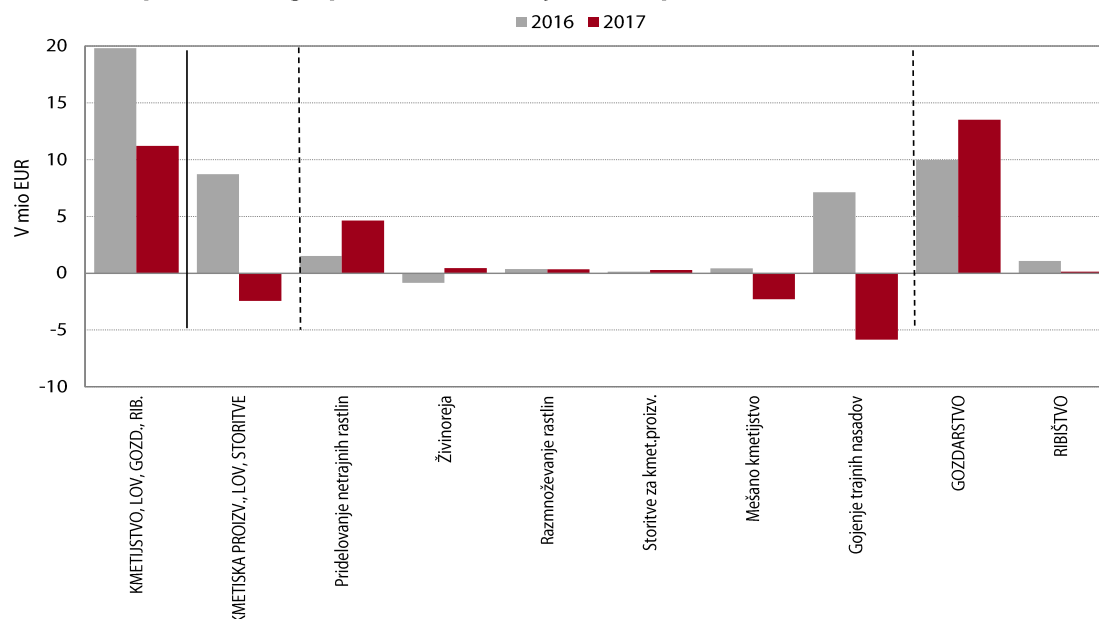
Kmetijske, gozdarske in ribiške družbe so poslovno leto tretjič zapored v povprečju zaključile s pozitivnim rezultatom, ki pa je bil nižji kot v letu prej. Po daljšem obdobju neto čiste izgube in dveh letih neto čistega dobička so pozitivni rezultat prikazali tudi za leto 2017, in sicer v višini 11 mio EUR. V primerjavi z letom prej so rezultat poslabšali na ravni poslovanja, z okoli četrtno nižjim dobičkom, in na ravni financiranja, z okoli četrtno višjo izgubo. Prikazani dobiček na ravni izrednih dogodkov je bil približno enak kot v letu prej. V strukturi so z neto čisto izgubo zaključile družbe iz kmetijske proizvodnje, v višini 2,5 mio EUR. To je bila posledica negativnega poslovanja družb iz gojenja trajnih nasadov in iz mešanega kmetijstva, na kar je precej vplival zaradi pozebe skromen pridelek v nasadih. Družbe iz gozdarstva so ponovno prikazale neto čisti dobiček, v višini 13,5 mio Eur, kar je za okoli tretjino več kot v letu prej. Poslovno leto so s pozitivnim izidom, čeprav razmeroma nizkim, zaključile tudi družbe iz oddelka ribištvo in gojenje vodnih organizmov, v višini okoli 0,1 mio EUR.

Slika 10: Neto poslovni izid gospodarskih družb dejavnosti A v obdobju 2008–2017

Vir podatkov: AJPES (Statistični podatki iz bilance stanja in izkaza poslovnega izida), lastni izračuni.

Slika 11: Neto poslovni izid gospodarskih družb dejavnosti A po oddelkih v letih 2016 in 2017

Vir podatkov: AJPES (Statistični podatki iz bilance stanja in izkaza poslovnega izida), lastni izračuni.

Opomba: Skupine v oddelku 01 Kmetijska proizvodnja in lov ter storitve so razvrščene glede na izid v letu 2017.

3.1.2 Proizvodnja živil in pijač (C 10, 11)**Tabela 3: Kazalniki poslovanja gospodarskih družb dejavnosti proizvodnje živil in pijač v izbranih letih**

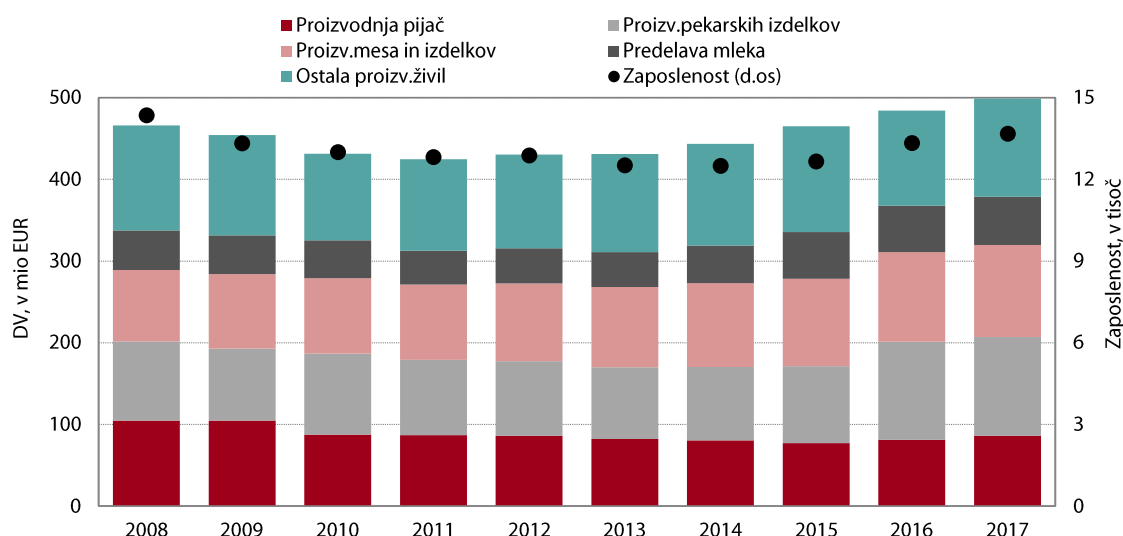
	2008	2010	2015	2016	2017
Število gospodarskih družb	532	592	704	719	733
Število zaposlenih ¹	14.358	13.007	12.658	13.336	13.683
Delež zaposlenih v vseh družbah (v %)	2,8	2,8	2,9	2,9	2,8
Delež dodane vrednosti v vseh družbah (v %)	2,6	2,6	2,6	2,5	2,4
Neto ² čisti dobiček/izguba (v mio EUR)	11,9	7,7	70,2	76,2	81,0
VELIKOST					
Sredstva/podjetje (v tisoč EUR)	5.632	4.143	3.115	2.870	3.007
Število zaposlenih/podjetje	27,0	22,0	18,0	18,5	18,7
OPREMLJENOST DELA S SREDSTVI					
Povprečna sredstva/zaposlenega (v tisoč EUR)	206	191	173	154	156
GOSPODARNOST					
Gospodarnost poslovanja	1,028	1,033	1,035	1,048	1,047
DONOSNOST					
Donosnost sredstev (v %)	0,40	0,31	3,21	3,71	3,79
Donosnost prihodkov (v %)	0,55	0,40	3,27	3,62	3,66
PRODUKTIVNOST					
Dodana vrednost/zaposlenega (v EUR)	32.453	33.175	36.742	36.318	36.472
STROŠKI DELA					
Stroški dela/zaposlenega (v EUR)	19.646	20.744	21.938	22.303	22.893
Delež stroškov dela v dodani vrednosti (v %)	60,5	62,5	59,7	61,4	62,8
FINANCIRANJE IN PLAČILNA SPOSOBNOST					
Delež dolga v virih sredstev (v %)	58,6	60,9	54,6	54,9	52,5
Delež kratk. obveznosti v virih sredstev (v %)	36,6	42,0	26,6	27,0	27,0
Kapitalska pokritost dolg. sredstev (v %)	64,3	65,6	79,6	80,1	83,0
Dolg. pokritost dolg. sredstev in zalog (v %)	87,5	85,3	108,8	108,4	107,6
IZVOZNA USMERJENOST					
Delež čistih prihodkov od prodaje na tujem trgu (v %)	18,6	20,2	24,3	25,9	27,8
STRUKTURA SREDSTEV					
Delež dolg. sredstev v sredstvih (v %)	64,4	59,6	57,1	56,3	57,2
Delež strojev in naprav ter druge opreme in naprav v dolgoročnih sredstvih (v %)	16,1	17,6	18,2	19,5	19,1

Vir podatkov: AJPEŠ (Statistični podatki iz bilance stanja in izkaza poslovnega izida), lastni izračuni.

Opombe: ¹ Podatki o številu zaposlenih pomenijo povprečno število zaposlencev na podlagi delovnih ur v obračunskem obdobju in se zato razlikujejo od podatkov o številu zaposlenih, ki jih objavlja SURS. ² Razlika med čistim dobičkom in izgubo obračunskega obdobja.

V živilsko predelovalni industriji (ŽPI; C 10 in C 11) je bila v letu 2017 z višjo zaposlenostjo in višjo produktivnostjo dosežena rast dodane vrednosti. S področja ŽPI je računovodske izkaze oddalo 733 gospodarskih družb, ki so imele skupno 13.683 zaposlenih¹³, kar je bilo za 2 % več družb in za 3 % več zaposlenih kot v letu prej. Povprečna družba se je po zmanjševanju v obdobju prej povečala po številu zaposlenih in po vrednosti sredstev. Zaposleni v družbah te dejavnosti so ustvarili za 3 % višjo dodano vrednost kot v letu prej. Njena rast je bila predvsem velika v proizvodnji pijač, manjša pa v proizvodnji živil, v kateri je ustvarjena večina dodane vrednosti. Rast je bila dosežena tudi z višjo produktivnostjo dela, ki pa je ostala precej pod povprečno produktivnostjo v družbah vseh predelovalnih dejavnosti in tudi vseh gospodarskih družb. Razlika v produktivnosti med obema podskupinama ŽPI je velika in se je še povečala; razmeroma nizka je produktivnost v proizvodnji živil, v proizvodnji pijač pa je visoka.

Slika 12: Dodana vrednost in zaposlenost v gospodarskih družbah ŽPI v obdobju 2008–2017

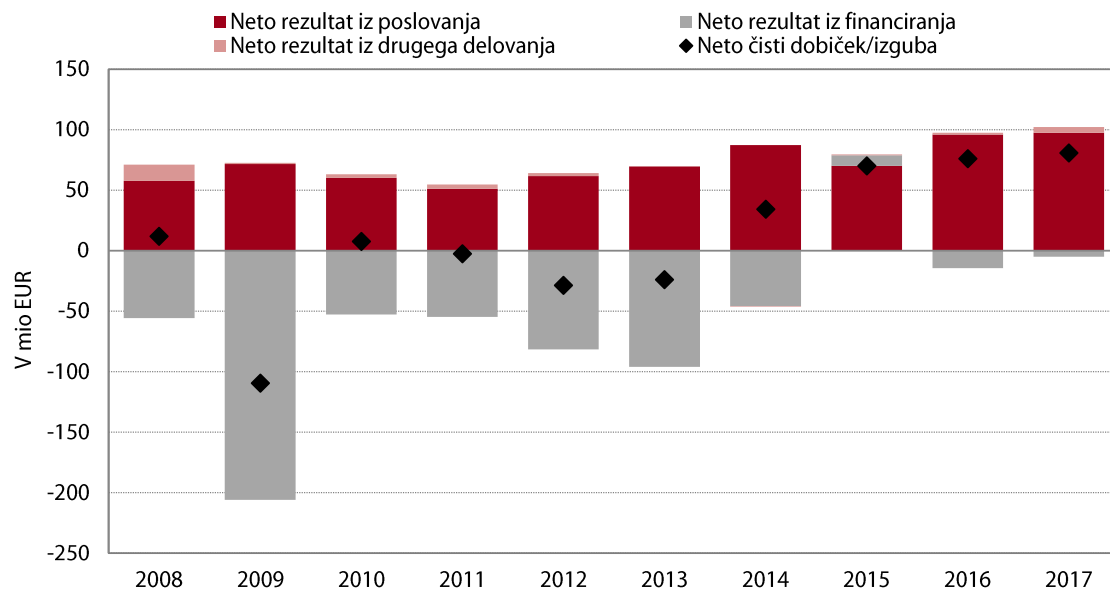

Vir podatkov: AJPEŠ (Statistični podatki iz bilance stanja in izkaza poslovnega izida), lastni izračuni.

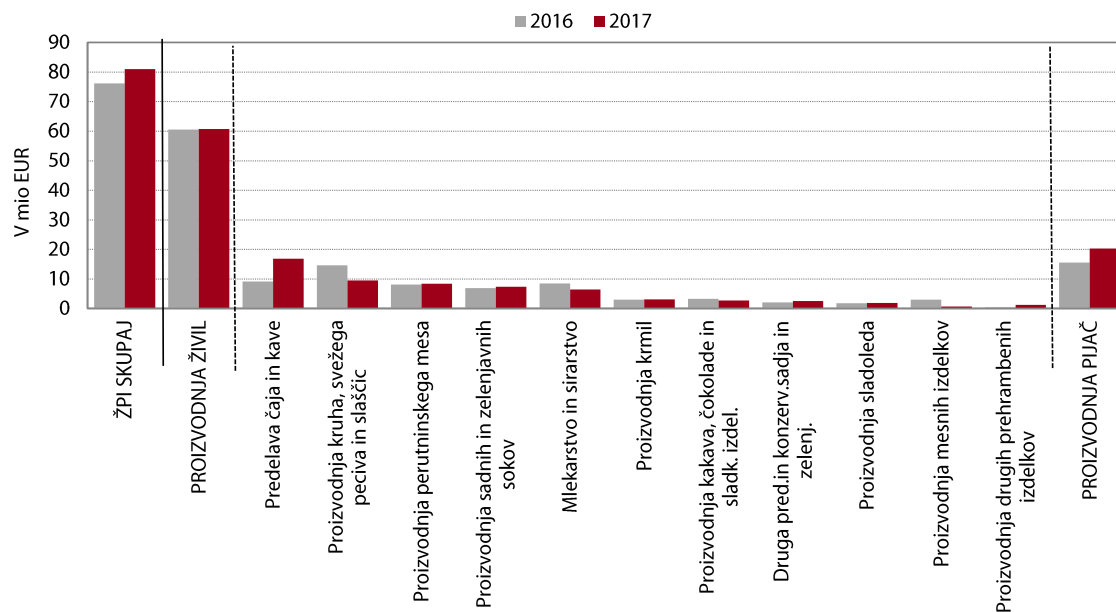
Opomba: Skupine v oddelku C 10 Proizvodnja živil so razvrščene glede na delež dodane vrednosti v letu 2017.

Poslovno leto 2017 so družbe ŽPI zaključile z najboljšim poslovnim izidom v zadnjem desetletju. Skupni neto čisti dobiček je znašal 81 mio EUR in bil za okoli 6 % višji kot v letu prej. Rezultat se je izboljšal na vseh treh ravneh delovanja. Dobiček na ravni poslovnih dogodkov in predvsem na ravni izrednih dogodkov je bil višji, izguba na ravni financiranja pa nižja. Skupno izboljšanje gospodarskih družb ŽPI je predvsem posledica boljšega rezultata družb v proizvodnji pijač. Njihov neto čisti dobiček je bil v primerjavi z letom prej višji za okoli 30 %, samo poslovni prihodki pa za dve tretjini. Tolikšno izboljšanje je v veliki meri posledica izboljšanja v proizvodnji piva, pa tudi brezalkoholnih pijač. V proizvodnji živil, kjer sta bili ustvarjeni dve tretjini dobička družb dejavnosti ŽPI, pa je ta ostal skoraj na isti ravni kot je bil v letu 2016.

¹³ Delež števila gospodarskih družb proizvodnje živil in pijač v gospodarskih družbah vseh predelovalnih dejavnosti (področje C) je bil v letu 2017 okoli 9-odstoten, delež zaposlenih 8-odstoten, delež dodane vrednosti pa 6-odstoten.

Slika 13: Poslovni izid gospodarskih družb ŽPI v obdobju 2008–2017

Vir podatkov: AJPES (Statistični podatki iz bilance stanja in izkaza poslovnega izida), lastni izračuni.

Slika 14: Neto poslovni izid gospodarskih družb ŽPI po strukturi v letih 2016 in 2017

Vir podatkov: AJPES (Statistični podatki iz bilance stanja in izkaza poslovnega izida), lastni izračuni.

Opomba: Skupine v oddelku C 10 Proizvodnja živil so razvrščene glede na neto poslovni izid v letu 2017.

3.2 RUDARSTVO (B)

Tabela 4: Kazalniki poslovanja gospodarskih družb rudarstva v izbranih letih

	2008	2010	2015	2016	2017
Število gospodarskih družb	66	73	69	67	67
Število zaposlenih ¹	3.321	2.827	2.359	2.218	2.212
Delež zaposlenih v vseh družbah (v %)	0,7	0,6	0,5	0,5	0,5
Delež dodane vrednosti v vseh družbah (v %)	0,8	0,8	0,6	0,6	0,6
Neto ² čisti dobiček/izguba (v mio EUR)	-3,3	-0,5	-60,6	3,7	10,7
VELIKOST					
Sredstva/podjetje (v tisoč EUR)	7.333	7.129	6.140	5.993	6.379
Število zaposlenih/podjetje	50,3	38,7	34,2	33,1	33,0
OPREMLJENOST DELA S SREDSTVI					
Povprečna sredstva/zaposlenega (v tisoč EUR)	144	180	186	182	186
GOSPODARNOST					
Gospodarnost poslovanja	1,013	1,017	0,843	1,051	1,061
DONOSNOST					
Donosnost sredstev (v %)	-0,7	-0,1	-13,8	0,9	2,6
Donosnost prihodkov (v %)	-1,0	-0,2	-21,2	1,3	3,3
PRODUKTIVNOST					
Dodana vrednost/zaposlenega (v EUR)	44.147	49.855	48.307	54.726	57.868
STROŠKI DELA					
Stroški dela/zaposlenega (v EUR)	32.426	33.498	34.119	36.186	36.928
Delež stroškov dela v dodani vrednosti (v %)	73,5	67,2	70,6	66,1	63,8
FINANCIRANJE IN PLAČILNA SPOSOBNOST					
Delež dolga v virih sredstev (v %)	49,4	52,7	68,2	69,2	68,2
Delež kratk. obveznosti v virih sredstev (v %)	24,7	25,8	27,1	28,3	26,4
Kapitalska pokritost dolg. sredstev (v %)	67,1	64,0	45,2	42,9	44,7
Dolg. pokritost dolg. sredstev in zalog (v %)	94,1	92,8	95,2	91,6	95,7
IZVOZNA USMERJENOST					
Delež čistih prihodkov od prodaje na tujem trgu (v %)	9,2	14,5	26,9	27,7	29,2
STRUKTURA SREDSTEV					
Delež dolg. sredstev v sredstvih (v %)	75,4	75,9	70,2	71,7	71,2
Delež strojev in naprav ter druge opreme in naprav v dolgoročnih sredstvih (v %)	32,2	32,6	34,3	33,5	42,3

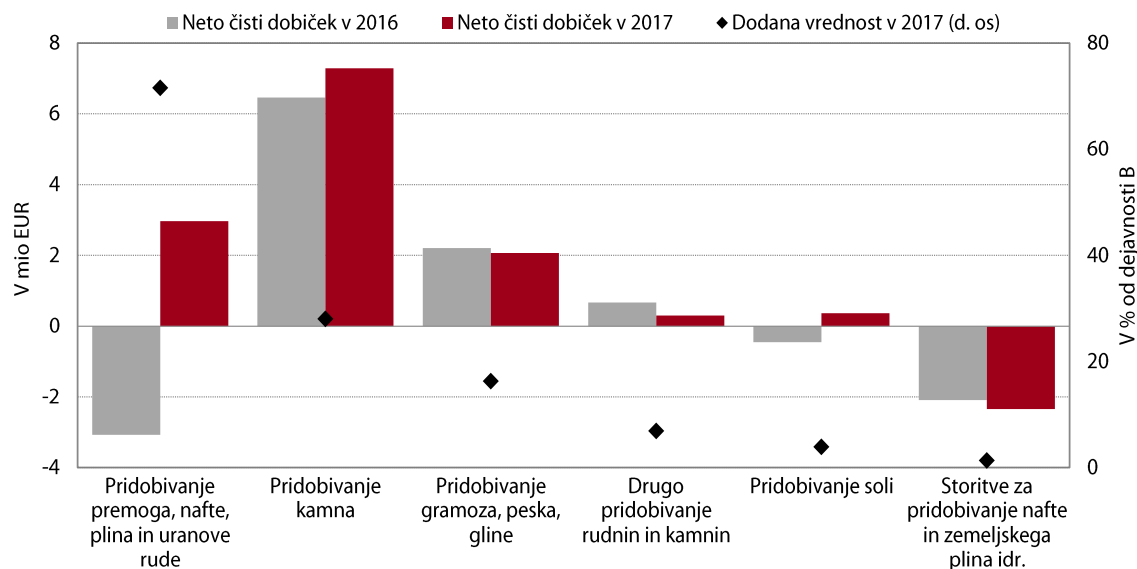
Vir podatkov: AJ PES (Statistični podatki iz bilance stanja in izkaza poslovnega izida), lastni izračuni.

Opombe: ¹ Podatki o številu zaposlenih pomenijo povprečno število zaposlenecov na podlagi delovnih ur v obračunskem obdobju in se zato razlikujejo od podatkov o številu zaposlenih, ki jih objavlja SURS. ² Razlika med čistim dobičkom in izgubo obračunskega obdobja.

Dodana vrednost v gospodarskih družbah rudarstva (B) se je v zadnjih dveh letih nekoliko povečala, v daljšem obdobju pa je zaradi premogovništva upadla. Dodana vrednost v rudarstvu se je leta 2017 povečala za dobrih 5 %, v primerjavi z letom 2008 pa je bila nižja za 13 %. Znižanje na daljši rok lahko v celoti pripišemo energetskega dela rudarstva oziroma premogovništvu, kjer se je dodana vrednost v omenjenem obdobju znižala za četrtino. To znižanje pa večinoma ni bilo povezano s splošno gospodarsko krizo, saj krčenje dejavnosti premogovništva poteka že dlje časa. Praktično celotno znižanje dodane vrednosti se je zgodilo v letu 2013, k čemur sta prispevala tako velenjski kot trboveljski premogovnik (prvi v povezavi s problematiko TEŠ 6, drugi pa s prenehanjem delovanja). Aktiven je tako le še Premogovnik Velenje, medtem ko je Rudnik Trbovlje–Hrastnik v postopku zapiranja. Dodana vrednost v neenergetskem delu rudarstva, ki

se je v prvih letih krize sicer malo znižala, se je do leta 2016 počasi vrnila na raven iz leta 2008 in se lani tudi pod vplivom povečane aktivnosti v gradbeni dejavnosti močno okrepila, kar za desetino. V teh letih se je delež dodane vrednosti neenergetskega dela rudarstva povečal za 9 o. t., na 43 %.

Slika 15: Struktura dodane vrednosti v gospodarskih družbah v dejavnosti rudarstvo v letu 2017 ter poslovni rezultat v letih 2016 in 2017

Vir podatkov: AJPES (Statistični podatki iz bilance stanja in izkaza poslovnega izida), lastni izračuni.

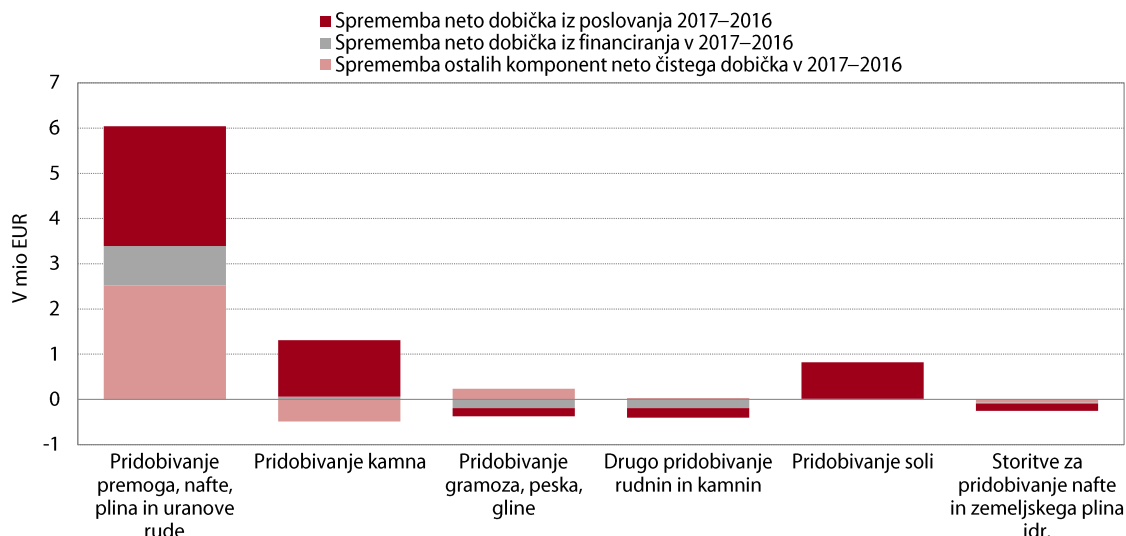
V rudarstvu se je tudi v letu 2017 kljub povečanju dodane vrednosti število zaposlenih še malo zmanjšalo. Od leta 1995 do leta 2017 se je število zaposlenih znižalo z 8.732 na 2.212, to je za tri četrtine ali v povprečju po več kot 6 % letno (lansko znižanje sicer le za 0,3 %). Vse manj je zaposlenih zlasti v premogovništvu. V letu 2017 se je po nekaj letih število zaposlenih spet znatno povečalo v neenergetskem delu rudarstva, a je tam zaposlenih še vedno za 9 % manj kot pred začetkom krize.

Po nekaj letih z veliko izgubo so v rudarstvu v letu 2016 dosegli manjši dobiček, ki se je lani še okrepil.

Neto čista izguba se je v rudarstvu že v letu 2013 povzpela nad 40 mio EUR, naslednje leto se je spustila malo pod 27 mio EUR, v letu 2015 pa je dosegla skoraj 61 mio EUR. K izgubi je v vseh treh letih največ prispeval slabši poslovni rezultat v Premogovniku Velenje¹⁴. V letu 2016 je bil negativen vpliv energetskega dela na celotno dejavnost majhen, tako da so po šestih letih v dejavnosti rudarstva spet poslovali z neto čistim dobičkom, ki je dosegel skoraj 4 mio EUR. V letu 2017 so, razen v dejavnosti odkrivanja novih nahajališč nafte in zemeljskega plina, povsod v rudarstvu poslovali pozitivno (ponovno zlasti v neenergetskem delu) in ustvarili skoraj 11 mio EUR neto čistega dobička.

¹⁴ Vir: Letno poročilo HSE 2015 ter poročila za prejšnja leta.

Slika 16: Sprememba poslovnega rezultata v gospodarskih družbah v dejavnosti rudarstvo v letu 2017 glede na leto 2016 po komponentah

Vir podatkov: AJPES (Statistični podatki iz bilance stanja in izkaza poslovnega izida), lastni izračuni.

V energetske delu rudarstva so v letu 2017 po daljšem času spet poslovali z manjšim dobičkom. Potem ko so v letu 2015 energetski del rudarstva močno bremenili zlasti odpisi vrednosti ob povečanih prevrednotovalnih poslovnih odhodkih, kar je povzročilo veliko izgubo v višini preko 69 mio EUR, so v letu 2016 v tem delu rudarstva izkazali le malo nad 5 mio EUR neto čiste izgube, lani pa so ustvarili nekaj manj kot 1 mio EUR neto čistega dobička. V energetske del rudarstva uvrščamo poleg premogovništva – to je pridobivanje rjavega premoga in lignita (podrazred B 05.200) – še dejavnosti pridobivanja nafte in zemeljskega plina, pridobivanje uranove in torijeve rude ter storitve za pridobivanje nafte in zemeljskega plina (podrazredi B 06.100, 06.200, 07.210 in 09.100). Dobiček bi bil ob solidnem rezultatu v premogovništvu v energetske delu rudarstva še višji, če ne bi v dejavnosti odkrivanja nahajališč nafte in zemeljskega plina ponovno imeli prek 2 mio EUR izgube.

V neenergetskem delu rudarstva so v letih od 2011 do 2013 poslovali z manjšo izgubo, v naslednjih letih pa so dosegli zelo dobre poslovne rezultate. Neenergetski del rudarstva je do leta 2010 vseskozi posloval pozitivno. Do predkriznega leta 2008 je najbolje poslovala dejavnost pridobivanja gramoza, peska in gline, povezano s tedaj še intenzivno izgradnjo avtocest. Po manjši izgubi v naslednjih treh letih so pozneje vse do leta 2017 dosegali po blizu 10 mio EUR neto čistega dobička letno. V okviru neenergetskega dela rudarstva sta v letu 2017 največji neto čisti dobiček ustvarili dejavnosti pridobivanja kamna ter pridobivanja gramoza, peska in gline, dobrih 7 mio EUR in preko 2 mio EUR.

3.3 PREDELOVALNE DEJAVNOSTI (C)

Tabela 5: Kazalniki poslovanja gospodarskih družb predelovalnih dejavnosti v izbranih letih

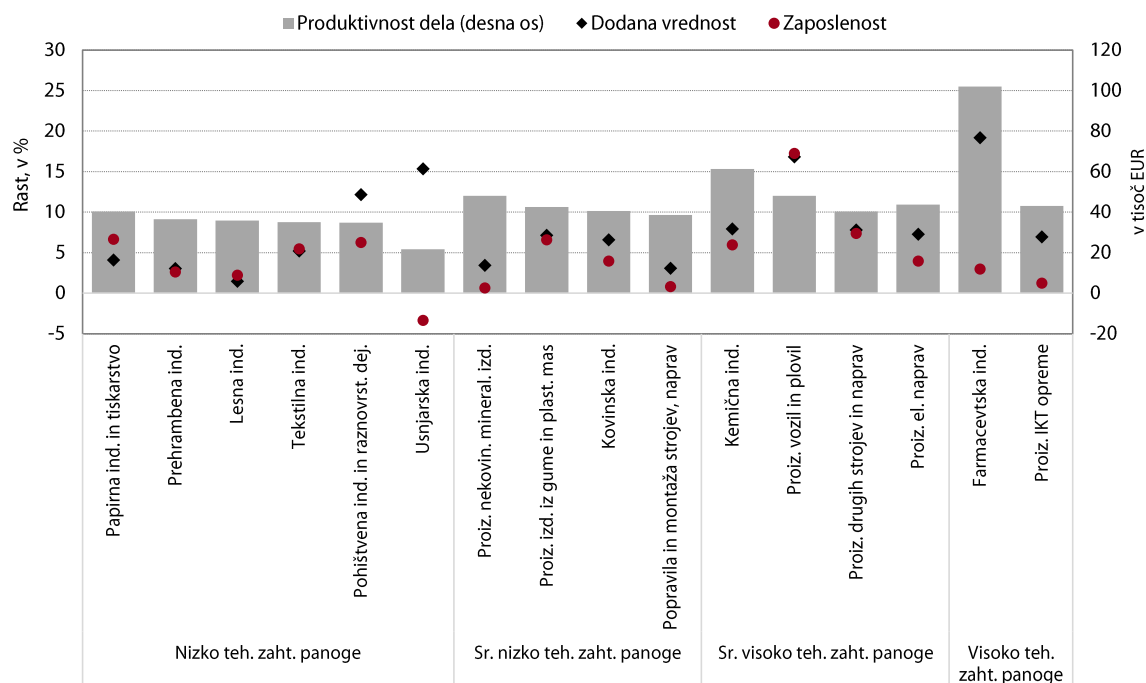
	2008	2010	2015	2016	2017
Število gospodarskih družb	6.676	6.906	7.879	7.996	8.138
Število zaposlenih ¹	198.011	166.685	163.597	169.739	177.836
Delež zaposlenih v vseh družbah (v %)	38,8	36,0	36,8	36,9	36,9
Delež dodane vrednosti v vseh družbah (v %)	35,2	34,2	37,5	37,6	37,9
Neto ² čisti dobiček/izguba (v mio EUR)	588,1	360,8	1.111,9	1.321,2	1.459,4
VELIKOST					
Sredstva/podjetje (v tisoč EUR)	3.512	3.259	2.825	2.887	3.040
Število zaposlenih/podjetje	29,7	24,1	20,8	21,2	21,9
OPREMLJENOST DELA S SREDSTVI					
Povprečna sredstva/zaposlenega (v tisoč EUR)	114	132	134	133	134
GOSPODARNOST					
Gospodarnost poslovanja	1,05	1,04	1,06	1,06	1,07
DONOSNOST					
Donosnost sredstev (v %)	2,6	1,6	5,1	5,9	6,1
Donosnost prihodkov (v %)	2,3	1,6	4,4	5,1	5,0
PRODUKTIVNOST					
Dodana vrednost/zaposlenega (v EUR)	32.003	34.205	41.884	42.851	44.309
STROŠKI DELA					
Stroški dela/zaposlenega (v EUR)	20.135	21.955	25.288	26.024	26.687
Delež stroškov dela v dodani vrednosti (v %)	62,9	64,2	60,4	60,7	60,2
FINANCIRANJE IN PLAČILNA SPOSOBNOST					
Delež dolga v virih sredstev (v %)	57,9	57,3	50,0	48,5	47,8
Delež kratk. obveznosti v virih sredstev (v %)	36,7	37,2	30,7	30,7	31,2
Kapitalska pokritost dolg. sredstev (v %)	76,5	78,7	92,2	96,0	99,1
Dolg. pokritost dolg. sredstev in zalog (v %)	87,3	91,6	100,2	100,4	100,2
IZVOZNA USMERJENOST					
Delež čistih prihodkov od prodaje na tujem trgu (v %)	62,6	64,8	69,5	70,2	71,5
STRUKTURA SREDSTEV					
Delež dolg. sredstev v sredstvih (v %)	55,0	54,2	54,3	53,7	52,7
Delež strojev in naprav ter druge opreme in naprav v dolgoročnih sredstvih (v %)	30,1	30,4	31,0	31,1	31,3

Vir podatkov: AJPES (Statistični podatki iz bilance stanja in izkaza poslovnega izida), lastni izračuni.

Opombe: ¹ Podatki o številu zaposlenih pomenijo povprečno število zaposlenцев na podlagi delovnih ur v obračunskem obdobju in se zato razlikujejo od podatkov o številu zaposlenih, ki jih objavlja SURS. ² Razlika med čistim dobičkom in izgubo obračunskega obdobja.

Rast dodane vrednosti v družbah predelovalnih dejavnosti se je leta 2017 nadalje pospešila, znova se je okrepila tudi rast zaposlenosti. K lanskoletni višji rasti dodane vrednosti in zaposlenosti so največ prispevale tehnološko zahtevnejše panoge¹⁵, v katerih se je rast po dveh skromnejših letih lani pospešila. Po zmanjšanju v predhodnih dveh letih se je dodana vrednost močno povečala v farmacevtskih družbah. Visoka je bila tudi rast dodane vrednosti v družbah iz proizvodnje vozil in plovil, ki so hkrati močno povečale zaposlenost. Precej višja je bila tudi dodana vrednost v najmanjši panogi predelovalnih dejavnosti, v nizko tehnološko zahtevnih usnjarskih družbah, kjer se je (ob zmanjšanju zaposlenosti) produktivnost dela poleg farmacevtskih družb (kjer je rast zaposlenosti ostala podobna kot v preteklih letih) najbolj izboljšala. Rast dodane vrednosti in zaposlenosti sta se v letu 2017 precej znižali v srednje nizko tehnološko zahtevnih panogah, ki so največ prispevale k rasti celotne dejavnosti v obdobju od 2014 do 2016. Najbolj se je rast umirila v največji panogi predelovalnih dejavnosti, v družbah iz kovinske industrije.

Slika 17: Dodana vrednost in zaposlenost v družbah predelovalnih dejavnosti v letu 2017

Vir podatkov: AJPes (Statistični podatki iz bilance stanja in izkaza poslovnega izida), lastni izračuni.

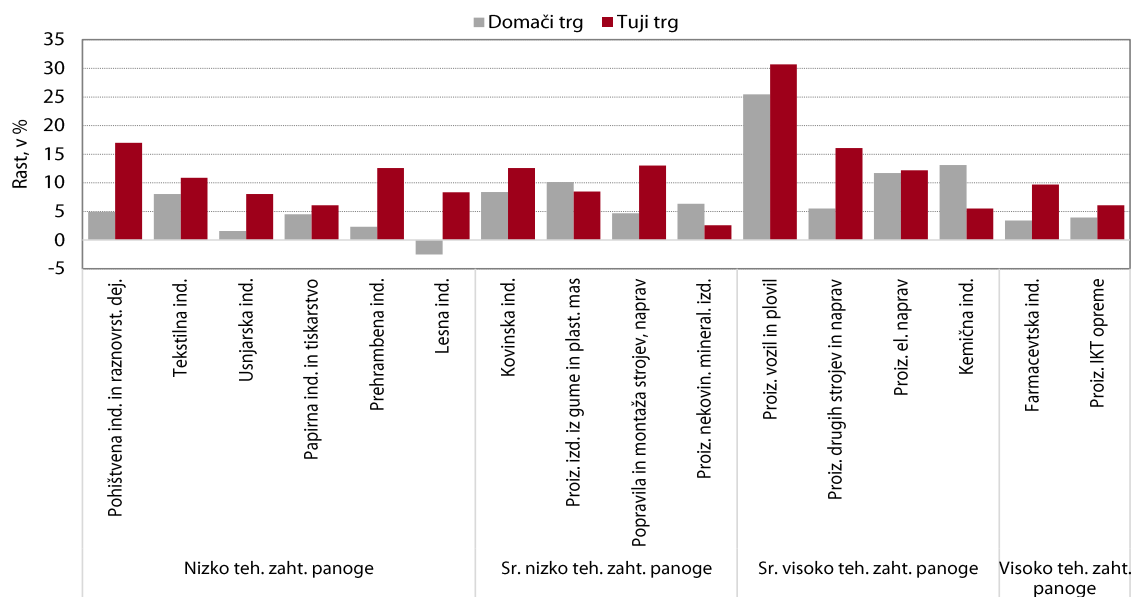
Opomba: Panoge so v skupinah po tehnološki zahtevnosti razporejene po produktivnosti dela.

Rast prihodkov od prodaje predelovalnih družb se je ob nadaljnji krepitvi povpraševanja in ugodni izvozni konkurenčnosti znova povečala. V predhodnih treh letih je bila skupna rast prihodkov od prodaje predelovalnih družb okoli 4-odstotna, lani pa je bila predvsem zaradi okrepitve rasti prodaje tehnološko zahtevnejših panog na tujih trgih 11,5-odstotna. Ob nadaljnji rasti tujega povpraševanja in ugodni izvozni konkurenčnosti se je skupna rast prodaje na tujem trgu znova zvišala (13,5 %) in zaostala le za najvišjo rastjo

¹⁵ Na podlagi Eurostatove klasifikacije ločimo 4 skupine panog po tehnološki zahtevnosti. Visoko tehnološko zahtevne panoge so: farmacevtska industrija (C21) ter proizvodnja IKT opreme (C26). Srednje visoko tehnološko zahtevne panoge so: kemična industrija (C20), proizvodnja električnih naprav (C27), proizvodnja drugih strojev in naprav (C28), proizvodnja vozil in plovil (C29-30). Srednje nizko tehnološko zahtevne panoge so: proizvodnja koksa in naftnih derivatov (C19), proizvodnja izdelkov iz gume in plastičnih mas (C22), proizvodnja drugih nekovinskih mineralnih izdelkov (C23), kovinska industrija (C24-25), popravila in montaža strojev in naprav (C33). Nizko tehnološko zahtevne panoge so: prehrambena industrija (C10-11), proizvodnja tobačnih izdelkov (C12), tekstilna industrija (C13-14), usnjarska industrija (C15), lesna industrija (C16), papirna industrija in tiskarstvo (C17-18), pohištvena industrija in druge raznovrstne predelovalne dejavnosti (C31-32). V nadaljnji analizi ne prikazujemo in analiziramo družb v proizvodnji tobačnih izdelkov ter proizvodnji koksa in naftnih derivatov, ki predstavljajo le 0,01 % dodane vrednosti in zaposlenosti predelovalnih družb.

iz leta 2010¹⁶. Ob večjem domačem povpraševanju se je povečala tudi skupna rast prihodkov od prodaje na domačem trgu (6,7 %), ki je bila najvišja v obdobju od leta 2008 dalje. Prihodki od prodaje so se povečali bolj kot leto prej v vseh skupinah panog po tehnološki zahtevnosti, najbolj v tehnološko zahtevnejših. Po stagnaciji v predhodnem letu so se njihovi prihodki od prodaje na tujih trgih povečali za 18,1 %. Rast je bila najvišja v družbah iz proizvodnje nekaterih investicijskih proizvodov (vozila in plovila, stroji in naprave), po zmanjševanju v predhodnih dneh letih pa so bili znova višji tudi prihodki od prodaje farmacevtskih družb. Z nadalje višjo rastjo prihodkov od prodaje na tujih trgih kot na domačem se je izvozna usmerjenost predelovalnih družb še povečala. Družbe iz prehranske industrije so v letu 2017 ostale edine, ki so večino prihodkov od prodaje (okoli tri četrtine) ustvarile na domačem trgu.

Slika 18: Rast prihodkov od prodaje družb predelovalnih dejavnosti v letu 2017

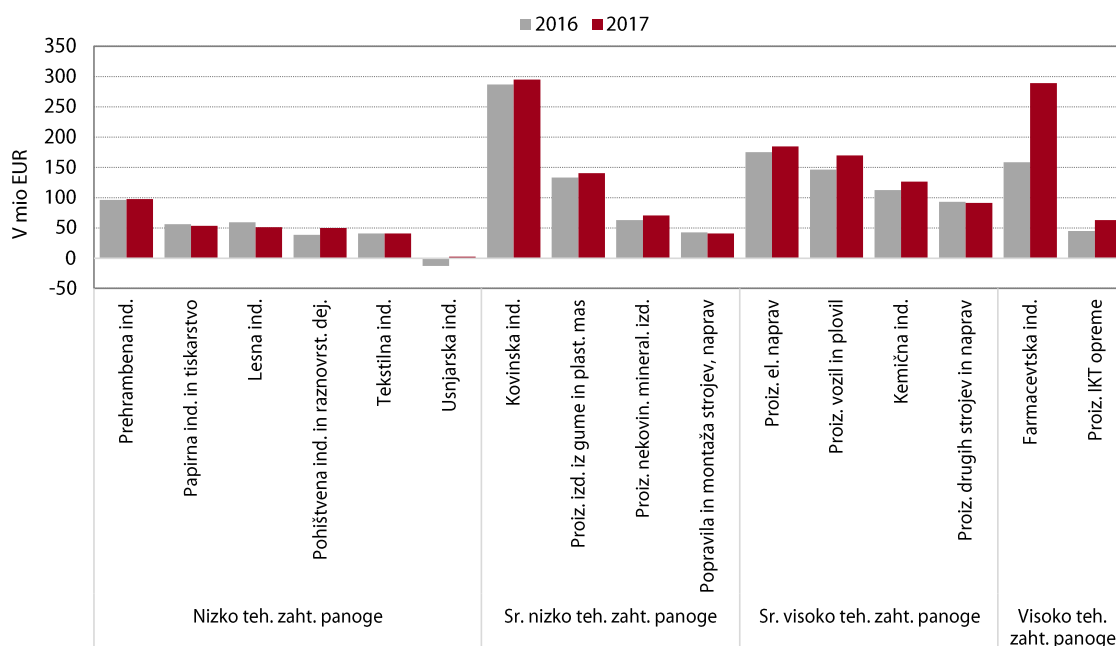

Vir podatkov: AJPES (Statistični podatki iz bilance stanja in izkaza poslovnega izida), lastni izračuni.

Opomba: Panoge so v skupinah po tehnološki zahtevnosti razporejene po skupni rasti prihodkov od prodaje na domačem in tujem trgu.

Ob rasti proizvodnje so se precej povečali tudi poslovni odhodki, rast neto dobička iz poslovanja pa se je v večini panog tako umirila. Poslovni odhodki so se v povprečju vseh predelovalnih družb povečali za 11,4 % oz. podobno kot kosmati donos iz poslovanja (11,7 %). Tako vmesna poraba kot stroški dela so se povečali bolj kot leto prej. Vmesna poraba (večino, okoli tri četrtine predstavljajo stroški blaga, materiala in storitev) se je povečala manj kot kosmati donos iz poslovanja le v usnjarskih in farmacevtskih družbah. Usnjarske družbe so tako znova po letu 2014 ustvarile neto dobiček iz poslovanja, farmacevtske družbe pa so ga po dveh letih zmanjševanja lani znova povečale in največ prispevale k višji rasti neto poslovnega dobička kot pred letom, saj poleg kovinskih družb in družb iz proizvodnje električnih naprav in IKT opreme ustvarijo večino neto dobička iz poslovanja predelovalnih družb. Rast stroškov dela se je, kljub večji rasti zaposlenosti kot leto prej, pospešila manj. Skromnejša kot leta 2016 pa je bila rast stroškov dela na zaposlenega, k čemur prispeva tudi struktura novih zaposlenih. Gospodarske družbe so v večji meri zaposlovale manj kvalificirane delavce, ki imajo nižje plače.

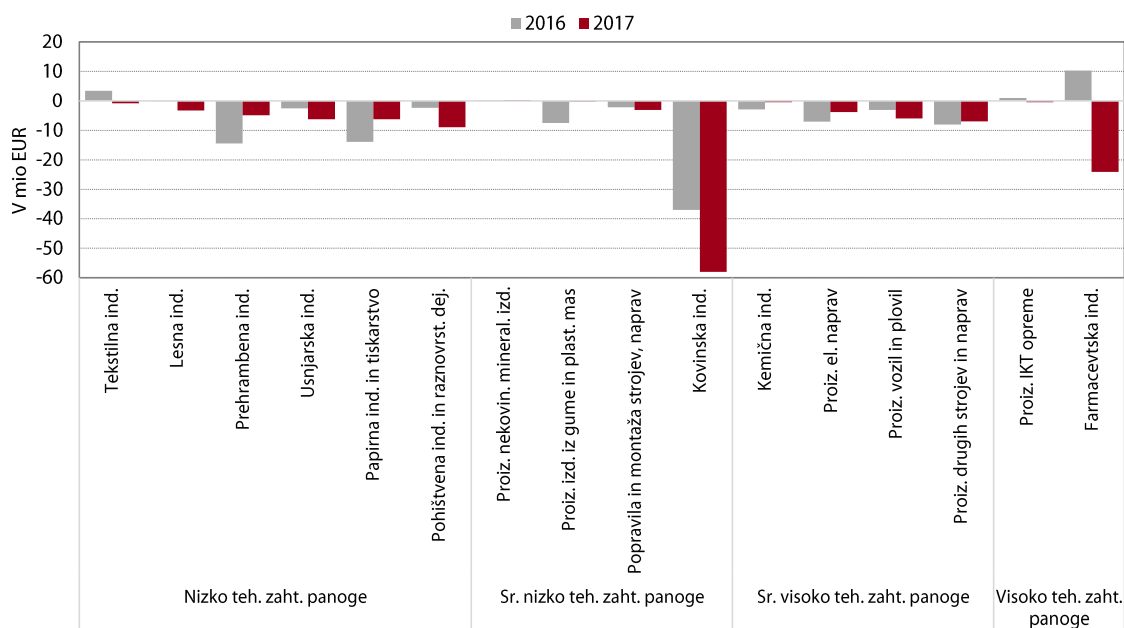
¹⁶ V analiziranem obdobju od leta 2008 dalje.

Slika 19: Neto dobiček iz poslovanja v družbah predelovalnih dejavnosti v letih 2016 in 2017

Vir podatkov: AJPES (Statistični podatki iz bilance stanja in izkaza poslovnega izida), lastni izračuni.

Neto izguba iz financiranja predelovalnih družb se je po treh letih zmanjševanja v letu 2017 povečala, vendar je k poslabšanju prispevalo manjše število družb iz farmacevtske in kovinske industrije.

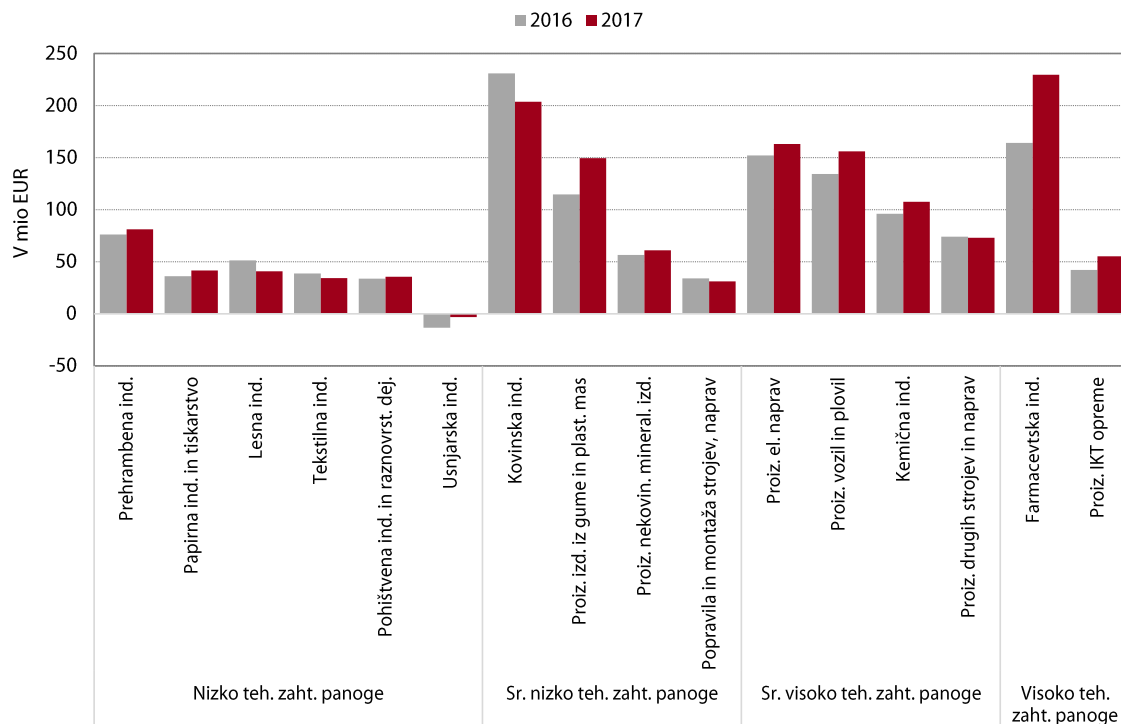
Farmacevtske družbe, ki so v letih 2015 in 2016 ustvarile neto dobiček iz financiranja, so ob sicer več kot četrtno nižjih finančnih odhodkih močno zmanjšale finančne prihodke (za okoli 64 %), najbolj iz poslovnih terjatev, ter ustvarile neto finančno izgubo. Družbe iz kovinske industrije pa so znova po letu 2013 povečale neto finančno izgubo. K močni rasti njihovih finančnih odhodkov je večino prispevala družba iz proizvodnje kovin (kateri so se močno povečale oslabitve in odpisi finančnih naložb), ki je ustvarila četrtno neto finančne izgube kovinskih družb. Zmanjšanje finančnih odhodkov vseh predelovalnih družb se je v povprečju precej umirilo (2,5 %), večje kot pred letom pa je bilo zmanjšanje finančnih prihodkov (22,3 %).

Slika 20: Neto finančni rezultat družb predelovalnih dejavnosti v letih 2016 in 2017

Vir podatkov: AJPES (Statistični podatki iz bilance stanja in izkaza poslovnega izida), lastni izračuni.

Neto čisti dobiček predelovalnih družb se je ob povečanju neto finančne izgube povečal manj kot leta 2016. Rast neto čistega dobička se je znova upočasnila, najbolj v nekaterih nizko in srednje nizko tehnološko zahtevnih panogah, ki so ustvarile neto izgubo iz financiranja in podoben ali manjši neto dobiček iz poslovanja. K padcu neto čistega dobička so največ prispevale družbe iz kovinske industrije, ki so ob neto finančni izgubi in skromni rasti neto dobička iz poslovanja ustvarile več kot desetino nižji neto čisti dobiček. Tudi v družbah iz srednje visoko tehnološko zahtevnih panog je bila rast neto čistega dobička skromnejša kot pred letom. Družbe iz proizvodnje strojev in naprav so ob padcu neto dobička iz poslovanja leto zaključile z nekoliko manjšim neto čistim dobičkom. Zaradi dobrih rezultatov iz poslovanja pa se je kljub neto finančni izgubi močno povečal neto čisti dobiček visoko tehnološko zahtevnih farmacevtskih družb in družb iz proizvodnje IKT opreme.

Slika 21: Neto čisti dobiček družb predelovalnih dejavnosti v letih 2016 in 2017

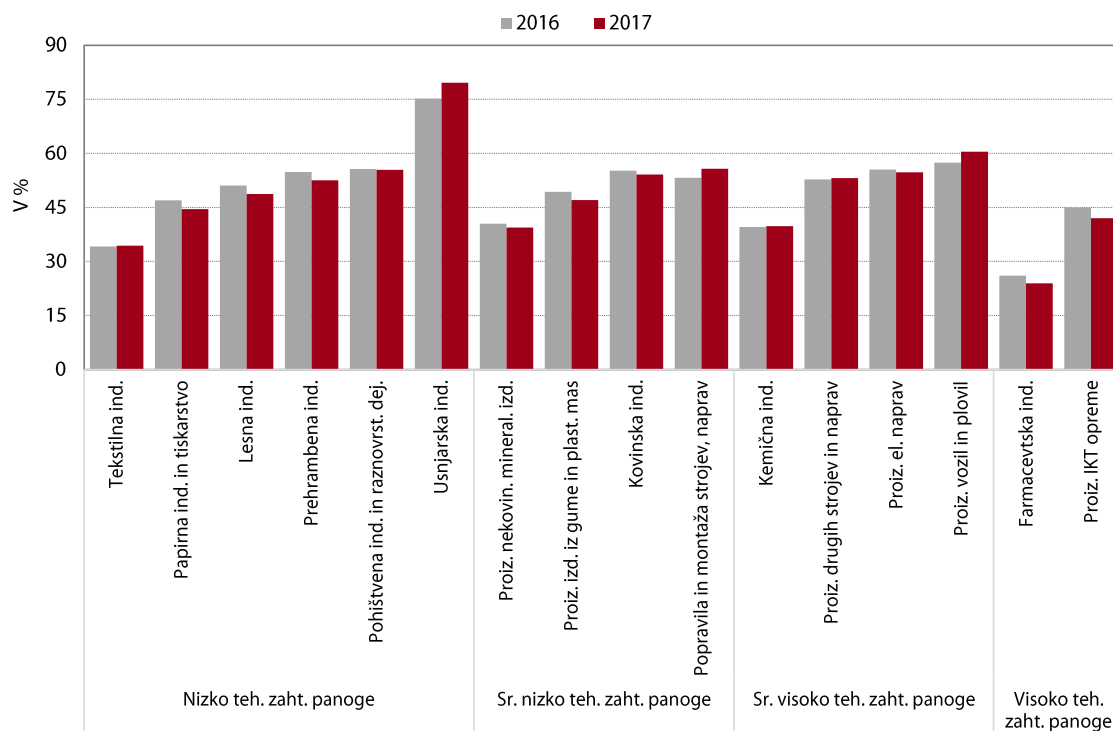

Vir podatkov: AJPEŠ (Statistični podatki iz bilance stanja in izkaza poslovnega izida), lastni izračuni.

Zadolženost¹⁷ predelovalnih družb se je ob postopni rasti kratkoročnih obveznosti v zadnjih dveh letih zmanjšala manj kot v obdobju intenzivnejšega razdolževanja v letih 2013–2015. Ob vnovičnem povečanju kapitala je ob skoraj nespremenjenih dolgoročnih obveznostih k manjšemu zmanjšanju zadolženosti prispevala nadaljnja rast kratkoročnih obveznosti predelovalnih družb. Te so se najbolj povečale v družbah iz proizvodnje vozil in plovil, v katerih se je precej povečal tudi delež kratkoročnih obveznosti v virih sredstev. Kljub povečanju pa zadolženost družb iz proizvodnje vozil in plovil precej zaostaja za zadolženostjo v letih po začetku gospodarske krize oz. pred začetkom okrevanja gospodarstva (2008-2013). Nižja kot pred skoraj desetletjem je tudi zadolženost družb iz večine ostalih panog predelovalnih dejavnosti, izjema so le usnjarske družbe. V teh se ob nadaljnjem zmanjševanju kapitala (predvsem v zadnjih dveh letih) povečujejo dolgoročne in zadnji dve leti tudi kratkoročne obveznosti.

¹⁷ Gre za delež dolga v virih sredstev.

Slika 22: Zadolženost družb predelovalnih dejavnosti v letih 2016 in 2017

Vir podatkov: AJPES (Statistični podatki iz balance stanja in izkaza poslovnega izida), lastni izračuni.

3.4 OSKRBA Z ELEKTRIKO, PLINOM IN PARO (D)

Tabela 6: Kazalniki poslovanja gospodarskih družb za oskrbo z elektriko, plinom in paro v izbranih letih

	2008	2010	2015	2016	2017
Število gospodarskih družb	206	379	659	648	645
Število zaposlenih ¹	7.542	7.600	7.446	7.355	7.348
Delež zaposlenih v vseh družbah (v %)	1,5	1,6	1,7	1,6	1,5
Delež dodane vrednosti v vseh družbah (v %)	3,5	4,4	4,2	4,1	3,8
Neto ² čisti dobiček/izguba (v mio EUR)	104,9	173,5	-670,4	123,7	112,2
VELIKOST					
Sredstva/podjetje (v tisoč EUR)	23.681	17.489	12.023	12.332	12.505
Število zaposlenih/podjetje	36,6	20,1	11,3	11,3	11,4
OPREMLJENOST DELA S SREDSTVI					
Povprečna sredstva/zaposlenega (v tisoč EUR)	614	846	1.101	1.080	1.087
GOSPODARNOST					
Gospodarnost poslovanja	1,052	1,052	0,959	1,039	1,025
DONOSNOST					
Donosnost sredstev (v %)	2,3	2,7	-8,2	1,6	1,4
Donosnost prihodkov (v %)	3,6	4,2	-11,2	2,2	1,5
PRODUKTIVNOST					
Dodana vrednost/zaposlenega (v EUR)	82.690	97.191	104.115	109.116	106.267
STROŠKI DELA					
Stroški dela/zaposlenega (v EUR)	31.831	34.813	38.877	40.694	41.768
Delež stroškov dela v dodani vrednosti (v %)	38,5	35,8	37,3	37,3	39,3
FINANCIRANJE IN PLAČILNA SPOSOBNOST					
Delež dolga v virih sredstev (v %)	28,5	29,4	40,3	38,3	37,9
Delež kratk. obveznosti v virih sredstev (v %)	15,1	15,8	16,9	12,8	13,7
Kapitalska pokritost dolg. sredstev (v %)	88,5	87,2	74,1	74,9	76,2
Dolg. pokritost dolg. sredstev in zalog (v %)	101,5	101,6	101,5	104,1	103,8
IZVOZNA USMERJENOST					
Delež čistih prihodkov od prodaje na tujem trgu (v %)	8,6	25,3	45,6	48,2	57,4
STRUKTURA SREDSTEV					
Delež dolg. sredstev v sredstvih (v %)	80,8	83,5	80,6	82,4	81,5
Delež strojev in naprav ter druge opreme in naprav v dolgoročnih sredstvih (v %)	33,1	27,9	38,5	36,3	36,8

Vir podatkov: AJPEŠ (Statistični podatki iz bilance stanja in izkaza poslovnega izida), lastni izračuni.

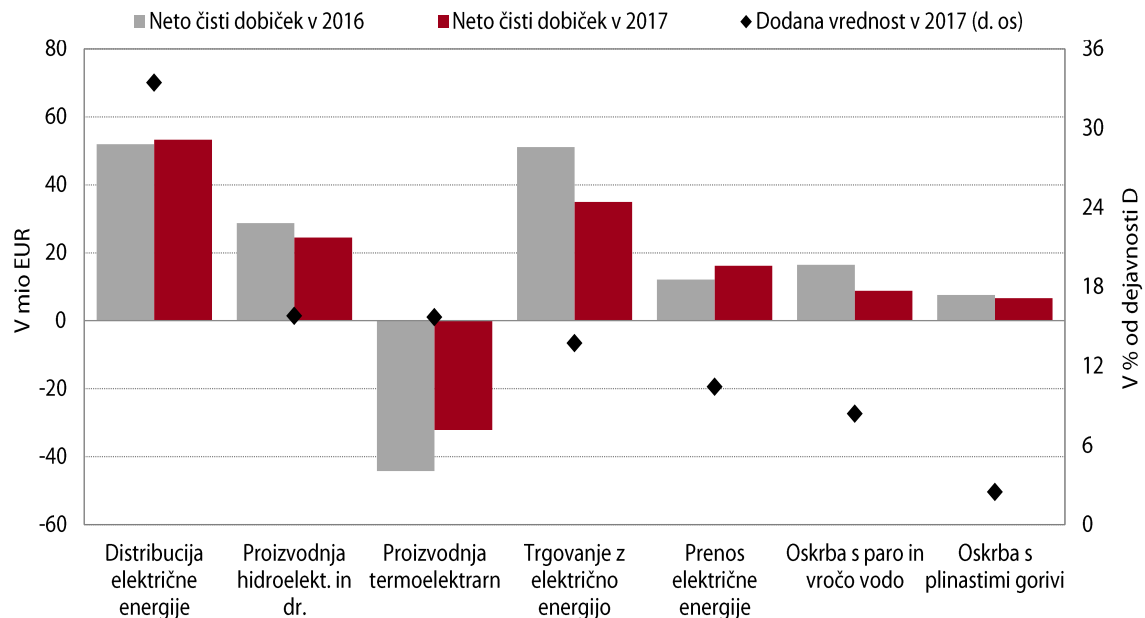
Opombe: ¹ Podatki o številu zaposlenih pomenijo povprečno število zaposlenih na podlagi delovnih ur v obračunskem obdobju in se zato razlikujejo od podatkov o številu zaposlenih, ki jih objavlja SURS. ² Razlika med čistim dobičkom in izgubo obračunskega obdobja.

V dejavnosti oskrba z elektriko, plinom in paro (D) je dodana vrednost tudi med krizo naraščala, po letu 2013 pa se je večinoma nekoliko zniževala. V letu 2017 se je znižala za slabe 3 %, k čemer so največ prispevale dejavnosti trgovanja z elektriko, oskrbe s paro in vročo vodo ter proizvodnje hidroelektrarn; povečala se je zlasti v dejavnostih distribucije in prenosa električne energije. Kljub vmesnemu znižanju se je v obdobju 2008–2017 dodana vrednost v dejavnosti D povečala za petino, k tej rasti pa je največ, dobrih 60 %, prispevala dejavnost trgovanja z električno energijo¹⁸. Daleč največ dodane vrednosti v dejavnosti D že

¹⁸ K rasti dodane vrednosti v D in še posebej v trgovanju z elektriko je precej vplivala tudi preregistracija družbe HSE v to dejavnost v letu 2009 (prej v dejavnosti holdingov), v letu 2011 pa tudi prerazvrstitev družb za trženje elektrike v maloprodaji, ki so bile prej sestavni deli enovitih družb za distribucijo elektrike.

vsa leta ustvarijo v dejavnosti distribucije električne energije (okoli tretjino), nato pa v strukturi s približno enakima deležema (malo pod 16 %) sledita dejavnosti proizvodnje hidroelektrarn in druge proizvodnje električne energije (v glavnem obnovljivi viri) ter proizvodnje termoelektrarn.

Slika 23: Struktura dodane vrednosti v gospodarskih družbah v dejavnosti oskrba z elektriko, plinom in paro v letu 2017 ter poslovni rezultat v letih 2016 in 2017

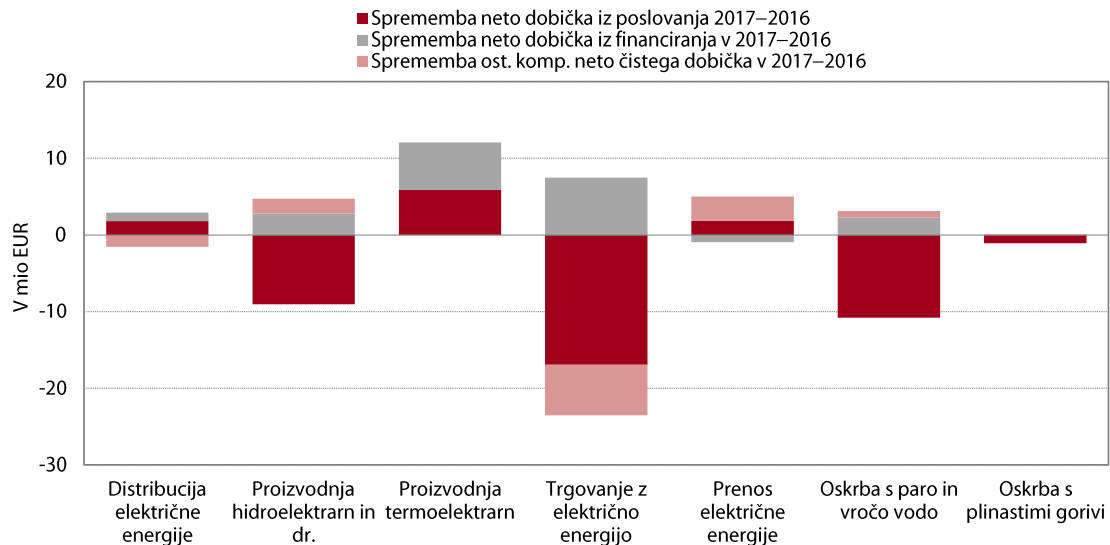
Vir podatkov: AJPes (Statistični podatki iz balance stanja in izkaza poslovnega izida), lastni izračuni.

Dejavnost oskrba z elektriko, plinom in paro je tudi po letu 2008 uspešno poslovala, vse do velike izgube v letu 2015, nato pa je bil poslovni izid spet bolj primerljiv prejšnjim letom. Uspešnost poslovanja v prejšnjih letih se je kazala skozi visok neto čisti dobiček, ki se je v omenjenem obdobju gibal med 130 mio EUR in 175 mio EUR. V letu 2015 so v dejavnostih proizvodnje termoelektrarn in trgovanju z električno energijo obračunali velik odpis vrednosti (povezano s TEŠ 6), kar je povzročilo v dejavnosti D izredno veliko neto čisto izgubo v višini 670 mio EUR. V naslednjem letu je bil poslovni rezultat spet močno pozitiven in nato v letu 2017 le malo nižji, 112 mio EUR. V dejavnosti proizvodnje električne energije v termoelektrarnah so v letu 2017 izkazali glede na leto prej manjšo, a še vedno relativno veliko neto čisto izgubo, ki je presegla 32 mio EUR, so pa pozitivno poslovale vse ostale dejavnosti v D. S 53 mio EUR neto čistega dobička je najbolje in malo uspešneje kot prejšnje leto poslovala dejavnost distribucije električne energije, v drugi po uspehu - trgovanju z električno energijo - pa se je neto čisti dobiček znižal skoraj za tretjino, na 35 mio EUR. Medtem ko je uspešnost poslovanja dejavnosti termoelektrarn in trgovanjske dejavnosti (in znotraj te družbe HSE¹⁹) še vedno omejena s posledicami investicije TEŠ 6, je bil za več kot tretjino nižji dobiček v dejavnosti hidroelektrarn v višini 18 mio EUR predvsem posledica slabših hidroloških razmer in zato nižje proizvodnje hidroelektrarn²⁰. V obdobju 2008–2017 se je izvozna usmerjenost družb dejavnosti D skoraj 7-kratno povečala in s prek 57 % močno presega izvozno usmerjenost vseh družb. Vrednost sredstev se je v tem obdobju, zaradi že omenjenih »vstopov« večjih družb v dejavnost ter večjih investicij (tudi TEŠ 6), v družbah dejavnosti D povečala za skoraj dve tretjini, delež dolga v virih sredstev pa je s pod 38 % ostal dosti nižji kot pri vseh družbah (kjer je nadpolovičen).

¹⁹ Letno poročilo družbe in skupine HSE za leto 2017.

²⁰ Po podatkih ELES je bila proizvodnja hidroelektrarn v letu 2017 za 13 % nižja kot prejšnje leto in s tem ena nižjih v zadnjih letih.

Slika 24: Sprememba poslovnega rezultata v gospodarskih družbah v dejavnosti oskrba z elektriko, plinom in paro v letu 2017 glede na leto 2016 po komponentah

Vir podatkov: AJPES (Statistični podatki iz bilance stanja in izkaza poslovnega izida), lastni izračuni.

V okviru dejavnosti oskrba z elektriko, plinom in paro je največja dejavnost oskrba z elektriko (skupina D 35.1), kjer so po že omenjeni veliki izgubi dve leti spet uspešno poslovali. V tej dejavnosti so v letu 2017 ustvarili 89 % dodane vrednosti dejavnosti oskrbe z elektriko, plinom in paro. Ob koncu leta so vpisali skoraj 97 mio EUR neto čistega dobička. Neto dobiček iz poslovanja družb dejavnosti D 35.1 se je sicer znižal za desetino in dosegel 162 mio EUR, a se je za skoraj enak znesek znižala neto izguba iz financiranja (na 41 mio EUR).

Oskrba s plinom (skupina D 35.2) ter oskrba s paro in vročo vodo (skupina D 35.3) sta manjši dejavnosti, poslovni rezultat pa se jima je glede na prejšnji dve leti malo poslabšal. V dejavnosti oskrba s plinastimi gorivi je bil neto čisti dobiček v letu 2017 glede na povprečnega v prejšnjih devetih letih kljub temu višji za četrtnino in je znašal slabih 7 mio EUR. V dejavnosti oskrba s paro in vročo vodo pa je bil poslovni rezultat z malo manj kot 9 mio EUR precej slabši kot leto prej in za šestino tudi od rezultata v omenjenem večletnem obdobju.

3.5 OSKRBA Z VODO; RAVNANJE Z ODPLAKAMI IN ODPADKI; SANIRANJE OKOLJA (E)

Tabela 7: Kazalniki poslovanja gospodarskih družb v dejavnosti oskrbe z vodo, ravnanja z odplakami in odpadki ter saniranja okolja v izbranih letih

	2008	2010	2015	2016	2017
Število gospodarskih družb	260	287	333	330	325
Število zaposlenih ¹	8.693	8.896	8.895	8.887	8.901
Delež zaposlenih v vseh družbah (v %)	1,7	1,9	2,0	1,9	1,8
Delež dodane vrednosti v vseh družbah (v %)	1,7	1,8	1,7	1,6	1,6
Neto ² čisti dobiček/izguba (v mio EUR)	18,4	24,1	11,5	20,3	29,6
VELIKOST					
Sredstva/podjetje (v tisoč EUR)	8.637	3.868	3.524	3.139	3.223
Število zaposlenih/podjetje	33,4	31,0	26,7	26,9	27,4
OPREMLJENOST DELA S SREDSTVI					
Povprečna sredstva/zaposlenega (v tisoč EUR)	251,2	191,2	133,8	116,2	115,4
GOSPODARNOST					
Gospodarnost poslovanja	1,00	1,03	1,02	1,03	1,025
DONOSNOST					
Donosnost sredstev (v %)	0,8	1,4	1,0	2,0	2,88
Donosnost prihodkov (v %)	2,0	2,3	1,0	1,8	2,3
PRODUKTIVNOST					
Dodana vrednost/zaposlenega (v EUR)	35.927	34.099	34.547	35.185	36.457
STROŠKI DELA					
Stroški dela/zaposlenega (v EUR)	22.909	23.765	24.896	25.368	26.274
Delež stroškov dela v dodani vrednosti (v %)	63,8	69,7	72,1	72,1	72,1
FINANCIRANJE IN PLAČILNA SPOSOBNOST					
Delež dolga v virih sredstev (v %)	79,6	56,5	45,5	50,8	50,3
Delež kratk. obveznosti v virih sredstev (v %)	13,6	33,1	23,7	27,8	29,2
Kapitalska pokritost dolg. sredstev (v %)	24,6	72,1	83,3	82,6	85,0
Dolg. pokritost dolg. sredstev in zalog (v %)	102,7	105,0	109,9	112,6	112,4
IZVOZNA USMERJENOST					
Delež čistih prihodkov od prodaje na tujem trgu (v %)	10,3	16,1	16,5	15,2	17,6
STRUKTURA SREDSTEV					
Delež dolg. sredstev v sredstvih (v %)	82,9	60,4	65,4	59,6	58,4
Delež strojev in naprav ter druge opreme in naprav v dolgoročnih sredstvih (v %)	13,8	23,5	19,2	20,9	22,1

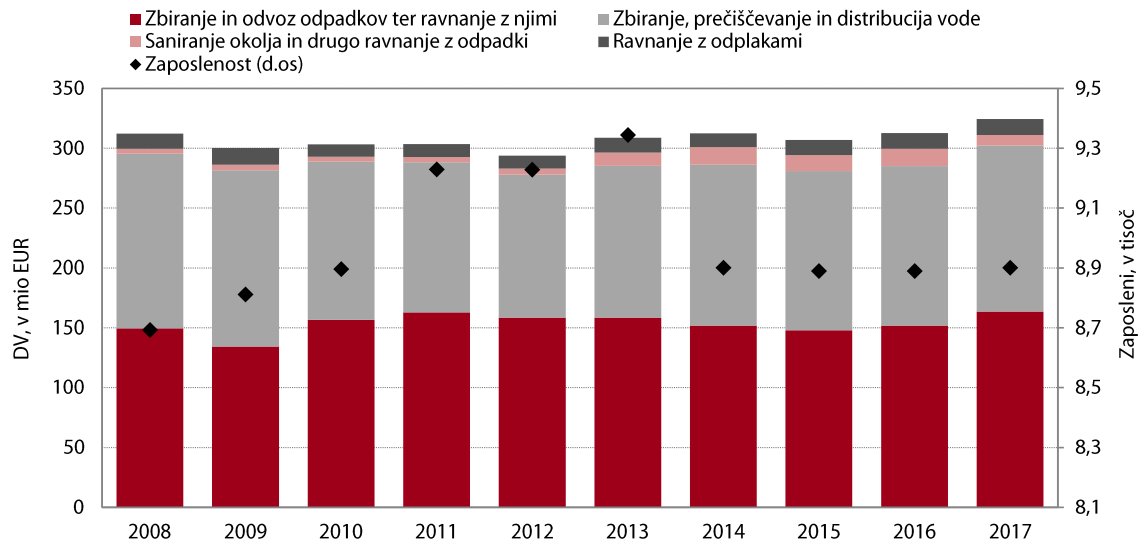
Vir podatkov: AJPES (Statistični podatki iz bilance stanja in izkaza poslovnega izida), lastni izračuni.

Opombe: ¹ Podatki o številu zaposlenih pomenijo povprečno število zaposlenecov na podlagi delovnih ur v obračunskem obdobju in se zato razlikujejo od podatkov o številu zaposlenih, ki jih objavlja SURS. ² Razlika med čistim dobičkom in izgubo obračunskega obdobja.

Gospodarske družbe s področja oskrbe z vodo, ravnanja z odplakami in odpadki ter saniranja okolja (E) so v letu 2017 povečale produktivnost in ponovno ustvarile višjo dodano vrednost kot v letu prej. Računovodske izkaze je oddalo 325 gospodarskih družb s skupno 8.901 zaposlenimi. Število družb se je po dolgoletnem povečevanju drugič zapored nekoliko znižalo, število zaposlenih pa je po padcu v letu 2014 ostalo približno enako. V letu 2017 se je produktivnost dela ponovno zvišala na najvišjo raven v zadnjem

desetletju, kar pa ni zadostovalo za zmanjšanje zaostanka za produktivnostjo vseh gospodarskih družb, ki je ostal okoli 16-odstoten. Z višjo produktivnostjo so povečali dodano vrednost za okoli 4 %, na 325 mio EUR²¹. Dodana vrednost se je zvišala v treh od štirih skupin, pri tem najbolj v družbah iz zbiranja in odvoza odpadkov. Razmeroma močno se je znižala v družbah iz saniranja okolja in ravnanja z odpadki, a je njihov delež v skupni dodani vrednosti razmeroma skromen, okoli 3-odstoten.

Slika 25: Dodana vrednost in zaposlenost v gospodarskih družbah dejavnosti E v obdobju 2008–2017

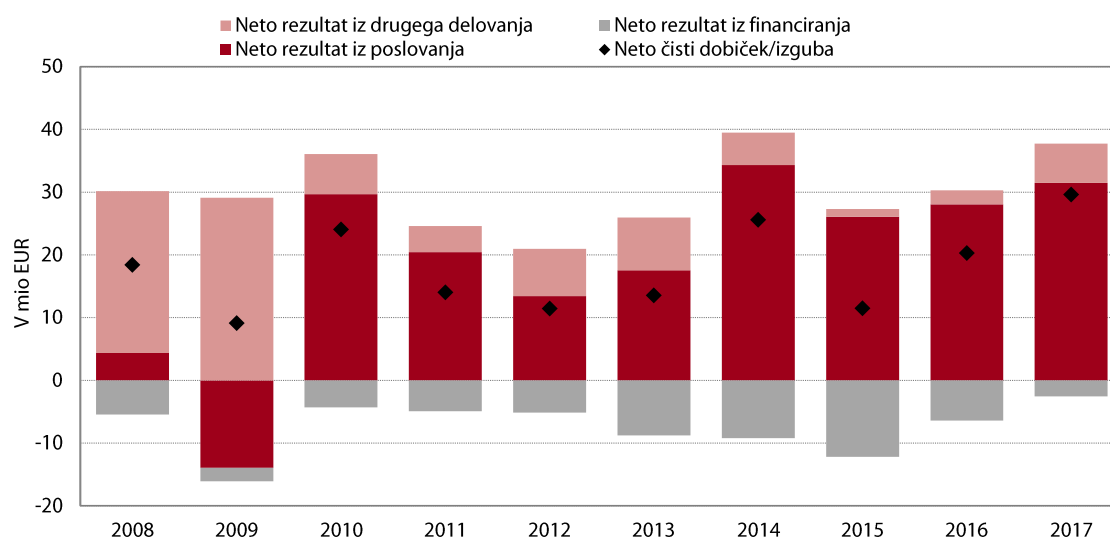
Vir podatkov: AJPEŠ (Statistični podatki iz bilance stanja in izkaza poslovnega izida), lastni izračuni.

Opomba: Skupine so razvrščene glede na delež dodane vrednosti v letu 2017.

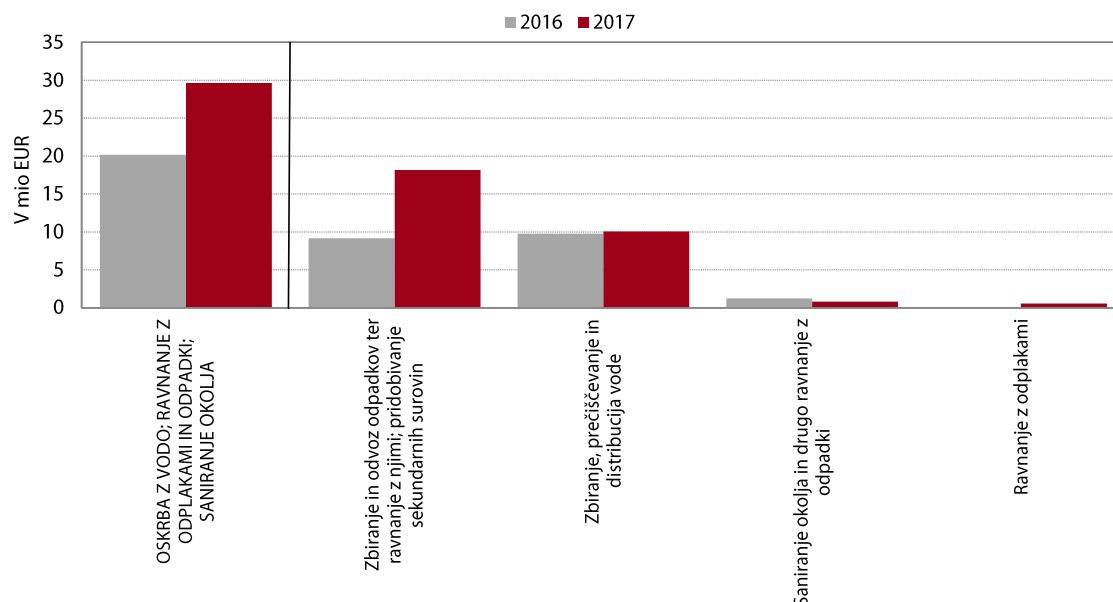
Družbe dejavnosti E so v letu 2017 v primerjavi z letom prej ponovno povišale prihodke in odhodke, a slednje za 1 o. t. manj. Prikazani prihodki skupaj so bili višji za 14 %, v tem pa prihodki iz poslovanja, ki predstavljajo glavnino skupnih prihodkov, za 1 o. t. manj. Čisti prihodki od prodaje so se na domačem trgu, kjer jih je ustvarjena velika večina, zvišali za desetino, bolj pa na tujem trgu, in sicer za tretjino. S tem se je skupna izvozna usmerjenost družb dejavnosti E v primerjavi z letom prej zvišala za 3 o. t., na okoli 18 %. Razmeroma visoka je v skupini družb, ki se ukvarja z zbiranjem in odvozom odpadkov, okoli 28-odstotna, v ostalih treh skupinah pa je precej nižja. V poslovnem letu 2017 so družbe dejavnosti E zvišale tudi skupne odhodke, za 13 %. To je bila predvsem posledica zvišanja poslovnih odhodkov, ki imajo v odhodkih skupaj največji delež.

Poslovno leto 2017 so družbe dejavnosti E zaključile z najvišjim neto čistim dobičkom v zadnjem desetletju. Znašal je okoli 30 mio EUR, kar je bilo za 46 % več kot v predhodnem letu. Izboljšanje poslovnega rezultata v primerjavi z letom prej so te družbe v povprečju prikazale na vseh treh ravneh. Dobiček iz poslovanja so povečale za 12 %, iz izrednih dogodkov pa za okoli 180 %. Hkrati so tudi precej zmanjšale izgubo iz financiranja, za 60 %. Poslovno leto so z neto pozitivnim izidom zaključile vse štiri skupine družb. Velika večina skupnega neto čistega dobička je ustvarjena v: (i) družbah zbiranja in odvoza odpadkov ter ravnanja z njimi, v tem pri zbiranju in odvozu nenevarnih odpadkov (pri obravnavi nevarnih odpadkov je bila namreč ponovno prikazana neto čista izguba, ki se je v primerjavi z letom prej povečala) in (ii) družbah zbiranja, prečiščevanja in distribucije vode. V primerjavi z letom prej so neto čisti dobiček najbolj povečale družbe v ravnanju z odpadki, a je njihov delež v skupnem dobičku dejavnosti ostal najnižji.

²¹ Delež dodane vrednosti gospodarskih družb v skupni dodani vrednosti dejavnosti E, ocenjeni po metodologiji nacionalnih računov, je po naši oceni znašal okoli 90 %.

Slika 26: Poslovni izid gospodarskih družb dejavnosti E v obdobju 2008–2017

Vir podatkov: AJPES (Statistični podatki iz bilance stanja in izkaza poslovnega izida), lastni izračuni.

Slika 27: Poslovni izid gospodarskih družb dejavnosti E po oddelkih v letih 2016 in 2017

Vir podatkov: AJPES (Statistični podatki iz bilance stanja in izkaza poslovnega izida), lastni izračuni.

Opomba: Skupine so razvrščene glede na izid v letu 2017.

3.6 GRADBENIŠTVO (F)

Tabela 8: Kazalniki poslovanja gospodarskih družb gradbeništva v izbranih letih

	2008	2010	2015	2016	2017
Število gospodarskih družb	6.746	6.803	7.407	7.238	7.154
Število zaposlenih ¹	56.817	46.535	36.001	35.845	37.215
Delež zaposlenih v vseh družbah (v %)	11,1	10,1	8,1	7,8	7,7
Delež dodane vrednosti v vseh družbah (v %)	8,7	6,8	5,5	5,2	5,2
Neto ² čisti dobiček/izguba (v mio EUR)	152,9	-236,3	48,6	-117,6	83,9
VELIKOST					
Sredstva/podjetje (v tisoč EUR)	1.120	1.077	548	531	566
Število zaposlenih/podjetje	8,4	6,8	4,9	5,0	5,2
OPREMLJENOST DELA S SREDSTVI					
Povprečna sredstva/zaposlenega (v tisoč EUR)	122	156	113	107	104
GOSPODARNOST					
Gospodarnost poslovanja	1,043	0,986	1,036	1,020	1,033
DONOSNOST					
Donosnost sredstev (v %)	2,2	-3,2	1,2	-3,1	2,2
Donosnost prihodkov (v %)	2,0	-4,4	1,3	-3,3	2,1
PRODUKTIVNOST					
Dodana vrednost/zaposlenega (v EUR)	27.685	24.257	27.927	28.061	29.161
STROŠKI DELA					
Stroški dela/zaposlenega (v EUR)	18.195	18.977	19.784	20.428	21.400
Delež stroškov dela v dodani vrednosti (v %)	65,7	78,2	70,8	72,8	73,4
FINANCIRANJE IN PLAČILNA SPOSOBNOST					
Delež dolga v virih sredstev (v %)	81,6	82,0	72,8	66,9	68,0
Delež kratk. obveznosti v virih sredstev (v %)	64,4	60,7	51,6	44,7	47,0
Kapitalska pokritost dolg. sredstev (v %)	58,8	49,1	62,5	73,7	75,0
Dolg. pokritost dolg. sredstev in zalog (v %)	67,3	66,3	87,5	100,9	98,3
IZVOZNA USMERJENOST					
Delež čistih prihodkov od prodaje na tujem trgu (v %)	5,5	5,3	12,5	16,9	16,6
STRUKTURA SREDSTEV					
Delež dolg. sredstev v sredstvih (v %)	31,4	36,6	43,5	45,0	42,7
Delež strojev in naprav ter druge opreme in naprav v dolgoročnih sredstvih (v %)	23,6	15,1	15,0	17,3	20,0

Vir podatkov: AJPEŠ (statistični podatki iz bilance stanja in izkaza poslovnega izida), lastni izračuni.

Opombe: ¹ Podatki o številu zaposlenih pomenijo povprečno število zaposlenecov na podlagi delovnih ur v obračunskem obdobju in se zato razlikujejo od podatkov o številu zaposlenih, ki jih objavlja SURS. ² Razlika med čistim dobičkom in izgubo obračunskega obdobja.

Aktivnost gospodarskih družb v gradbeništvu se je leta 2017 povečala, izboljšal se je poslovni rezultat.

Po znižanju aktivnosti leta 2016 (znižane investicije države) so se prihodki družb v gradbeništvu leta 2017 spet povečali. Višja aktivnost na ravni celotne dejavnosti je povezana s ponovno rastjo investicij države in povišanim optimizmom zasebnega sektorja. V letu 2017 se je izboljšal skupni poslovni rezultat, ki je bil najboljši po letu 2008. Ponovna rast investicij države je ugodno vplivala na rast poslovnih prihodkov v

oddelku *gradnja inženirskih objektov* (14,2%)²². Optimizem zasebnega sektorja in višje naložbe pa so pozitivno prispevale k rasti poslovnih prihodkov v oddelkih *gradnja stavb* (11,0 %) in *specializirana gradbena dela* (10,8 %).

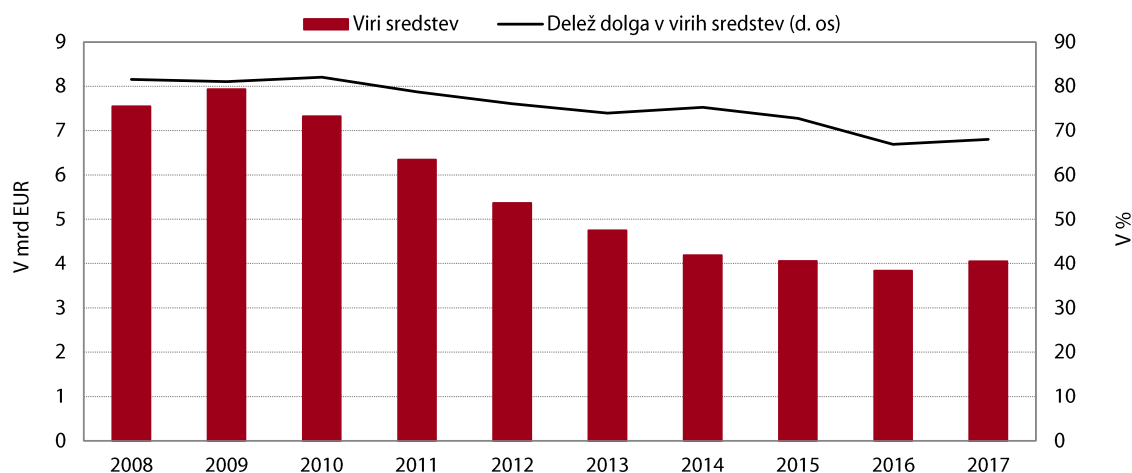
Z večanjem aktivnosti se je povečala tudi zaposlenost v gradbenih družbah. Gospodarske družbe gradbeništva so v obdobju 2008–2013 znižale zaposlenost za več kot 40 %, jo potem v naslednjih dveh letih povečale za skoraj 10 %, leta 2016 pa zadržale na ravni preteklega leta. Lani se je zaposlenost ponovno povečala (za 3,8 %). Zaposlenost se je povečala v oddelkih *gradnja stavb* (5,0 %) in *specializirana gradbena dela* (5,6 %), znižala pa v *gradnji inženirskih objektov* (-2,2 %).

Leta 2017 so se prihodki na tujih trgih in domačem trgu uravnoteženo povečali. Po začetku krize v letu 2008 in drastičnem upadu domačega povpraševanja so gradbene družbe povečale izvoz in delež prihodkov od prodaje na tujih trgih. Lani pa so se prihodki tako doma kot v tujini povečali približno enako, tako da je izvozna usmerjenost ostala približno nespremenjena.

V letu 2017 se je produktivnost v gospodarskih družbah gradbeništva povečala. Produktivnost dela, merjena z dodano vrednostjo na zaposlenega, je v letih 2015 in 2016 stagnirala, lani pa se je povečala za 3,9 %.

V letu 2017 so gospodarske družbe gradbeništva tretje leto zapored poslovale z dobičkom iz poslovanja. Nižja rast odhodkov je bila povezana z manjšim vplivom enkratnih dogodkov²³ in relativno počasnejšo rastjo stroškov dela. Na drugi strani pa so se hitreje povečali stroški storitev. Gradbeništvo je ena izmed dejavnosti z zelo visokim razmerjem med stroški storitev in poslovnimi prihodki. Lani se je to razmerje povečalo in preseglo 42 % (kar je sicer manj kot pred krizo; leta 2008 je bilo skoraj 50 %). Rast stroškov storitev je bila najvišja v oddelku *gradnja stavb* in je po naši oceni povezana z višjo aktivnostjo projektnih podjetij (ki imajo tipično zelo malo ali nič zaposlenih in imajo večino svojih stroškov v obliki storitev, ki so pogosto prihodek drugih gradbenih družb).

Slika 28: Viri sredstev ter delež dolga v virih sredstev gradbeništva v obdobju 2008–2017

Vir podatkov: AJPEŠ (statistični podatki iz bilance stanja in izkaza poslovnega izida), lastni izračuni.

²² Gospodarske družbe so po oddelkih razvrščene glede na pretežno dejavnost. Ocenjujemo, da kar nekaj prihodkov ustvarijo v aktivnostih, ki se sicer uvrščajo v druge oddelke.

²³ Leta 2016 so izstopali odhodki za prevrednotenje zaloga v eni družbi.

Izguba iz financiranja se je v letu 2017 močno znižala. V predhodnih letih so izgubo iz financiranja višale predvsem slabitve finančnih naložb. V letu 2017 pa večjih slabitev ni bilo. Kljub znižanju finančnih prihodkov se je tako izguba iz financiranja močno znižala in dosegla najnižjo vrednost v zadnjem desetletju.

Razdolževanje družb v gradbeništvu se je leta 2017 prekinilo. Delež dolga v virih sredstev se je po znatnem znižanju v preteklih letih lani povečal in dosegel 68,0% (glej sliko). Povečanje deleža dolga je bilo najbolj intenzivno v oddelku gradnja stavb in odraža višjo aktivnost projektnih podjetij (nepremičninski investitorji).

3.7 TRGOVINA, VZDRŽEVANJE IN POPRAVILA MOTORNIH VOZIL (G)

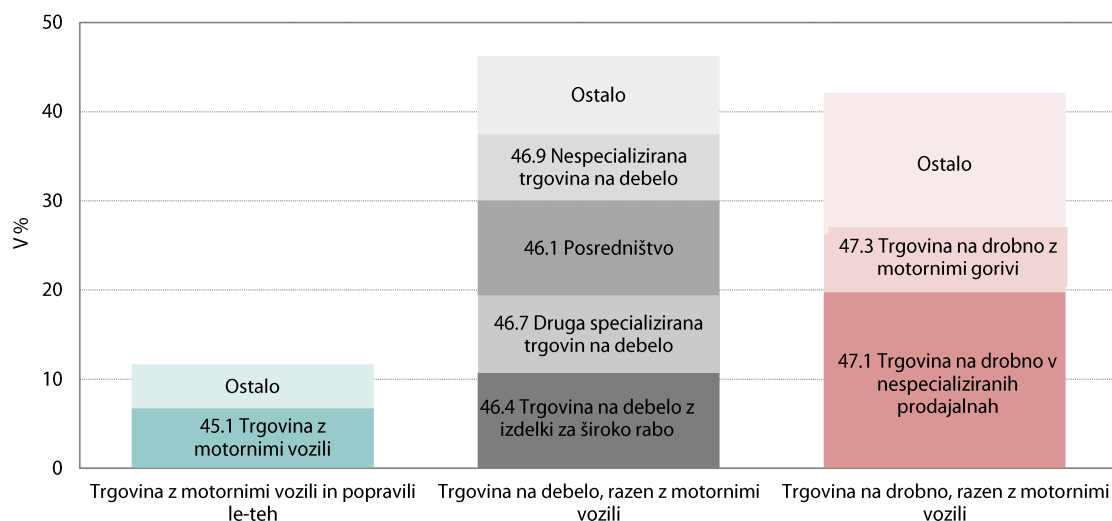
Tabela 9: Kazalniki poslovanja gospodarskih družb v dejavnosti trgovina, vzdrževanje in popravila motornih vozil v izbranih letih

	2008	2010	2015	2016	2017
Število gospodarskih družb	13.456	13.947	15.354	15.323	15.372
Število zaposlenih ¹	90.311	86.871	79.770	81.660	84.305
Delež zaposlenih v vseh družbah (v %)	17,7	18,8	17,9	17,8	17,5
Delež dodane vrednosti v vseh družbah (v %)	18,9	18,7	17,1	16,9	17,2
Neto ² čisti dobiček/izguba (v mio EUR)	443,5	155,0	521,3	628,7	557,6
VELIKOST					
Sredstva/podjetje (v tisoč EUR)	1.356	1.274	1.038	1.072	1.096
Število zaposlenih/podjetje	6,7	6,2	5,2	5,3	5,5
OPREMLJENOST DELA S SREDSTVI					
Povprečna sredstva/zaposlenega (v tisoč EUR)	190	202	198	196	195
GOSPODARNOST					
Gospodarnost poslovanja	1,032	1,025	1,026	1,028	1,028
DONOSNOST					
Donosnost sredstev (v %)	2,6	0,9	3,3	3,9	3,4
Donosnost prihodkov (v %)	1,5	0,6	1,9	2,2	1,8
PRODUKTIVNOST					
Dodana vrednost/zaposlenega (v EUR)	37.698	35.908	39.126	40.075	42.430
STROŠKI DELA					
Stroški dela/zaposlenega (v EUR)	21.170	22.142	24.053	24.594	25.239
Delež stroškov dela v dodani vrednosti (v %)	56,2	61,7	61,5	61,4	59,5
FINANCIRANJE IN PLAČILNA SPOSOBNOST					
Delež dolga v virih sredstev (v %)	66,0	65,7	59,6	58,7	58,4
Delež kratk. obveznosti v virih sredstev (v %)	48,7	47,1	41,3	42,3	41,0
Kapitalska pokritost dolg. sredstev (v %)	73,1	68,0	92,2	96,3	100,7
Dolg. pokritost dolg. sredstev in zalog (v %)	79,4	80,3	96,2	94,4	97,7
IZVOZNA USMERJENOST					
Delež čistih prihodkov od prodaje na tujem trgu (v %)	17,2	15,2	21,4	21,8	22,7
STRUKTURA SREDSTEV					
Delež dolg. sredstev v sredstvih (v %)	46,6	50,4	43,8	42,9	41,3
Delež strojev in naprav ter druge opreme in naprav v dolgoročnih sredstvih (v %)	10,2	9,3	10,8	11,3	12,1

Vir podatkov: AJPEŠ (Statistični podatki iz bilance stanja in izkaza poslovnega izida), lastni izračuni.

Opombe: ¹ Podatki o številu zaposlenih pomenijo povprečno število zaposlenecv na podlagi delovnih ur v obračunskem obdobju in se zato razlikujejo od podatkov o številu zaposlenih, ki jih objavlja SURS. ² Razlika med čistim dobičkom in izgubo obračunskega obdobja.

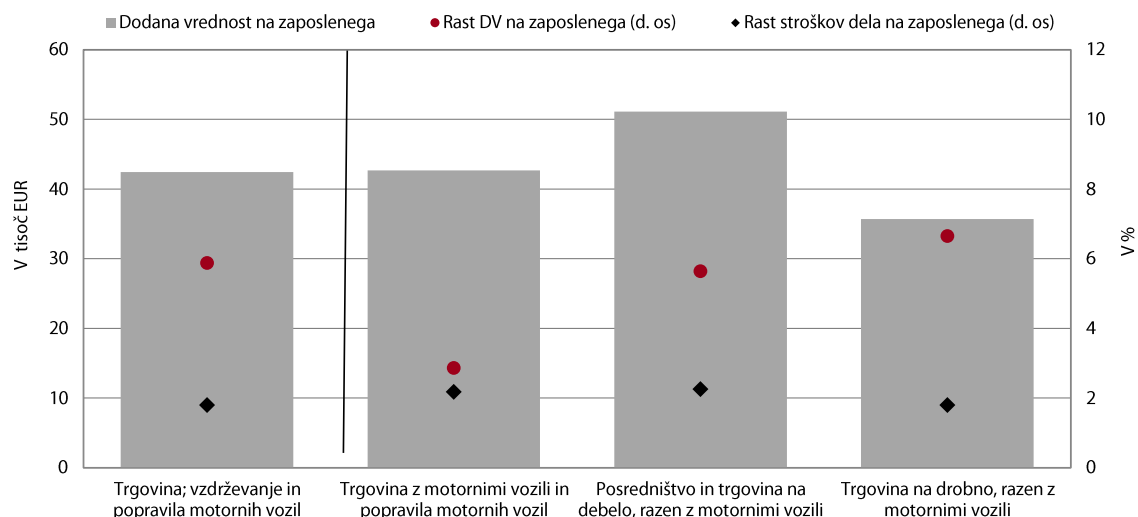
Dodana vrednost in število zaposlenih v družbah trgovine ter vzdrževanja in popravil motornih vozil (G) sta se leta 2017 nadalje povečala. Po zmanjševanju v obdobju 2011–2013 se je dodana vrednost trgovinskih družb v naslednjih štirih letih povečevala; leta 2017 je dosegla 17,2-odstotni delež v dodani vrednosti vseh družb. Nekoliko manj se je v letih 2015–2017 povečala produktivnost trgovinskih družb (dodana vrednost na zaposlenega), saj se je, po zmanjševanju od leta 2009, v zadnjih treh letih povečalo tudi število zaposlenih. Ob manjšem povečanju stroškov dela na zaposlenega se je leta 2017 nadalje zmanjšal delež stroškov dela v dodani vrednosti.

Slika 29: Struktura dodane vrednosti po oddelkih dejavnosti trgovina ter vzdrževanje in popravila motornih vozil v letu 2017

Vir podatkov: AJPES (Statistični podatki iz bilance stanja in izkaza poslovnega izida), lastni izračuni.

Rast dodane vrednosti in produktivnosti so dosegle družbe vseh treh oddelkov trgovinske dejavnosti.

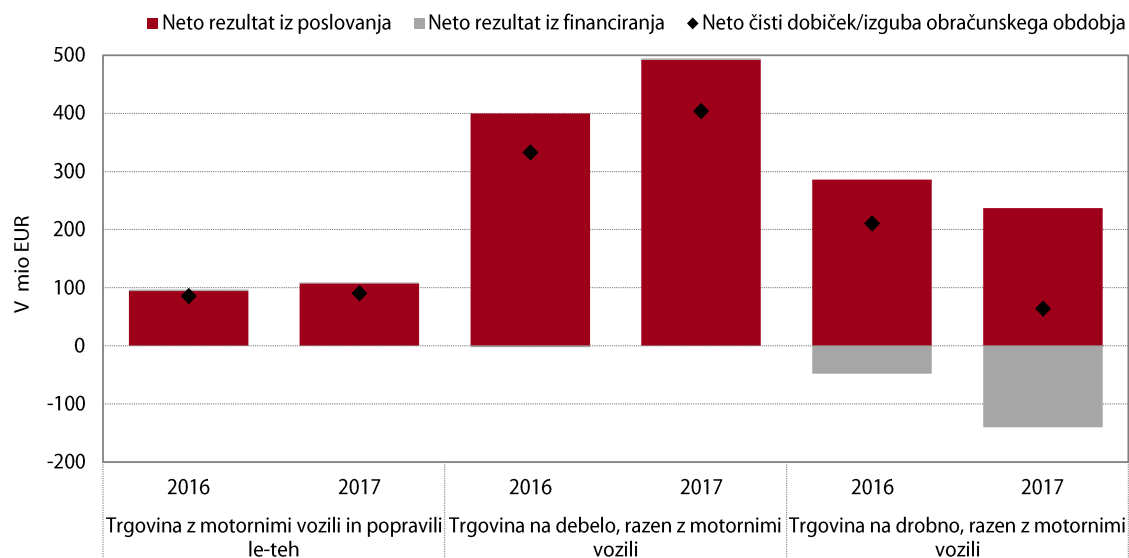
Najbolj, za desetino, se je dodana vrednost povečala v največjem oddelku – v družbah, ki se ukvarjajo s posredništvom in trgovino na debelo, razen z motornimi vozili (G 46), ki ustvarijo nekaj manj kot polovico dodane vrednosti in imajo skoraj 40 % vseh zaposlenih celotne trgovinske dejavnosti. Za 9,1 % se je povečala tudi v družbah oddelka trgovine na drobno, razen z motornimi vozili (G 47), ki imajo polovico vseh zaposlenih in so leta 2017 ustvarile približno 40 % čistih prihodkov od prodaje celotne trgovske dejavnosti (G). Peto leto zapored se je dodana vrednost povečala tudi v najmanjšem oddelku - v družbah trgovine z motornimi vozili in njihovimi popravili (SKD 45).

Slika 30: Dodana vrednost ter stroški dela na zaposlenega v gospodarskih družbah dejavnosti trgovina ter vzdrževanje in popravila motornih vozil v letu 2017

Vir podatkov: AJPES (Statistični podatki iz bilance stanja in izkaza poslovnega izida), lastni izračuni.

Trgovske družbe so leto 2017 zaključile z desetino manjšim neto čistim dobičkom kot leto prej, ko je bil najvišji v celotnem obdobju. Leta 2008 so dosegle visok neto čisti dobiček (443,5 mio evrov), ki se je v naslednjih letih zmanjševal. Leta 2013 so poslovno leto prvič zaključile z neto čisto izgubo v višini 31,4 mio evrov, kar je bila posledica za več kot polovico večje neto izgube iz financiranja²⁴. Ta se je v letih do 2016 močno zmanjšala²⁵, tako da so družbe, ob večjem neto dobičku iz poslovanja vseh treh oddelkov, leto 2016 zaključile z najvišjim neto čistim dobičkom celotnega opazovanega obdobja (628,7 mio evrov). Ta se je leta 2017, zaradi ponovnega povečanja izgube iz financiranja in zmanjšanja dobička iz poslovanja družb trgovine na drobno²⁶, zmanjšal za dobro desetino, na 557,6 mio evrov.

Slika 31: Poslovni izid družb trgovskih oddelkov v letih 2016 in 2017

Vir podatkov: AJPEŠ (Statistični podatki iz bilance stanja in izkaza poslovnega izida), lastni izračuni.

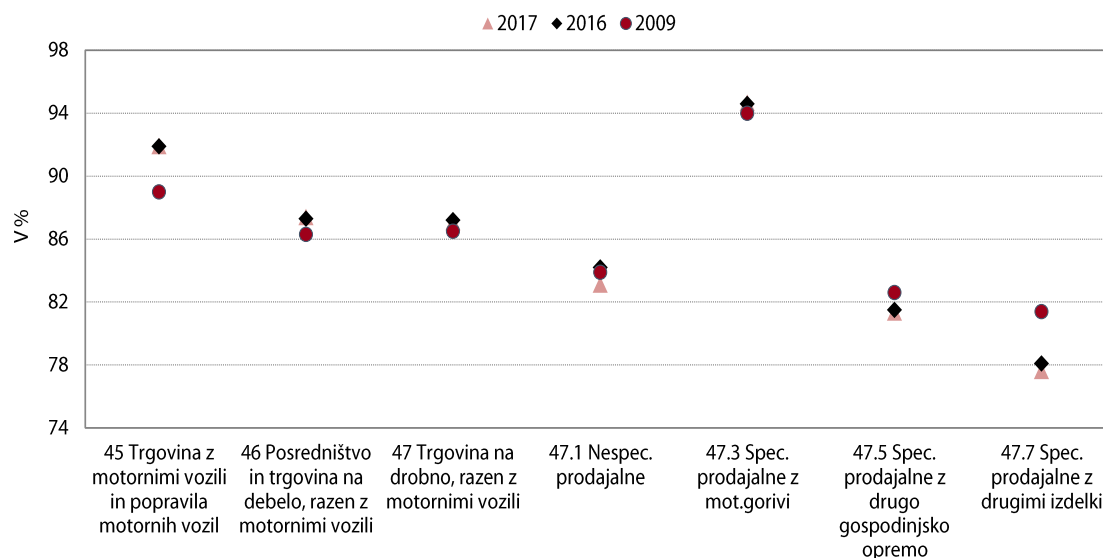
Gospodarnost poslovanja trgovinskih družb je po izboljšanju v prejšnjih treh letih leta 2017 ostala na visoki ravni. Ob višji prodaji so se poslovni prihodki leta 2017 povečali za 8,5 %, od tega se je bolj povečala prodaja na tujih trgih, kjer je bilo ustvarjene 22,7 % vse prodaje. Ob večji prodaji so se zvišali tudi stroški blaga, materiala in storitev (ti zavzemajo 90 % vseh poslovnih odhodkov) in stroški dela. Za več kot četrtino so bili zaradi slabitev vrednosti nepremičnin večje družbe višji odpisi vrednosti, tako da so bili tudi poslovni odhodki medletno višji za 8,5 %. Obremenjenost poslovnih prihodkov s stroški blaga, materiala in storitev je po zniževanju v preteklih letih ostala na ravni leta 2016. Po tem ko se je pribitek²⁷ povprečne trgovinske družbe po letu 2008 zmanjševal, se je v zadnjih petih letih spet nekoliko povečal. Pribitek se je nadalje najbolj povečal v družbah trgovine na drobno. Na povečanje je najbrž poleg racionalizacije stroškov in optimizacije celotnih procesov poslovanja v zadnjih letih vplivalo tudi povečanje povpraševanja predvsem po izdelkih v specializiranih prodajalnah, v letu 2017 pa tudi po izdelkih družb, kjer prodajajo predvsem živila (marketi, diskonti...).

²⁴ Gibanje neto finančne izgube je bilo v teh letih v veliki meri posledica finančnega poslovanja večje družbe posredništva in trgovine na debelo, ki od leta 2014 zaradi stečaja ni več poslovala. Poleg poslovanja te družbe, kjer se je vrednost finančnih odhodkov iz oslabeval in odpisov finančnih naložb v posameznih letih zelo različno gibal, so na povečanje neto finančne izgube leta 2012 vplivale tudi družbe trgovine na drobno, ki so poleg ostalih družb trgovine na debelo vplivale tudi na povečanje leta 2013.

²⁵ Izboljšanje je bilo predvsem posledica precejšnjega zmanjšanja neto finančne izgube družb posredništva in trgovine na debelo leta 2014 in nadalje leta 2016 in družb trgovine na drobno leta 2015.

²⁶ Podobno kot leta 2012 je največja trgovska družba na drobno izvedla oslavitve nepremičnin in odpise zaradi prevrednotenja finančnih naložb.

²⁷ Pribitek je izračunan kot razmerje med prihodki od prodaje in stroški za nabavo blaga, materiala in storitev ter stroški dela.

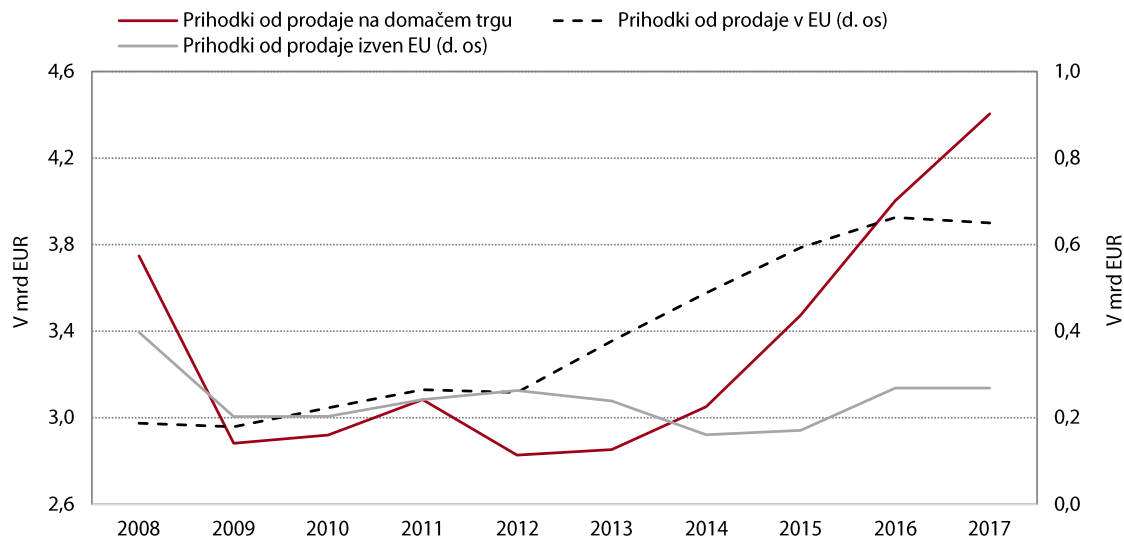
Slika 32: Obremenjenost poslovnih prihodkov z nabavno vrednostjo prodanega blaga, materiala in storitev v trgovinskih družbah v letih 2009, 2016 in 2017

Vir podatkov: AJPES (Statistični podatki iz bilance stanja in izkaza poslovnega izida), lastni izračuni.

Čisti dobiček poslovnega leta v družbah trgovine z motornimi vozili in trgovine na debelo se je leta 2017 nadalje povečal. Ob večji prodaji novih in rabljenih osebnih in tovornih vozil se je neto dobiček iz poslovanja v družbah trgovine z motornimi vozili in njihovimi popravili povečal peto leto zapored in dosegel 107,7 mio evrov. Prodaja novih motornih vozil se je doma povečala tako gospodinjstvom kot pravnim osebam²⁸, prodaja na tujih trgih pa se je leta 2017 po štirih letih rasti ustalila na visoki ravni. Ob nekoliko nižjem dobičku iz financiranja so družbe leto sklenile s 5,8% višjim čistim dobičkom poslovnega leta. Neto dobiček iz poslovanja družb oddelka posredništvo in trgovina na debelo, ki se je v letih 2012 in 2013 zmanjšal, se je v naslednjih štirih letih povečal na 492,0 mio evrov. Povečanje je bilo predvsem posledica prenehanja poslovanja večje družbe leta 2014, ki je še leto prej poslovala z visoko neto izgubo iz poslovanja zaradi odpisov vrednosti²⁹ ter povečanja prodaje v večini panog v letih 2015-2017, ki je bila posledica tudi visoke proizvodne aktivnosti panog povezanih s trgovino (predelovalne dejavnosti, promet). Družbe so lansko leto, predvsem zaradi zmanjšanja finančnih odhodkov, prvič poslovale tudi z neto dobičkom iz financiranja, tako da se je njihov čisti dobiček poslovnega leta povečal za več kot petino.

²⁸ Število prvih registracij osebnih vozil doma se je glede na leto 2016 povečalo za 12,3 % (tako gospodinjstvom kot pravnim osebam). V celem letu je bilo prvič registriranih nekoliko več kot 73.500 novih osebnih avtomobilov, kar je bilo za 1.100 več kot leta 2008, ko se je doma prodalo največ novih avtov. Za okoli 14% se je leta 2017 povečalo tudi število prvih registracij tovornih motornih vozil.

²⁹ Zdravo jedro družbe, ki se je v letih do vključno 2013 ukvarjala s trgovino na debelo s kovinskimi proizvodi, inštalacijskim materialom in napravami za ogrevanje, se je v letu 2014 registriralo v dejavnosti trgovine na drobno v specializiranih prodajalnah z gradbenim materialom, kovinskimi izdelki, barvami in steklom.

Slika 33: Prihodki od prodaje gospodarskih družb v trgovini z motornimi vozili in njihovimi popravili v obdobju 2008–2017

Vir podatkov: AJPES (Statistični podatki iz bilance stanja in izkaza poslovnega izida), lastni izračuni.

Čisti dobiček v trgovini na drobno se je leta 2017 zmanjšal za skoraj 70 %, kar je bila posledica poslovanja največje skupine v tej panogi. Pred tem je bil leta 2016, po povečevanju od leta 2011, z 286,1 mio evrov najvišji v celotnem obdobju. Na poslovanje celotne panoge najbolj vplivajo družbe dveh skupin – trgovine na drobno v specializiranih prodajalnah z motornimi gorivi (G 47.3) in trgovine na drobno v nespecializiranih prodajalnah (G 47.1). Poslovanje slednjih se je leta 2017 predvsem zaradi slabitev vrednosti nepremičnin največje družbe v panogi močno poslabšalo.

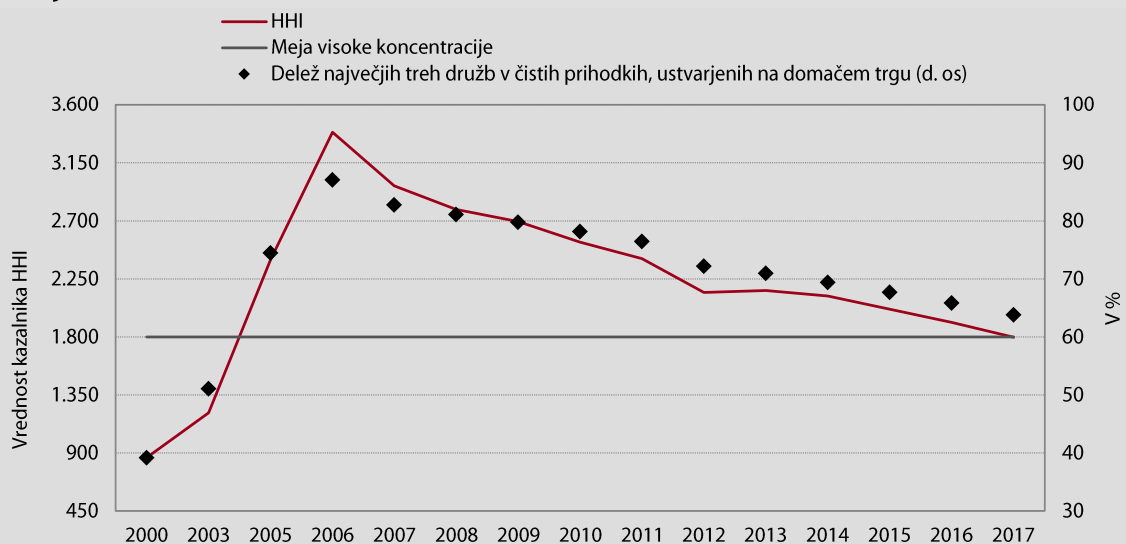
Družbe največje skupine po ustvarjenih prihodkih v trgovini na drobno - trgovine na drobno v nespecializiranih prodajalnah, so leto 2017, po dveh letih poslovanja z dobičkom, zaključile z neto čisto izgubo v višini 124,1 mio evrov. Družbe skupine, ki jih skoraj v celoti določa poslovanje hipermarketov, marketov in diskontov (G 47.110), so poslovale z visoko neto izgubo iz financiranja (medletno povišanje za 347,7 %), prvič v celotnem obravnavanem obdobju pa tudi z neto izgubo iz poslovanja. Poslabšanje je bilo skoraj v celoti posledica oslabilve nepremičnin in opreme in odpisov zaradi prevrednotenja finančnih naložb največje družbe v tej panogi, zaradi katere so se močno povečali poslovni in finančni odhodki (v celotni panogi za 9,7 % oz. za 212,8 %). Poleg tega je ista družba poslovala tudi z nižjimi prihodki od prodaje, kar je skupaj s preregistracijo večje družbe iz panoge, doprineslo k podobnim čistim prihodkom od prodaje panoge kot v letu pred tem. Ob tem se je nadaljevala visoka rast prodaje v diskontnih prodajalnah (za desetino), ki so tudi leta 2017 povečale delež v čistih prihodkih od prodaje v panogi. Z nadaljnjimi spremembami v strukturi se je stopnja koncentracije, merjena s Hirschman-Herfindahlovim indeksom (HHI), tudi leta 2017 znižala in prvič po letu 2005 ni presegla meje visoke stopnje koncentracije³⁰.

³⁰ Po tem merilu je visoka koncentracija pri vrednostih indeksa nad 1800.

Okvir 1: Koncentracija v nespecializiranih pretežno živilskih prodajalnah na drobno

Koncentracija pretežno živilskih prodajal v Sloveniji se po letu 2006 zmanjšuje zaradi povečane prodaje v diskontnih trgovinah. Za nespecializirane prodajalne, ki pretežno prodajajo živila (hipermarketi, marketi, diskonti ...) ³¹, je bila od leta 2000 značilna krepitev koncentracije, ki je bila posledica propadanja manjših družb oz. njihovega povezovanja ali prevzemanja s strani večjih podjetij. Stopnja koncentracije, merjena s Hirschman-Herfindahlovim indeksom (HHI), je v tej panogi po nizki vrednosti v letu 2000 leta 2005 presegla mejo visoke koncentracije (1.800). Potem ko je leta 2006 dosegla najvišjo vrednost (3.387), se je v naslednjih letih zniževala in leta 2017 z vrednostjo 1.798 padla nekoliko pod mejo visoke koncentracije (1.800). Zniževanje koncentracije v zadnjih letih je bilo predvsem posledica krepitve prodaje v tujih diskontih, ki so na slovenski trg vstopili v letih 2005 in 2007. Ti so s širitvijo svojih poslovnih mrež in spreminjanjem nakupovalnih navad slovenskega kupca, do katerih je prišlo tudi zaradi gospodarske krize, v letu 2017 skupaj ustvarili 25,0 % celotnega prihodka od prodaje panoge na slovenskem trgu (leta 2007 6,5 %, v letu 2016 22,4 %). To je vplivalo na padec deleža največjih treh družb v prihodku panoge, ki se je z 82,9 % leta 2007 znižal na 63,8 % v letu 2017.

Slika 34: Kazalnika koncentracije v nespecializiranih, pretežno živilskih prodajalnah na drobno v obdobju 2000–2017

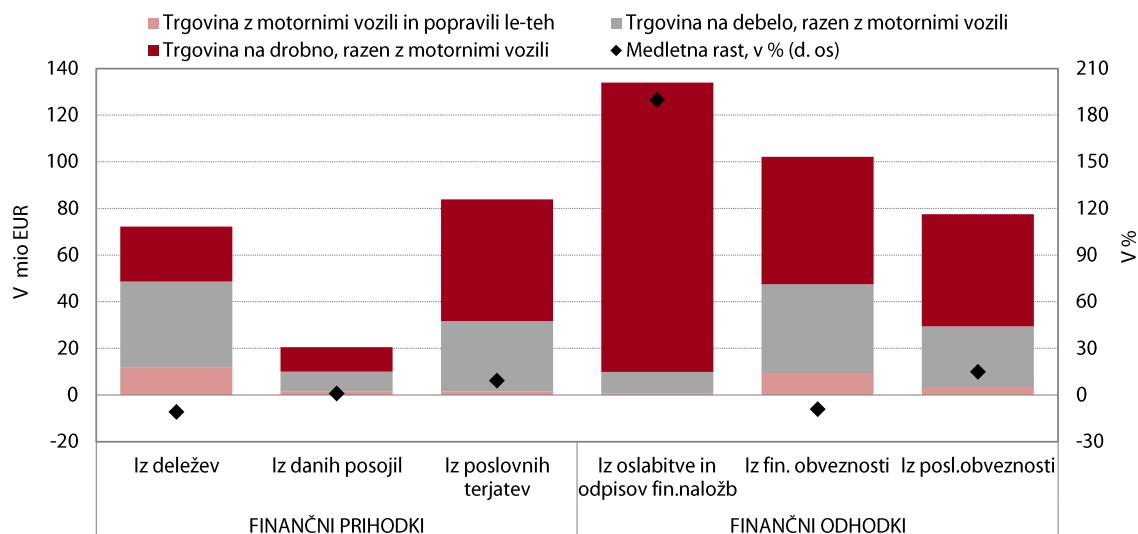
Vir podatkov: AJPES (Statistični podatki iz bilance stanja in izkaza poslovnega izida), lastni izračuni.

Opomba: HHI – Hirschman-Herfindahlov indeks koncentracije.

Družbe trgovine na drobno v specializiranih prodajalnah z motornimi gorivi so leto 2017 končale z za četrtno višjim dobičkom poslovnega leta kot leto prej. Po dvoletnem zmanjševanju so lani drugo leto zapored močno povečale neto dobiček iz poslovanja, ki je bil s 118,6 mio evrov najvišji v celotnem obravnavanem obdobju. Lansko povečanje prodaje količin naftnih derivatov je skupaj z rastjo prodaje ostalih proizvodov teh družb ³² zvišalo skupne poslovne prihodke. Na rast so sicer vplivale tudi medletno višje cene nafte, ki pa so zaradi višjih nabavnih stroškov zvišale tudi poslovne odhodke. Ob zmanjšanju izgube iz financiranja so poslovno leto končale s četrtno višjim dobičkom kot leto prej.

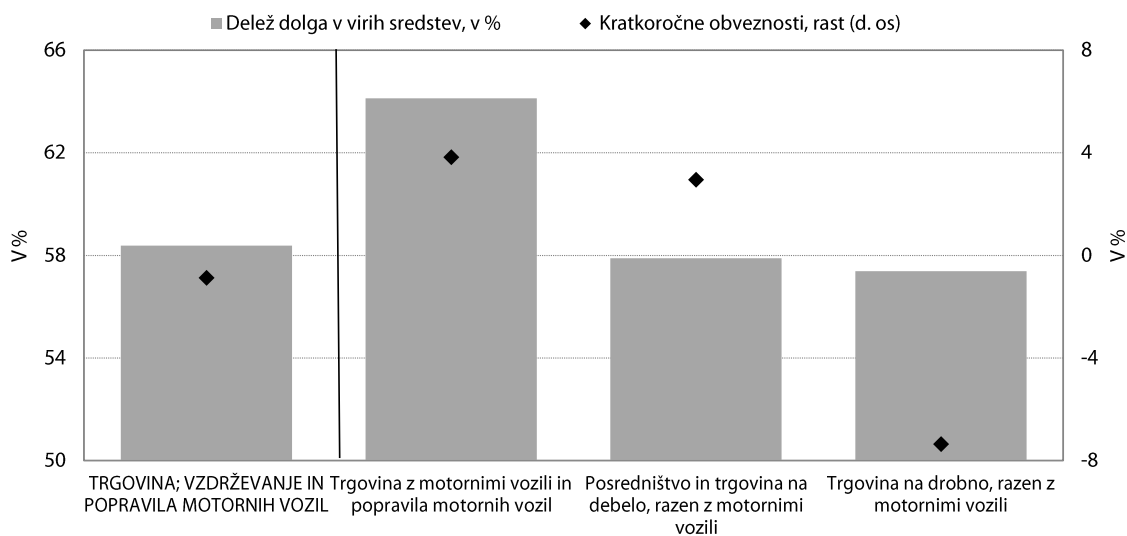
³¹ Družbe, ki so po SKD registrirane v 47.110.

³² Kot so zemeljski plin, električna in toplotna energija, trgovsko blago.

Slika 35: Finančno poslovanje gospodarskih družb v dejavnosti trgovina ter vzdrževanje in popravila motornih vozil v letu 2017

Vir podatkov: AJPES (Statistični podatki iz bilance stanja in izkaza poslovnega izida), lastni izračuni.

Zadolženost trgovinskih družb se je leta 2017 nadalje zmanjšala in bila najnižja po letu 2008. Dolg se je sicer, zaradi povečanja dolgoročnih obveznosti, ki predstavljajo manjši del (28,9%) trgovinskega dolga v virih sredstev, leta 2017 nekoliko povečal. Ob hkratnem povečanju obsega kapitala se je zadolženost družb, merjena z deležem dolga v virih sredstev, leta 2017 še zmanjšala in bila z 58,4 % najnižja v obdobju 2008–2017. Tudi v letu 2017 so najbolj zadolžene ostale družbe trgovine z motornimi vozili in njihovimi popravili, ki pa so v zadnjih dveh letih med vsemi panogami najbolj znižale svojo zadolženost.

Slika 36: Zadolženost trgovinskih družb v letu 2017

Vir podatkov: AJPES (Statistični podatki iz bilance stanja in izkaza poslovnega izida), lastni izračuni.

3.8 PROMET IN SKLADIŠČENJE (H)**Tabela 10: Kazalniki poslovanja gospodarskih družb v dejavnosti prometa in skladiščenja v izbranih letih**

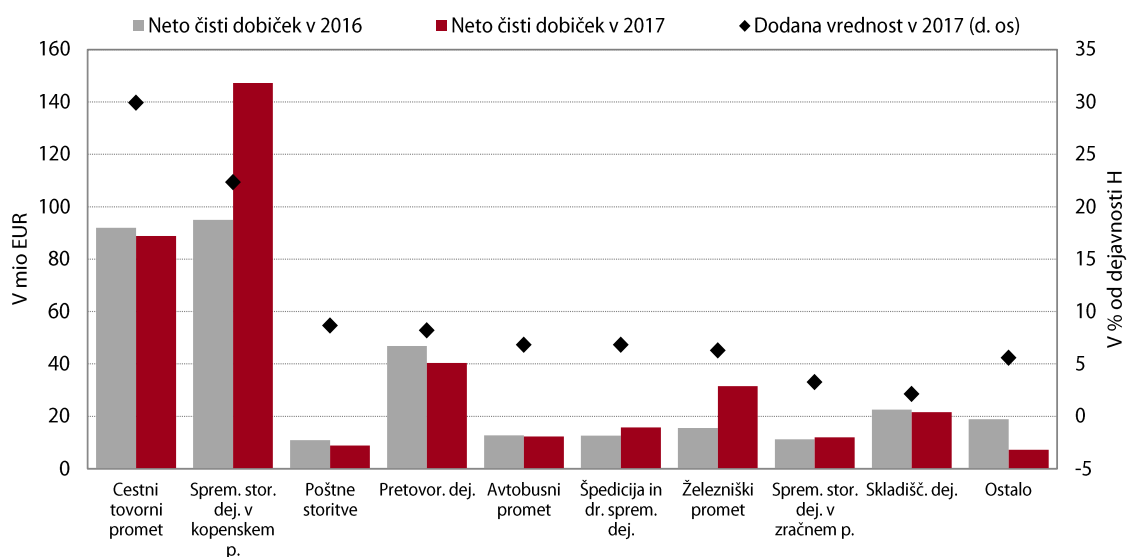
	2008	2010	2015	2016	2017
Število gospodarskih družb	2.253	2.506	3.225	3.408	3.554
Število zaposlenih ¹	37.557	35.665	34.379	34.492	37.037
Delež zaposlenih v vseh družbah (v %)	7,4	7,7	7,7	7,5	7,7
Delež dodane vrednosti v vseh družbah (v %)	7,3	8,7	9,2	9,3	9,4
Neto ² čisti dobiček/izguba (v mio EUR)	109,9	-21,8	140,2	338,0	385,6
VELIKOST PODJETJA					
Sredstva/podjetje (v tisoč EUR)	4.689	4.195	3.147	3.098	3.070
Število zaposlenih/podjetje	16,7	14,2	10,7	10,1	10,4
OPREMLJENOST DELA S SREDSTVI					
Povprečna sredstva/zaposlenega (v tisoč EUR)	269	300	294	299	289
GOSPODARNOST					
Gospodarnost poslovanja	1,047	1,045	1,058	1,104	1,102
DONOSNOST					
Donosnost sredstev (v %)	1,1	-0,2	1,4	3,3	3,6
Donosnost prihodkov (v %)	2,8	-0,6	3,0	6,9	7,1
PRODUKTIVNOST					
Dodana vrednost/zaposlenega (v EUR)	35.153	40.503	48.745	52.400	52.590
STROŠKI DELA					
Stroški dela/zaposlenega (v EUR)	23.003	23.599	25.059	24.715	24.923
Delež stroškov dela v dodani vrednosti (v %)	65,4	58,3	51,4	47,2	47,4
FINANCIRANJE IN PLAČILNA SPOSOBNOST					
Delež dolga v virih sredstev (v %)	82,2	58,8	51,3	50,5	49,5
Delež kratk. obveznosti v virih sredstev (v %)	15,6	15,0	15,6	13,5	14,5
Kapitalska pokritost dolg. sredstev (v %)	20,6	49,8	60,1	62,5	63,6
Dolg. pokritost dolg. sredstev in zalog (v %)	96,4	98,8	100,0	105,1	103,6
IZVOZNA USMERJENOST					
Delež čistih prihodkov od prodaje na tujem trgu (v %)	42,8	38,9	41,9	45,4	46,5
STRUKTURA SREDSTEV					
Delež dolg. sredstev v sredstvih (v %)	86,4	81,3	81,1	79,2	79,3
Delež strojev in naprav ter druge opreme in naprav v dolgoročnih sredstvih (v %)	12,5	12,2	12,5	13,7	14,8

Vir podatkov: AJPES (Statistični podatki iz bilance stanja in izkaza poslovnega izida gospodarskih družb), lastni izračuni.

Opombe: ¹ Podatki o številu zaposlenih pomenijo povprečno število zaposlenih na podlagi delovnih ur v obračunskem obdobju in se zato razlikujejo od podatkov o številu zaposlenih, ki jih objavlja SURS. ² Razlika med čistim dobičkom in izgubo obračunskega obdobja.

V letu 2017 se je dodana vrednost dejavnosti promet in skladiščenje (H) še nadalje povečala in je bila precej višja kot ob začetku krize leta 2008³³. V letu 2017 so gospodarske družbe v dejavnosti H ustvarile 1.948 mio EUR dodane vrednosti (za 140 mio oz. 7,8 % več kot leto prej), samostojni podjetniki pa 224 mio EUR (3 mio več kot leto prej). Od slednjega so največji del, kar 88 %, ali 197 mio EUR dodane vrednosti ustvarili podjetniki v dejavnosti cestnega tovornega prometa. Po dodani vrednosti v dejavnosti H je tako s 780 mio EUR (upoštevaje družbe in podjetnike) cestni tovorni promet najpomembnejši. Druga največja dejavnost v okviru prometne so spremljajoče storitvene dejavnosti v kopenskem prometu (kjer ima velik delež družba DARS). Če upoštevamo le poslovanje družb, sta v letu 2017 obe najmočnejši omenjeni dejavnosti k rasti dodane vrednosti v dejavnosti H prispevali povsem enako, vsaka po 60 mio EUR.

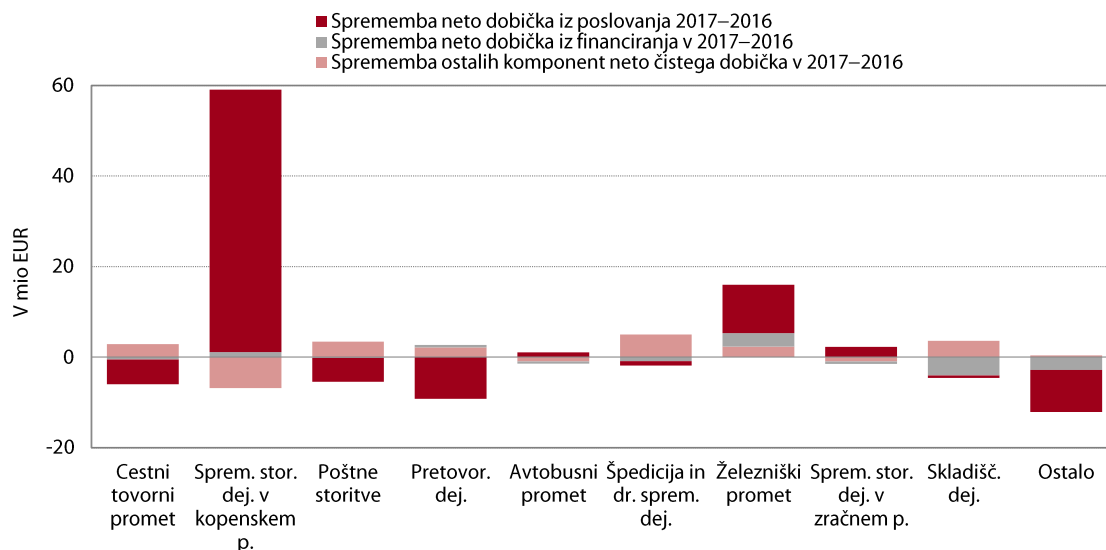
Slika 37: Struktura dodane vrednosti gospodarskih družb v dejavnosti promet in skladiščenje v letu 2017 ter poslovni rezultat v letih 2016 in 2017

Vir podatkov: AJPEŠ (Statistični podatki iz bilance stanja in izkaza poslovnega izida), lastni izračuni.

V gospodarskih družbah dejavnosti promet in skladiščenje (H) so v letu 2017 dosegli daleč najboljši poslovni rezultat po začetku krize. Z letom 2012 so v dejavnosti H izšli iz rdečih števil in izboljševali poslovanje do leta 2015, ko je visoka izguba v dejavnosti skladiščenja ob povečanju prevrednotovalnih odhodkov dobiček precej zmanjšala. Že v naslednjem letu se je dobiček ponovno močno povečal in se leta 2017 povzpел na visokih 386 mio EUR (za 14 % oziroma 48 mio EUR več kot leto prej), s tem pa se je prometna dejavnost ponovno vrnila med uspešnejše v gospodarstvu. K izboljšanju poslovnega rezultata dejavnosti H je največ prispevala dejavnost spremljajočih storitvenih dejavnosti v kopenskem prometu, precej boljši pa je bil poslovni izid tudi na železnici. V večini ostalih dejavnosti ni bilo večje spremembe v uspešnosti poslovanja, morda omenimo le poslabšanje izida v zračnem potniškem prometu ter v dejavnosti pretovarjanja. Končni poslovni izid v dejavnosti H je sestavljen predvsem iz velikega neto dobička iz poslovanja (496 mio EUR) in precejšnje neto izgube iz financiranja (71 mio EUR). Slednja je lani pomenila 62 % neto izgube iz financiranja vseh družb. Največji neto čisti dobiček so v tem letu dosegli v spremljajočih storitvenih dejavnostih v kopenskem prometu, 147 mio EUR in v cestnem tovornem prometu, 89 mio EUR, omembe vredno izgubo pa so imeli le v zračnem prometu.

³³ Neposredna primerjava podatkov kaže 48-odstotno povečanje dodane vrednosti v omenjenem obdobju. Del tega povečanja je prispevalo tudi zakonsko preoblikovanje družbe DARS v letu 2010, na spremembo prometnih podatkov pa so vplivale tudi številne preregistracije družb, ki so bile v začetku pod okriljem enovite družbe Slovenske železnice.

Slika 38: Sprememba poslovnega rezultata v gospodarskih družbah v dejavnosti promet in skladiščenje v letu 2017 glede na leto 2016 po komponentah

Vir podatkov: AJPES (Statistični podatki iz bilance stanja in izkaza poslovnega izida), lastni izračuni.

Oddelek kopenski promet in cevovodni transport (H 49), ki je še v letu 2011 posloval z veliko izgubo, je do leta 2017 močno izboljševal poslovanje in dosegel velik dobiček. V okviru gospodarskih družb oddelka kopenski promet in cevovodni transport sta po številu zaposlenih (16.336³⁴ in 6.470³⁵) najpomembnejši dejavnosti cestni tovorni promet (podrazred H 49.410) in železniški promet (podrazreda H 49.100 in 49.200). V primerjavi s predkriznim letom 2008 je bilo v letu 2017 v prvi dejavnosti 5.965 (za 58 %) več zaposlenih, v drugi pa 2.614 (za 29 %) manj. V cestnem tovornem prometu se je število zaposlenih povečevalo zlasti v zadnjih štirih letih, na železnici pa je zmanjševanje števila zaposlenih predvsem posledica procesa postopne racionalizacije poslovanja. Celotna dejavnost kopenski promet in cevovodni transport je leta 2008 še vedno dosegla skromen dobiček, a se je nato do leta 2011 poslovanje močno poslabševalo, tako da so zabeležili neto čisto izgubo v višini 94 mio EUR. V naslednjih letih je šlo vseskozi navzgor, do neto čistega dobička 142 mio EUR v letu 2017. Kljub solidnemu naraščanju dobička je bil oddelek kopenski promet in cevovodni transport v okviru dejavnosti H le drugi najuspešnejši. Dejavnost cevovodni transport je v obdobju 2008–2017 v okviru kopenskega prometa poslovala najstabilneje, z neto čistim dobičkom med 5 in 10 mio EUR (v letu 2017 okoli 8 mio EUR), medtem ko je večina ostalih dejavnosti oddelka H 49 v več letih ali vsaj občasno precej nihala v uspešnosti poslovanja.

V železniškem prometu so po letu 2008 tri leta poslovali z veliko izgubo, pozneje pa z dobičkom, ki je bil še posebej visok v lanskem letu, predvsem zaradi povečanih subvencij. Poslovanje na železnici se je po letu 2009, ko je bila ustvarjena velika neto čista izguba v višini 30 mio EUR, izboljševalo do leta 2013 in od tedaj dalje so letno do leta 2016 ustvarili med 8 in 15 mio EUR neto čistega dobička. V letu 2017 pa se je dobiček podvojil in presegel 31 mio EUR. V prejšnjih nekaj letih so večino dobička na železnici ustvarili v tovornem prometu, lani pa so ga zaradi povečanih subvencij več kot polovico imeli v potniškem prometu. V okviru poslovnih prihodkov je država za spodbujanje prevoza po železnici v letu 2017 namenila 75 mio EUR subvencij povezanih s poslovanjem, kar je za 44 % več kot leto prej. Devet desetih subvencij je bilo namenjenih potniškemu prometu in eno desetino tovornemu. Po podatkih SURS se je obseg prevozov

³⁴ V letu 2017 je v dejavnosti cestni tovorni promet poleg gospodarskih družb poslovalo še 2.948 samostojnih podjetnikov, ki so imeli 4.970 zaposlenih.

³⁵ Zaradi primerljivosti so prišteti zaposleni treh družb, ki zdaj niso več registrirane v železniški dejavnosti.

potnikov, merjeno v potniških kilometrih, v letu 2017 zmanjšal za dobre 4 %, medtem ko se je prevoz blaga, merjeno v tonskih kilometrih, močno okreplil, za 18 %.

Dejavnost cestnega tovornega prometa (podrazred H 49.410) je nekaj let zapored močno povečevala dobiček, lani pa se je ta ob višjih stroških energije nekoliko zmanjšal. Po stečajih nekaterih večjih družb v letu 2011 je dejavnost že naslednje leto poslovala s solidnim neto čistim dobičkom, ki se je do leta 2016 okreplil (na 92 mio EUR), lani pa je bil le malenkost nižji, 89 mio EUR. Po podatkih SURS se je obseg prevozov blaga slovenskih prevoznikov, merjeno v tonskih kilometrih, v tem letu povečal za dobrih 11 %, tako da so se precej povečali tako poslovni prihodki, kot tudi odhodki, vendar slednji nekoliko bolj. Poslovanje družb cestnega tovornega prometa se je v zadnjih nekaj letih v veliki meri izboljševalo tudi zaradi padanja cen nafte na svetovnem trgu, kar se je odrazilo tudi v padcih oziroma nižji rasti cen goriv od ostalih stroškov. V letu 2017 pa se je cena nafte Brent po podatkih World Bank spet povečala, s 44 na preko 54 USD za sodček, ali za skoraj 24 %. Približno za tak odstotek so se povečali tudi stroški energije pri prevoznih družbah, medtem ko so se poslovni odhodki skupaj povečali precej manj, za 15 %. Strošek energije v vseh poslovnih odhodkih se je tako s pod 19 % dvignil na več kot 20 %, kar je bilo dovolj, da se je neto čisti dobiček v prevoznih dejavnostih za par milijonov evrov zmanjšal. Skupni dolg dejavnosti cestnega tovornega prometa se je po začetku krize do leta 2012 zniževal, potem pa rasel in se je do leta 2017 povečal za 50 % in s tem presegel predkrizno raven; je pa delež dolga v virih sredstev zdaj dosti nižji (59 %; v letu 2008 76 %). Po tem lahko sodimo, da je to novo zadolževanje »na stabilnejših temeljih«, saj se hkrati močno povečuje tudi vrednost vloženega kapitala v družbe cestnega tovornega prometa.

V mestnem in primestnem kopenskem potniškem prometu (razred H 49.31) zadnja leta poslujejo pozitivno, a s skromnim dobičkom, v medkrajevnem in drugem cestnem potniškem prometu (podrazred H 49.391) pa je dobiček znatnejši. V prvi dejavnosti so od leta 2008 do leta 2012 poslovali z nekajmilijonsko neto čisto izgubo in šele v zadnjih petih letih spet ustvarjajo neto čisti dobiček, ki pa znaša le okoli 0,5 mio EUR. V medkrajevnem avtobusnem prometu so po letu 2008 večinoma dosegali manjši dobiček, ki se je v zadnjih petih letih povzpел na okoli 12 mio EUR. Javni avtobusni prevozi potnikov so, podobno kakor prevozi potnikov po železnici, subvencionirani. V mestnem potniškem prometu so v letu 2017 dobili dobrih 25 mio EUR subvencij (malo več kot leto prej; dobra tretjina vseh poslovnih prihodkov), v medkrajevnem prometu pa 27 mio EUR (malo manj kot leto prej; dobrih 15 % poslovnih prihodkov). Po podatkih SURS so v letu 2017 v mestnem potniškem prometu prepeljali za 19 % več potnikov kot leto prej, v cestnem javnem linijskem prometu pa so obseg prevozov potnikov povečali za 7 %, merjeno v potniških kilometrih.

V vodnem prometu (oddelek H 50), kjer je osrednja dejavnost pomorski blagovni promet, se je v zadnjih letih zmerno pozitiven poslovni rezultat lani povsem zmanjšal. Potem ko so še v letu 2008 poslovno leto zaključili z več kot 8 mio EUR neto čistega dobička, je ta v naslednjih letih (z izjemo manjše izgube v 2011) dosegal po nekaj milijonov evrov letno, v letu 2017 pa se je znižal na samo 0,3 mio EUR. Velik del dodane vrednosti vodnega prometa poleg nekaj večjih pomorskih ladjarjev ustvarijo družbe, ki opravljajo storitve vleke in asistence ladij v koprskem pristanišču.

V zračnem prometu (oddelek H 51) se v zadnjih letih izmenjujeta poslovanje z dobičkom in izgubo, v dejavnosti pa se je močno znižala vrednost sredstev. V letu 2010 je bila neto čista izguba največja, preko 20 mio EUR in se je v naslednjih nekaj letih zniževala, potem pa je poslovni rezultat nihal med +5 mio EUR in -5 mio EUR, kakršnega so zabeležili tudi v letu 2017. Čeprav se v zadnjih treh letih zopet malo povečuje, se je v zračnem prometu v obdobju 2008–2017 vrednost sredstev zmanjšala za polovico. Zadolženost, ki se je v nekaterih letih tudi malo znižala, je zelo visoka, saj dolg predstavlja 86 % virov sredstev. K boljšim poslovnim rezultatom so prejšnja leta (podobno kot v cestnem tovornem prometu) občasno pripomogle tudi nižje cene goriv, saj je strošek energije v vseh poslovnih odhodkih tudi v tej dejavnosti pomemben (prek 15 %), v letu 2017 pa je bil vpliv podražitve energije negativen. Po podatkih SURS se je obseg letalskih prevozov potnikov, merjeno v potniških kilometrih, v letu 2017 skrčil za 21 %, tako da je bil njihov obseg tudi v primerjavi z letom 2008 za 13 % nižji.

V dejavnosti skladiščenje in spremljajoče prometne dejavnosti (oddelek H 52) so v letu 2017 k še izboljšanemu poslovnemu rezultatu prispevale tudi višje cestnine v tovornem prometu. Oddelek sestavljajo raznovrstne dejavnosti, poleg prekladalne in špedicijske dejavnosti še skladiščenje in spremljajoče storitvene dejavnosti v kopenskem, vodnem in zračnem prometu. Neto čisti dobiček v oddelku 52 od leta 2012 presega 100 mio EUR, z izjemo leta 2015, ko je upadel na 32 mio EUR zaradi velike izgube v dejavnosti skladiščenja (97 mio EUR). V nadaljevanju se je poslovanje oddelka H močno izboljšalo, tako da so najprej dosegli 193 mio EUR, nato pa v letu 2017 kar 240 mio EUR neto čistega dobička. V okviru oddelka so najbolje, s 147 mio EUR neto čistega dobička, poslovale spremljajoče storitvene dejavnosti v kopenskem prometu in ta dejavnost je dobiček tudi najbolj povečala, za 52 mio EUR (tu ima pomembno vlogo družba DARS, kjer so se prihodki in dobiček v veliki meri močno povečali zaradi višjih cestnin za tovorna vozila³⁶). Dejavnost pretovarjanja je bila s 40 mio EUR dobička druga po uspešnosti poslovanja, sledili pa sta ji z 22 mio EUR skladiščna dejavnost ter dejavnost špedicije in drugih spremljajočih prometnih dejavnosti, kjer so zabeležili 16 mio EUR neto čistega dobička.

Poštna in kurirska dejavnost (oddelek H 53) je zadnjih nekaj let, z izjemo izgube v letu 2013, poslovala stabilno s solidnim dobičkom. Neto čista izguba poštne in kurirske dejavnosti v letu 2013 je znašala 15 mio EUR, zlasti zaradi velike neto izgube iz financiranja (19 mio EUR), ki je bila predvsem posledica izjemno visokih finančnih odhodkov iz oslabitve in odpisov finančnih naložb, povezano z nakupom delnic NKBM. Sicer je končni poslovni rezultat zadnja leta le malo odstopal od 10 mio EUR, tako tudi lani, ko so dosegli okoli 9 mio EUR neto čistega dobička.

³⁶ DARS, Trajnostno poročilo 2017.

3.9 GOSTINSTVO (I)

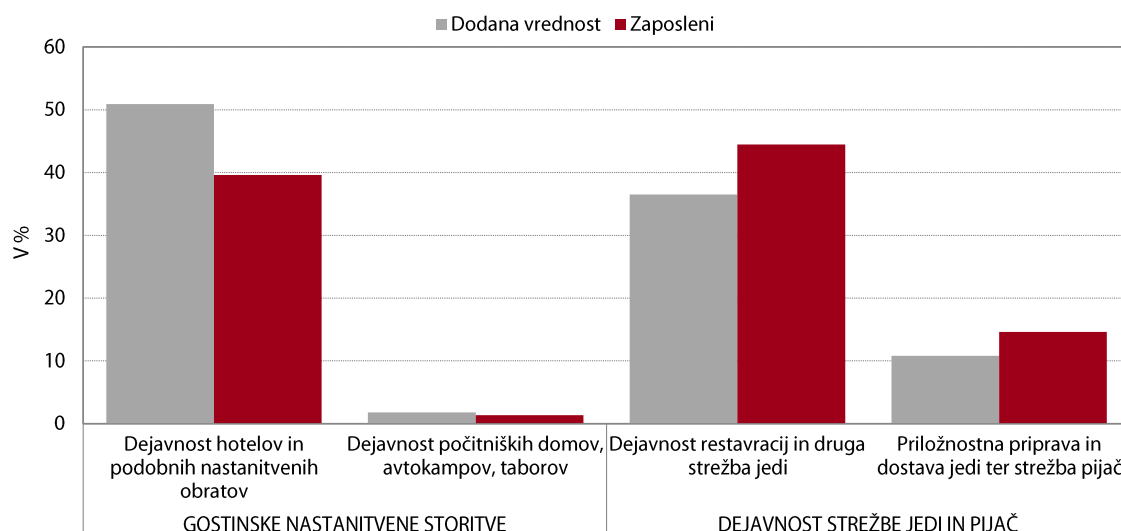
Tabela 11: Kazalniki poslovanja gospodarskih družb gostinstva v izbranih letih

	2008	2010	2015	2016	2017
Število gospodarskih družb	2.318	2.541	3.208	3.220	3.256
Število zaposlenih ¹	17.255	17.067	16.857	18.119	19.577
Delež zaposlenih v vseh družbah (v %)	3,4	3,7	3,8	3,9	4,1
Delež dodane vrednosti v vseh družbah (v %)	2,3	2,4	2,5	2,6	2,7
Neto ² čisti dobiček/izguba (v mio EUR)	-27,6	-59,4	0,0	29,3	43,3
VELIKOST					
Sredstva/podjetje (v tisoč EUR)	1.004	995	628	624	666
Število zaposlenih/podjetje	7,4	6,7	5,3	5,6	6,0
OPREMLJENOST DELA S SREDSTVI					
Povprečna sredstva/zaposlenega (v tisoč EUR)	127	146	121	109	106
GOSPODARNOST					
Gospodarnost poslovanja	1,022	0,987	1,012	1,047	1,046
DONOSNOST					
Donosnost sredstev (v %)	-1,3	-2,4	0,0	1,5	2,1
Donosnost prihodkov (v %)	-2,4	-5,6	0,0	2,3	3,1
PRODUKTIVNOST					
Dodana vrednost/zaposlenega (v EUR)	24.068	23.679	26.630	27.982	28.279
STROŠKI DELA					
Stroški dela/zaposlenega (v EUR)	16.990	17.927	18.804	19.188	19.808
Delež stroškov dela v dodani vrednosti (v %)	70,6	75,7	70,6	68,6	70,0
FINANCIRANJE IN PLAČILNA SPOSOBNOST					
Delež dolga v virih sredstev (v %)	58,0	63,6	61,0	59,0	57,4
Delež kratk. obveznosti v virih sredstev (v %)	26,4	30,1	29,3	27,8	23,8
Kapitalska pokritost dolg. sredstev (v %)	50,6	42,3	46,9	50,6	52,2
Dolg. pokritost dolg. sredstev in zalog (v %)	86,2	79,5	83,3	87,2	91,7
IZVOZNA USMERJENOST					
Delež čistih prihodkov od prodaje na tujem trgu (v %)	4,4	3,4	3,0	3,3	2,9
STRUKTURA SREDSTEV					
Delež dolg. sredstev v sredstvih (v %)	83,0	86,0	83,1	80,9	81,5
Delež strojev in naprav ter druge opreme in naprav v dolgoročnih sredstvih (v %)	10,0	8,9	8,4	9,0	9,0

Vir podatkov: AJPEŠ (Statistični podatki iz bilance stanja in izkaza poslovnega izida), lastni izračuni.

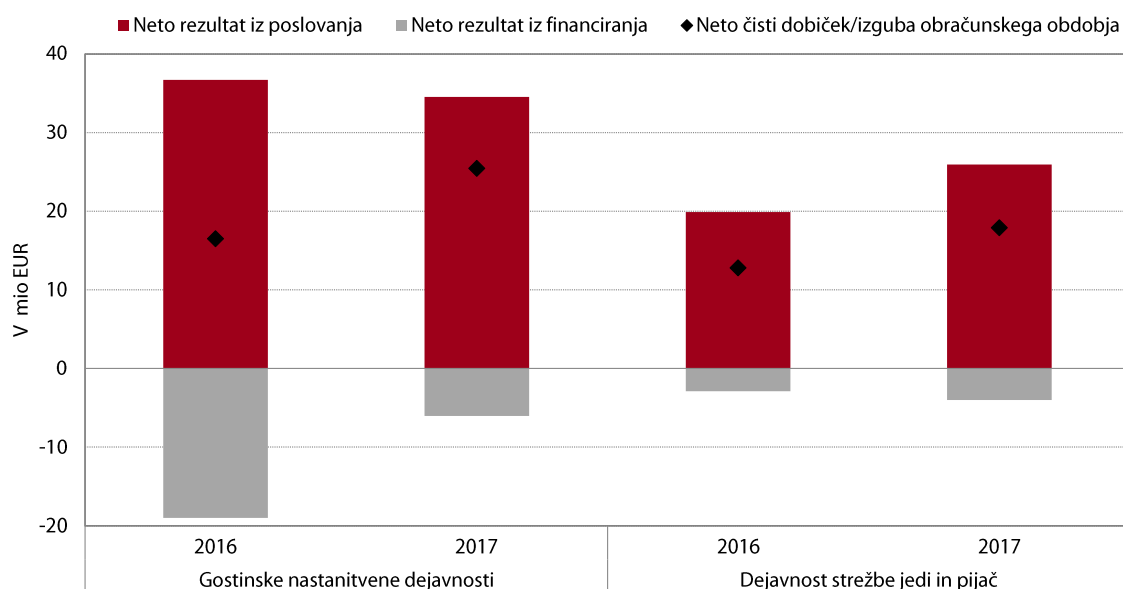
Opombe: ¹ Podatki o številu zaposlenih pomenijo povprečno število zaposlenecov na podlagi delovnih ur v obračunskem obdobju in se zato razlikujejo od podatkov o številu zaposlenih, ki jih objavlja SURS. ² Razlika med čistim dobičkom in izgubo obračunskega obdobja.

Dodana vrednost in število zaposlenih gostinskih (I) družb sta se leta 2017 nadalje relativno močno povečala. Dodana vrednost gostinskih družb se je lani že tretje leto zapored povečala za okoli desetino, tako da se je njihov delež v skupni dodani vrednosti povečal na 2,7 %. Ob manjšem povečanju števila zaposlenih se je produktivnost gostinskih družb (dodana vrednost na zaposlenega) leta 2017 nadalje izboljšala. Boljše kot pred letom so poslovale družbe obeh oddelkov - družbe, ki se ukvarjajo z gostinskimi nastanitvenimi dejavnostmi (I 55) in družbe, ki se ukvarjajo s strežbo jedi in pijač (I 56). Največji del oddelka nastanitvenih storitev sicer predstavljajo hoteli in podobni obrati (I 55.1), v oddelku strežba jedi in pijač pa restavracije in družbe druge strežbe jedi (I 56.1).

Slika 39: Delež v dodani vrednosti ter zaposlenosti vseh gostinskih družb v letu 2017

Vir podatkov: AJPES (Statistični podatki iz bilance stanja in izkaza poslovnega izida), lastni izračuni.

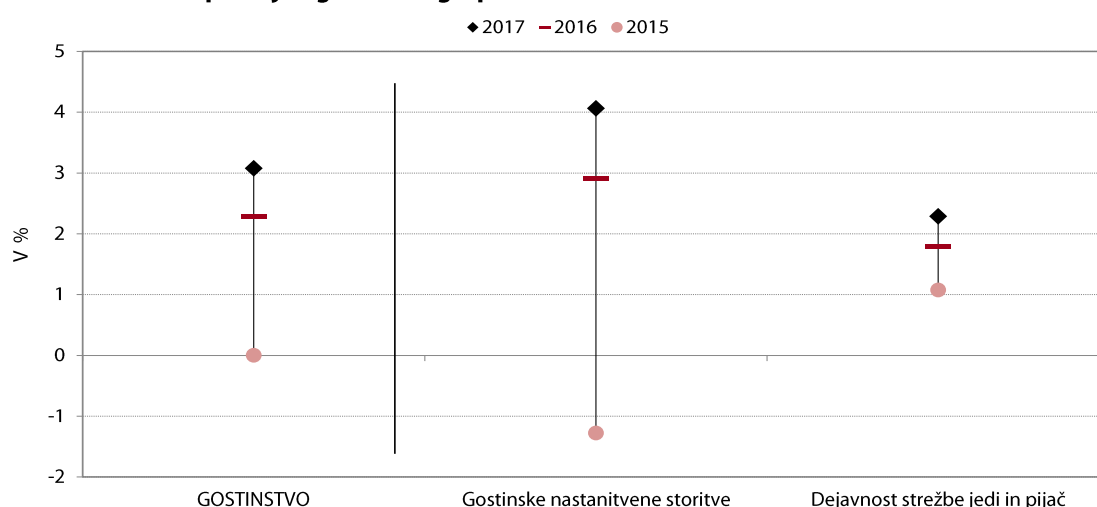
Po negativnem poslovanju v obdobju 2008–2014, so gostinske družbe leto 2015 prvič zaključile z neto čistim dobičkom, ki se je v naslednjih dveh letih močno povečal. Slabi rezultati v obdobju 2008–2014 so bili posledica visoke neto izgube iz financiranja, po letu 2010 pa tudi neto izgube iz poslovanja. Leta 2015 so ponovno dosegli neto poslovni dobiček, ki se je v naslednjih dveh letih močno povečal. Ob prepolovitvi neto izgube iz financiranja so družbe leta 2017 poslovale s skoraj polovico višjim neto čistim dobičkom kot leto prej. Rezultate poslovanja so izboljšale družbe obeh oddelkov. Družbe nastanitvenih dejavnosti so poslovno leto 2017 zaključile z več kot polovico višjim neto čistim dobičkom (tega so prvič po letu 2008 dosegle leta 2016), družbe, ki strežejo jedi in pijačo, pa so neto čisti dobiček po podvojitvi leta 2016 povečale še za 40 %. Ob boljšem poslovanju se je izboljšala tudi donosnost prodaje in sredstev.

Slika 40: Poslovni izid družb gostinskih oddelkov v letih 2016 in 2017

Vir podatkov: AJPES (Statistični podatki iz bilance stanja in izkaza poslovnega izida), lastni izračuni.

Gostinske družbe so leta 2017 še povečale neto dobiček iz poslovanja, na kar je vplivala nadaljnja rast zasebne potrošnje in večji obisk turistov. Poslovanje gostinskih družb je bilo po letu 2009, ko so še poslovale z neto dobičkom iz poslovanja, iz leta v leto slabše, tako da so leto 2014 končale z neto čisto izgubo iz poslovanja v višini 31,5 mio evrov. Poslabšanje so povzročile družbe nastanitvenih dejavnosti, ki so po letu 2009 poslovale negativno (leta 2014 s 33,7 mio evrov izgube). Ob večjih prodajnih prihodkih ob povečanem obisku tako tujih kot domačih turistov³⁷ in zmanjšanju odpisov vrednosti, ki so bili v prejšnjih letih zelo visoki, so omenjene družbe svoje poslovanje v naslednjih treh letih izboljšale in leto 2017 končale z neto čistim dobičkom iz poslovanja v vrednosti 34,5 mio evrov. Ta je bil sicer zaradi visokih stroškov dela, ki so bili odraz ugodnih poslovnih rezultatov podjetij in naraščajočih omejitev pri zaposlovanju ustrezne delovne sile nekoliko manjši kot leta 2016. Ob pospešeni rasti zasebne potrošnje in obiska turistov so leta 2017 svoje poslovanje nadalje zelo izboljšale tudi družbe, ki se ukvarjajo s strežbo jedi in pijač³⁸ in dosegle 25,9 mio evrov neto dobička iz poslovanja.

Slika 41: Donosnost prodaje v gostinskih gospodarskih družbah v letih 2015-2017

Vir podatkov: AJPES (Statistični podatki iz balance stanja in izkaza poslovnega izida), lastni izračuni.

Gostinske družbe so leta 2017 prepolovile izgubo iz financiranja. Finančno poslovanje, ki se je poslabševalo v obdobju 2009–2012, se je v naslednjih letih izboljšalo. Neto izguba iz financiranja, ki je bila najvišja v letu 2012 (77,9 mio evrov), se je do leta 2017 zmanjšala na 10 mio evrov. Izboljšanje v zadnjem letu je bilo posledica poslovanja nastanitvenih družb, kjer so se precej povečali finančni prihodki (iz danih posojil in iz poslovnih terjatev), finančni odhodki pa zmanjšali.

Gostinske družbe so leta 2017 nadalje zmanjšale zadolženost. Dolg gostinskih družb se je, po povečevanju v celotnem obdobju, od leta 2015 zmanjševal in leta 2017 znašal 57,4 % virov sredstev, kar je bilo najmanj po letu 2008. Zmanjšanje je bilo posledica poslovanja družb obeh oddelkov, ki so leta 2017 nadalje izboljšale tudi kapitalsko pokritost sredstev.

³⁷ Število prenočitev turistov se je leta 2017 povečalo za 11,3 %; od tega domačih za 4,3 %, tujih pa za 15,0 %.

³⁸ Na izboljšanje rezultatov je leta 2014 po naši oceni vplival tudi boj proti sivi ekonomiji, leta 2016 pa uvedba davčnih blagajn. Podatki Ministrstva za finance in Davčnega urada RS kažejo, da se je v letih 2013 in 2014 izboljšalo prostovoljno izpolnjevanje davčnih obveznosti in število samoprijav ter zmanjšalo število kršitev ob inšpekcijskih pregledih. Število zaposlenih v družbah, ki se ukvarjajo s strežbo jedi in pijač se je tako v letu 2014 povečalo za 6,6 %, čisti prihodki od prodaje pa za 7,4 %. Po podatkih Finančne uprave RS je bil učinek davčnih blagajn, uvedenih leta 2016, izkazan z višjimi vplačili neto DDV, prispevkov za socialno varnost, dohodnine, davka od dohodkov pravnih oseb in davka od dohodkov iz dejavnosti. Skupni učinek teh kategorij so ocenili na 81 mio EUR, na kar je vplivalo tudi poslovanje gostinskih družb, med njimi predvsem podjetij, ki se ukvarjajo s strežbo jedi in pijač.

Okvir 2: Poslovanje gostinskih malih podjetnikov

Pomemben del dodane vrednosti dejavnosti gostinstva poleg gospodarskih družb ustvarijo samostojni podjetniki³⁹, in sicer okoli petino skupne gostinske dodane vrednosti. Posebej dejavni so v dejavnosti strežbe jedi in pijač, kjer jih je leta 2017 poslovalo 93,4 % od vseh malih podjetnikov v gostinstvu.

Število podjetnikov, ki se ukvarjajo s strežbo jedi in pijač, se je po rasti v letih 2008–2011 v naslednjih šestih letih zmanjšalo na 4.071. Število njihovih zaposlenih se je zmanjševalo v celotnem obdobju do leta 2014, leta 2015 pa se je prvič povečalo. Rast se je nadaljevala tudi v letih 2016 in 2017, ko je bilo tako v panogi zaposlenih okoli 6.077 ljudi (v družbah v isti panogi okoli 11.500). Povečanju števila zaposlenih je lani drugo leto zapored sledilo tudi povečanje dodane vrednosti, tako da se je produktivnost dela še nekoliko povečala, a bila z 21.699 evri na zaposlenega nižja kot pri gospodarskih družbah te dejavnosti. Drugo leto zapored se je povečal tudi neto podjetnikov dohodek, ki so ga ustvarili iz poslovanja in iz drugega delovanja, neto rezultat iz finančnega delovanja pa je bil negativen, vendar se je izguba zmanjšala in bila najnižja v celotnem obdobju. Neto podjetnikov dohodek iz poslovanja je, po povečanju leta 2016 za skoraj desetino, leta 2017 ostal podoben kot leto pred tem. Rast poslovnih odhodkov je bila namreč zaradi rasti stroškov dela na zaposlenega podobna rasti poslovnih prihodkov.

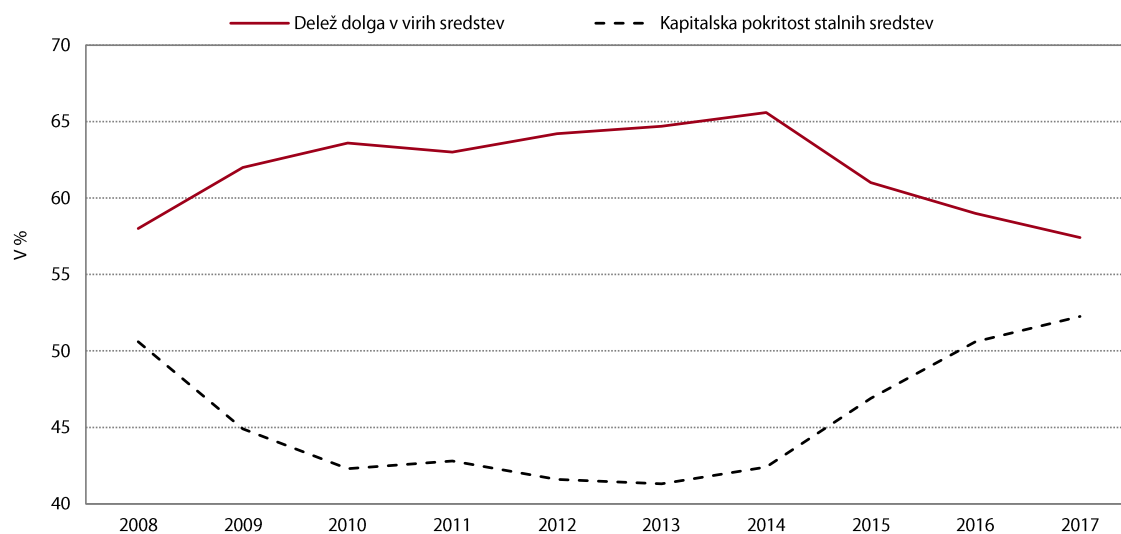
Tabela 12: Izbrani kazalniki poslovanja malih samostojnih podjetnikov v gostinstvu v obdobju 2008–2017

	2008	2010	2015	2016	2017
Število malih podjetnikov	4.902	5.084	4.720	4.520	4.358
Število zaposlenih ¹	7.681	6.962	5.897	6.319	6.388
Delež dejavnosti v zaposl. vseh malih podjetnikov	12,3	13,8	14,4	15,3	15,2
Neto dodana vrednost / zap. (v EUR)	17.641	17.805	21.726	21.862	22.279
Delež v dodani vrednosti vseh malih podjetnikov	8,0	9,2	10,0	10,6	10,5
Neto ² podjetnikov dohodek (v tisoč EUR)	20.130	10.535	21.974	24.617	25.318
Gospodarnost poslovanja	1,059	1,031	1,056	1,058	1,058

Vir podatkov: AJPes (Statistični podatki iz bilance stanja in izkaza poslovnega izida), lastni izračuni.

Opombe: ¹ Podatki o številu zaposlenih pomenijo povprečno število zaposlenecov na podlagi delovnih ur v obračunskem obdobju in se zato razlikujejo od podatkov o številu zaposlenih, ki jih objavlja SURS. ² Razlika med prihodki in odhodki obračunskega obdobja oz. podjetnikov dohodek, zmanjšan za negativni poslovni izid.

³⁹ Samostojni podjetniki so bili do leta 2017 (za podatke za leto 2016) razvrščeni po velikosti. Za male podjetnike so bili obrazci predpisani na podlagi Računovodskih rešitev pri malih samostojnih podjetnikih posameznikih, srednji in veliki podjetniki pa so predložili podatke iz letnih poročil na enakih obrazcih kot gospodarske družbe. Z letom 2017 so obrazci za vse samostojne podjetnike enotni in s posameznimi postavkami iz nabora tistih, ki jih izpolnjujejo tudi gospodarske družbe.

Slika 42: Zadolženost in finančna pokritost gostinskih družb v obdobju 2008–2017

Vir podatkov: AJPES (Statistični podatki iz balance stanja in izkaza poslovnega izida), lastni izračuni.

3.10 INFORMACIJSKO-KOMUNIKACIJSKE DEJAVNOSTI (J)**Tabela 13: Kazalniki poslovanja gospodarskih družb v informacijskih in komunikacijskih dejavnostih v izbranih letih**

	2008	2010	2015	2016	2017
Število gospodarskih družb	2.571	2.982	3.695	3.742	3.852
Število zaposlenih ¹	17.843	17.753	17.916	18.007	19.115
Delež zaposlenih v vseh družbah (v %)	3,5	3,8	4,0	3,9	4,0
Delež dodane vrednosti v vseh družbah (v %)	6,3	6,6	6,3	5,8	5,7
Neto ² čisti dobiček/izguba (v mio EUR)	214,9	-214,9	162,6	158,7	136,9
VELIKOST					
Sredstva/podjetje (v tisoč EUR)	1.699	1.408	1.106	1.031	1.100
Število zaposlenih/podjetje	6,9	6,0	4,8	4,8	5,0
OPREMLJENOST DELA S SREDSTVI					
Povprečna sredstva/zaposlenega (v tisoč EUR)	231	244	221	202	218
GOSPODARNOST					
Gospodarnost poslovanja	1,080	1,039	1,076	1,062	1,054
DONOSNOST					
Donosnost sredstev (v %)	5,2	-5,0	4,1	4,4	3,3
Donosnost prihodkov (v %)	6,6	-7,0	5,1	4,9	3,9
PRODUKTIVNOST					
Dodana vrednost/zaposlenega (v EUR)	63.823	61.700	64.068	62.632	61.480
STROŠKI DELA					
Stroški dela/zaposlenega (v EUR)	33.565	34.420	35.252	35.160	35.586
Delež stroškov dela v dodani vrednosti (v %)	52,6	55,8	55,0	56,1	57,9
FINANCIRANJE IN PLAČILNA SPOSOBNOST					
Delež dolga v virih sredstev (v %)	52,5	56,8	54,7	51,2	52,2
Delež kratk. obveznosti v virih sredstev (v %)	34,0	33,0	34,6	33,6	28,1
Kapitalska pokritost dolg. sredstev (v %)	69,4	65,1	68,5	82,4	79,1
Dolg. pokritost dolg. sredstev in zalog (v %)	92,5	97,1	94,3	105,9	112,2
IZVOZNA USMERJENOST					
Delež čistih prihodkov od prodaje na tujem trgu (v %)	12,6	13,8	24,7	26,8	27,6
STRUKTURA SREDSTEV					
Delež dolg. sredstev v sredstvih (v %)	68,4	66,4	66,1	59,2	60,5
Delež strojev in naprav ter druge opreme in naprav v dolgoročnih sredstvih (v %)	24,7	24,4	17,9	18,7	18,8

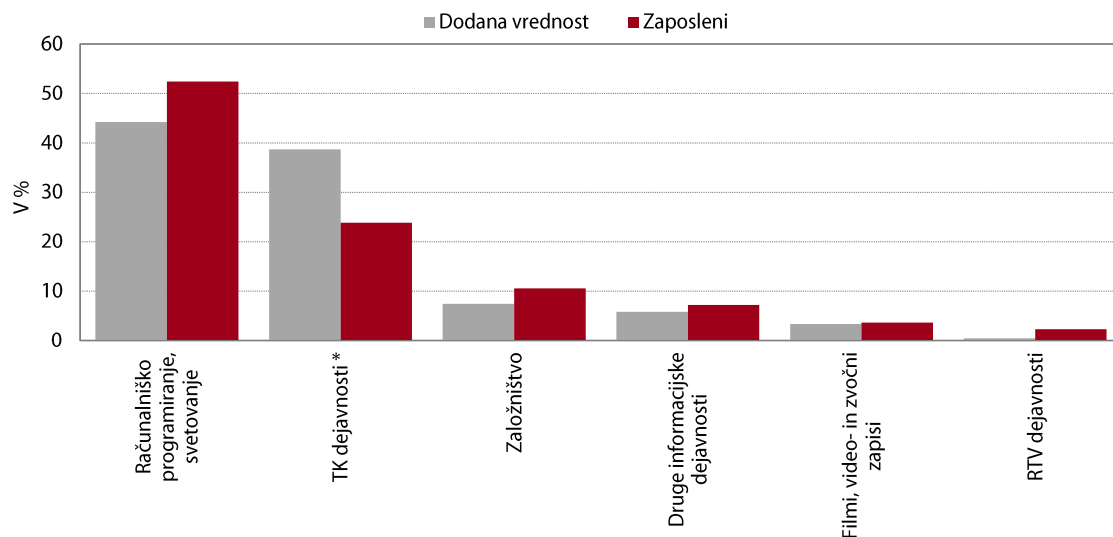
Vir podatkov: AJPEŠ (Statistični podatki iz bilance stanja in izkaza poslovnega izida), lastni izračuni.

Opombe: ¹ Podatki o številu zaposlenih pomenijo povprečno število zaposlenecv na podlagi delovnih ur v obračunskem obdobju in se zato razlikujejo od podatkov o številu zaposlenih, ki jih objavlja SURS. ² Razlika med čistim dobičkom in izgubo obračunskega obdobja.

Obseg dodane vrednosti gospodarskih družb informacijskih in komunikacijskih dejavnosti (J) se je v 2017 po zmanjšanju v predhodnem letu znova povečal, večji je bil tudi od predkrizne vrednosti leta 2008.

Družbe dejavnosti J so ustvarile za 1.175,2 mio EUR dodane vrednosti⁴⁰, kar je bilo za 4,2 % več glede na leto prej, prvič v obdobju 2008–2017 pa je bila tudi večja od vrednosti iz leta 2008, in sicer za 3,2 %. Od leta 2016 prispevajo največji delež v strukturo dodane vrednosti dejavnosti J računalniško-svetovalne družbe (J 62), lani so dosegle že 44,2 %. Ta dejavnost je tudi najbolj dinamična v smislu hitrega razvoja in nenehnega prilagajanja tržnim spremembam ter inovacijske aktivnosti. Pred letom 2016 so bile največje po dodani vrednosti v dejavnosti J telekomunikacijske družbe (J 61), lani je njihov delež prvič v desetletnem obdobju zdrsnil pod 40 %.

Slika 43: Delež posameznih oddelkov v dodani vrednosti in zaposlenosti gospodarskih družb informacijskih in komunikacijskih dejavnosti v letu 2017

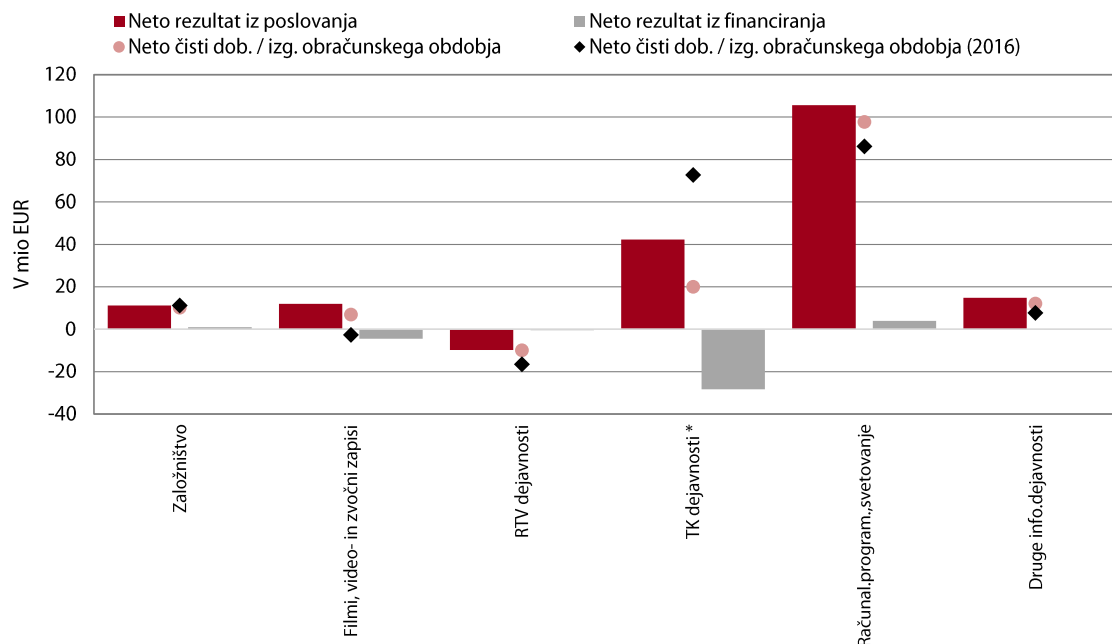
Vir podatkov: AJPEŠ (Statistični podatki iz bilance stanja in izkaza poslovnega izida), lastni izračuni.

Opomba: * TK – telekomunikacijske dejavnosti.

Neto čisti dobiček gospodarskih družb dejavnosti J se je zadnji dve leti zmanjševal, zato se je zaostanek za predkrizno vrednostjo še povečal. Družbe so obračunsko obdobje sicer ponovno zaključile s pozitivnim poslovnim rezultatom iz poslovanja in drugega delovanja, vendar se je izguba iz financiranja občutno povečala. Neto dobiček iz poslovanja se je lani le nekoliko zmanjšal, dosegel je 176,0 mio EUR. Zgolj v enem oddelku, podobno kot v predhodnih letih, pa so ustvarili neto izgubo iz poslovanja⁴¹. Družbe dejavnosti J so iz drugega delovanja izkazale pozitiven poslovnih rezultat in so ga občutno povečale glede na leto prej (za dve petini). Neto izguba iz financiranja je dosegla 28,4 mio EUR in se je močno povečala, za 116,0 %, pri čemer je glavnina ponovno odpadla na telekomunikacijske družbe (J 61). Neto čisti dobiček obračunskega obdobja je tako dosegel 136,9 mio EUR, kar je pomenilo, da se je zmanjšal za več kot desetino glede na leto prej, hkrati se je zaostanek za ravno pred začetkom gospodarske krize povečal na tretjino.

⁴⁰ Majhni samostojni podjetniki so ustvarili za 14,1 mio EUR dodane vrednosti, kar je bilo za 4,2 % manj kot leta 2016. Njihov prispevek k celotni dodani vrednosti dejavnosti J se je tako še malenkost zmanjšal, na 1,2 %. Prav tako se je nadalje zmanjšalo število majhnih samostojnih podjetnikov, za -12,8 %, število pri njih zaposlenih oseb pa se je še povečalo, za 12,0 %. Majhni podjetniki, ki se ukvarjajo z računalniškim programiranjem in svetovanjem (J 62), še naprej ostajajo največji med vsemi dejavnostmi v panogi J, saj so k dodani vrednosti prispevali 51,3 %, v strukturo zaposlenih pa 50,8 %. Približno petino so k dodani vrednosti dejavnosti J prispevali majhni podjetniki, ki se ukvarjajo z dejavnostjo v zvezi s filmi, video- in zvočnimi zapisi (J 59), njihov prispevek v strukturo zaposlenih pa je bil manjši, 13,8-odstoten.

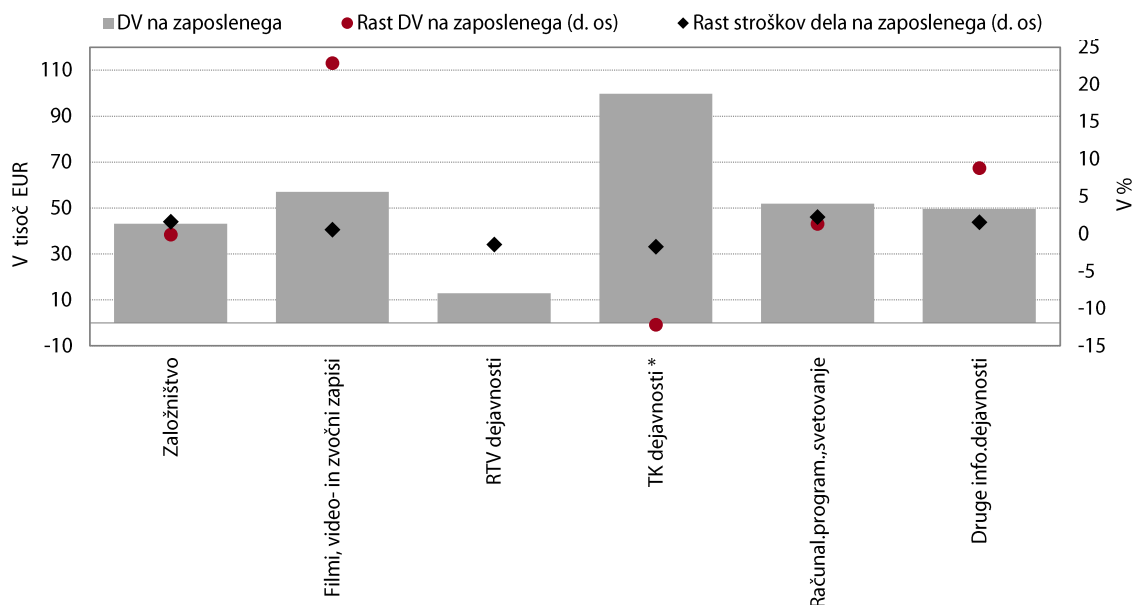
⁴¹ V družbah, ki izvajajo radijsko in televizijsko dejavnost (J 60), vendar tako po dodani vrednosti kot po zaposlenosti pomenijo zelo majhen delež v strukturi celotne dejavnosti J, po obeh merilih nekaj pod 3 %.

Slika 44: Poslovni rezultat družb dejavnosti J v letu 2017

Vir podatkov: AJPES (Statistični podatki iz bilance stanja in izkaza poslovnega izida), lastni izračuni.

Opomba: * TK – telekomunikacijske dejavnosti.

Število zaposlenih v družbah dejavnosti J se je lani znatno povečalo, kar je ob manjši rasti dodane vrednosti vplivalo na zmanjšanje produktivnosti dela. Lanskoletna rast števila zaposlenih v informacijsko-komunikacijskih družbah je bila v desetletnem obdobju 2008–2017 največja, 6,2-odstotna, kar je ob manjši rasti dodane vrednosti privedlo do 1,8-odstotnega zmanjšanja produktivnosti dela, merjeni kot razmerje med dodano vrednostjo in številom zaposlenih. Posledično so se povečali tudi stroški dela, kar je ob manjši rasti dodane vrednosti vplivalo na nadaljnjo rast deleža stroškov dela v dodani vrednosti.

Slika 45: Dodana vrednost in stroški dela na zaposlenega v gospodarskih družbah informacijskih in komunikacijskih dejavnosti v letu 2017

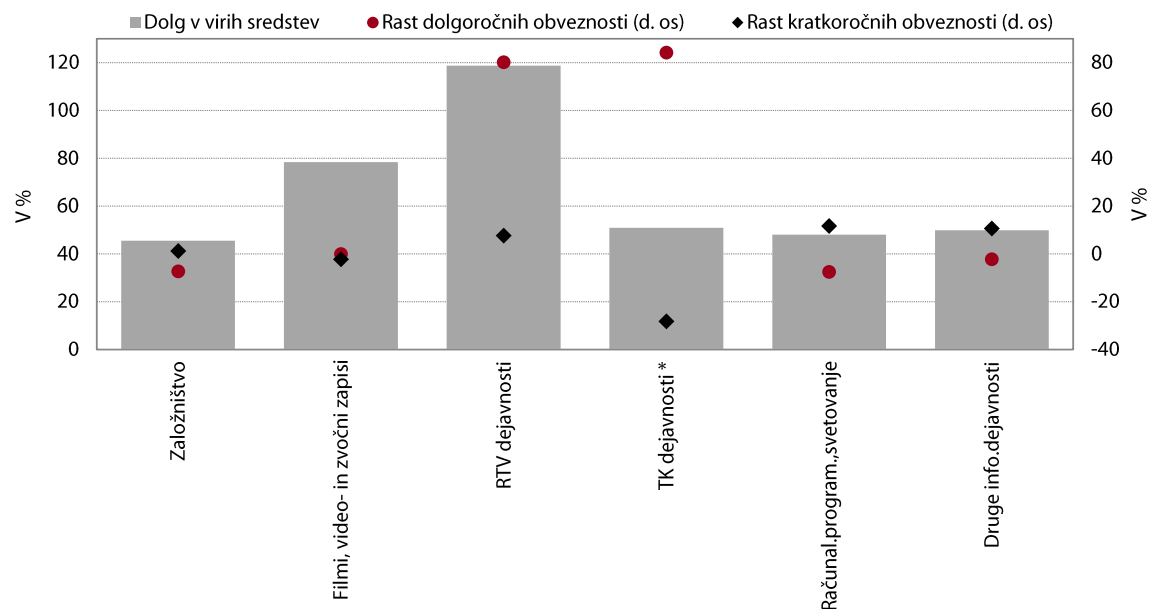
Vir podatkov: AJPES (Statistični podatki iz bilance stanja in izkaza poslovnega izida), lastni izračuni.

Opomba: * TK – telekomunikacijske dejavnosti.

Gospodarnost poslovanja se je zaradi večje rasti poslovnih odhodkov nadalje zmanjšala. Poslovni odhodki so se povečali za 10,4 %, še nekoliko bolj pa stroški blaga, materiala in storitev, ki so pokrili skoraj 70 % vseh poslovnih odhodkov. Hkrati so se ob večji prodaji povečali tudi poslovni prihodki, za 9,6 %, vendar pa so se bolj povečali na tujih trgih, kjer so družbe dejavnosti J ustvarile 27,6 % vseh prihodkov. Povprečna izvozna usmerjenost dejavnosti J se je lani tako še nekoliko okrepila, vendar pa še precej zaostaja za vrednostjo, ki jo v povprečju dosegajo vse gospodarske družbe (41,3 %).

Zadolženost informacijsko-komunikacijskih družb se je lani zopet povečala in tako prvič v obdobju 2008–2017 že dosegla povprečno zadolženost vseh gospodarskih družb. Dolgoročne obveznosti so se na račun finančnih obveznosti ter obveznosti do dobaviteljev znatno povečale, kar je vplivalo na rast zadolženosti na 52,2 %, ki je bila zelo podobna vrednosti v vseh gospodarskih družbah (52,3 %), za katero je sicer zaostajala. Kratkoročne obveznosti pa so se zaradi občutnega zmanjšanja finančnih obveznosti do bank zmanjšale. Ob nadaljnji rasti vrednosti kapitala ter še večji rasti dolgoročnih sredstev se je razmerje med kapitalom in dolgoročnimi sredstvi v družbah dejavnosti J lani ponovno zmanjšalo, na 79,1 %.

Slika 46: Zadolženost v gospodarskih družbah informacijskih in komunikacijskih dejavnosti v letu 2017

Vir podatkov: AJPES (Statistični podatki iz bilance stanja in izkaza poslovnega izida), lastni izračuni.

Opomba: * TK – telekomunikacijske dejavnosti.

Računalniško-svetovalne družbe (J 62) so v obdobju 2013–2017 znatno izboljšale uspešnost poslovanja.

Gre za dejavnost, ki je v zadnjih petih letih krepko povečevala tako dodano vrednost kot število zaposlenih ob istočasnem povečanju produktivnosti⁴². Z začetkom gospodarske krize so te družbe močno preusmerile poslovanje na tuje trge, kjer so takrat realizirale zgolj dobro desetino vseh prihodkov od prodaje, v 2017 pa so v tujini realizirani delež povečale že na tretjino. Njihov delež prodaje na tujih trgih zato znatno presega povprečno izvozno usmerjenost dejavnosti J. Povečevanje aktivnosti se je posledično odrazilo tudi v uspešnosti poslovanja, in sicer v vseh treh komponentah, ki prispevajo h končnemu poslovnemu rezultatu. V obdobju 2008–2017 so obračunsko obdobje vsako leto zaključile z neto čistim dobičkom, lani je dosegel 97,7 mio EUR in se je povečal za desetino. Še nekoliko bolj se je povečal neto čisti dobiček iz poslovanja, ki je dosegel 105,7 mio EUR. V zadnjih šestih letih so te družbe zabeležile tudi neto dobiček iz financiranja, ki je lani dosegel 3,9 mio EUR.

⁴² Povprečna rast dodane vrednosti je bila 7,1 %, števila zaposlenih, 4,9 %, produktivnosti pa 2,1 %.

Telekomunikacijske družbe (J 61) zaradi visoke kapitalne intenzivnosti znatno prispevajo k nadpovprečni dodani vrednosti na zaposlenega celotne dejavnosti J, ki pa se v zadnjih letih ne povečuje.

V obdobju 2008–2016 je njihova produktivnost vseskozi presegala 100.000 EUR na zaposlenega, kar je pomenilo občutno preseganje povprečja vseh gospodarskih družb. Lani je vrednost kazalnika zdrsnila na 99.719, vendar je še vedno presegala povprečje vseh družb za 131,1 %. Te družbe so s prodajo storitev pretežno usmerjene na domači trg, kjer so v obdobju desetih let v povprečju realizirale štiri petine prihodkov od prodaje. Vendar se jim v zadnjih letih poslovni prihodki ustvarjeni na domačem trgu zmanjšujejo, kar skušajo nadomestiti z iskanjem poslovnih priložnosti v tujini. Končni poslovni rezultat telekomunikacijskih družb sicer ostaja pozitiven na račun dobrega poslovanja iz osnovne dejavnosti ob hkratni izgubi iz financiranja, ki neprekinjeno vztraja zadnjih osem let. Lani so tako ustvarile za 20,0 mio EUR neto čistega dobička, ki se je zmanjšal za tri četrtine, za skoraj polovico je bil manjši tudi neto čisti dobiček iz poslovanja. Ponovno pa se je občutno povečala izguba iz financiranja.

3.11 POSLOVANJE Z NEPREMIČNINAMI (L)

Tabela 14: Kazalniki poslovanja nepremičninskih družb v izbranih letih

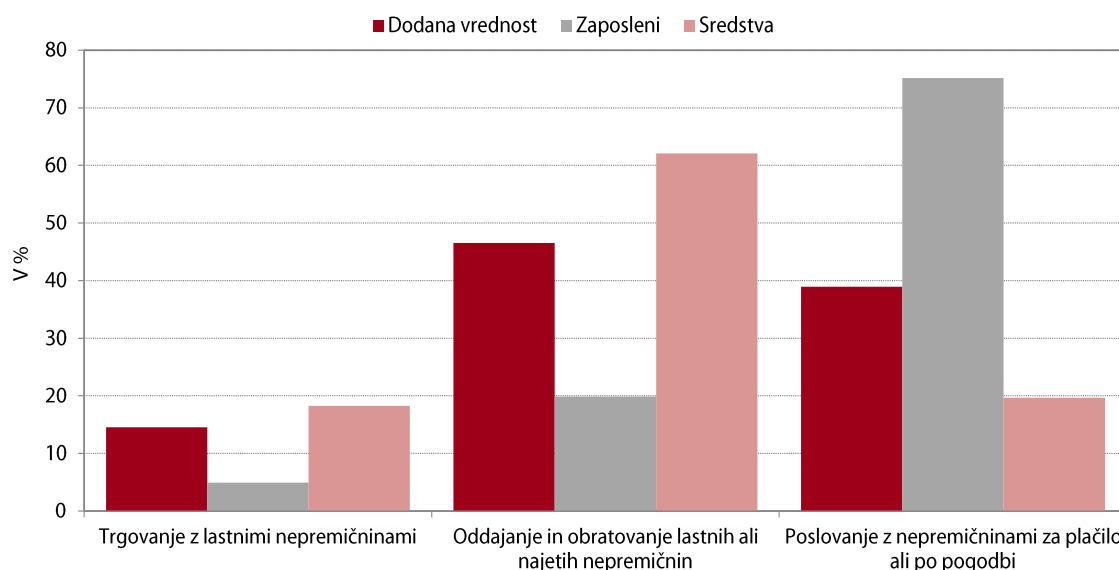
	2008	2010	2015	2016	2017
Število gospodarskih družb	1.725	1.834	2.191	2.326	2.545
Število zaposlenih ¹	3.463	3.456	3.043	5.270	5.447
Delež zaposlenih v vseh družbah (v %)	0,7	0,7	0,7	1,1	1,1
Delež dodane vrednosti v vseh družbah (v %)	1,5	1,5	1,5	2,2	2,0
Neto ² čisti dobiček/izguba (v mio EUR)	45,5	-25,6	64,4	93,3	124,5
VELIKOST					
Sredstva/podjetje (v tisoč EUR)	2.280	2.254	1.931	1.778	1.718
Število zaposlenih/podjetje	2,0	1,9	1,4	2,3	2,1
OPREMLJENOST DELA S SREDSTVI					
Povprečna sredstva/zaposlenega (v tisoč EUR)	1.042	1.180	1.367	773	784
GOSPODARNOST					
Gospodarnost poslovanja	1,177	1,147	1,124	1,197	1,187
DONOSNOST					
Donosnost sredstev (v %)	1,3	-0,6	1,6	2,3	2,9
Donosnost prihodkov (v %)	5,3	-3,7	9,5	10,2	13,4
PRODUKTIVNOST					
Dodana vrednost/zaposlenega (v EUR)	76.395	74.304	88.888	79.049	76.719
STROŠKI DELA					
Stroški dela/zaposlenega (v EUR)	22.472	23.380	24.574	28.088	28.003
Delež stroškov dela v dodani vrednosti (v %)	29,4	31,5	27,6	35,5	36,5
FINANCIRANJE IN PLAČILNA SPOSOBNOST					
Delež dolga v virih sredstev (v %)	74,3	74,1	68,1	62,8	60,2
Delež kratk. obveznosti v virih sredstev (v %)	35,9	34,0	22,5	21,1	22,1
Kapitalska pokritost dolg. sredstev (v %)	38,5	38,0	41,8	48,8	51,9
Dolg. pokritost dolg. sredstev in zalog (v %)	81,4	81,7	94,1	97,0	96,2
IZVOZNA USMERJENOST					
Delež čistih prihodkov od prodaje na tujem trgu (v %)	2,6	1,4	2,6	2,5	3,7
STRUKTURA SREDSTEV					
Delež dolg. sredstev v sredstvih (v %)	66,8	68,1	76,3	76,3	76,6
Delež strojev in naprav ter druge opreme in naprav v dolgoročnih sredstvih (v %)	2,1	2,5	1,6	2,0	2,0

Vir podatkov: AJPES (Statistični podatki iz bilance stanja in izkaza poslovnega izida), lastni izračuni.

Opombe: ¹ Podatki o številu zaposlenih pomenijo povprečno število zaposlenecov na podlagi delovnih ur v obračunskem obdobju in se zato razlikujejo od podatkov o številu zaposlenih, ki jih objavlja SURS. ² Razlika med čistim dobičkom in izgubo obračunskega obdobja.

Dodana vrednost družb dejavnosti poslovanja z nepremičninami (L) je leta 2017 ostala podobna kot leto prej, ko se je tudi zaradi prereгистраcije večje družbe⁴³ močno povečala. Za polovico višja dodana vrednost je bila leta 2016 posledica rasti zaposlenosti (za tri četrtine) in višjih stroškov dela na zaposlenega, tudi zaradi dodatnih 2200 zaposlenih iz preregistrirane družbe. Delež stroškov dela v dodani vrednosti se je tako povečal za skoraj 9 o. t. Skupno število zaposlenih se je leta 2017 še nekoliko okrepilo, strošek dela na zaposlenega in delež stroškov dela v dodani vrednosti pa se je stabiliziral. V nepremičninski dejavnosti sicer delujejo družbe treh panog – največje po številu zaposlenih so bile leta 2017 družbe, ki upravljajo nepremičnine za plačilo ali po pogodbi (L 68.3), ki zaposluje tri četrtine vseh zaposlenih. Po deležu v dodani vrednosti so bile največje družbe, ki se ukvarjajo z oddajanjem in obratovanjem lastnih ali najetih nepremičnin (L 68.2). Najmanjše pa so bile družbe, ki trgujejo z lastnimi nepremičninami (L 68.1). Zaradi nenehnega prehajanja iz ene v drugo panogo in skupnih lastnosti nepremičninskega trga v nadaljevanju analiziramo le poslovanje družb kot celote.

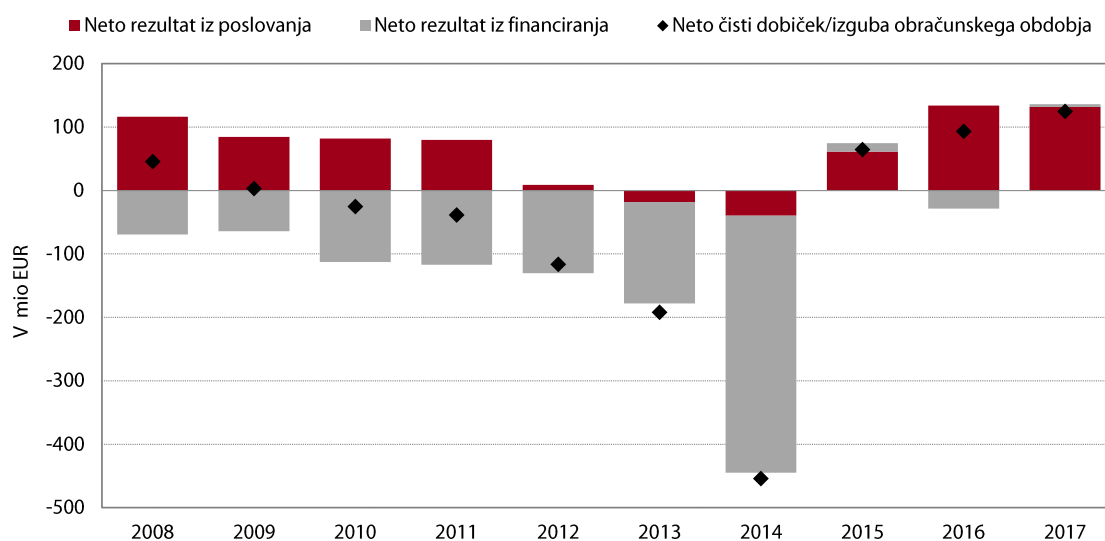
Slika 47: Struktura dodane vrednosti, zaposlenosti in sredstev nepremičninskih gospodarskih družb v letu 2017

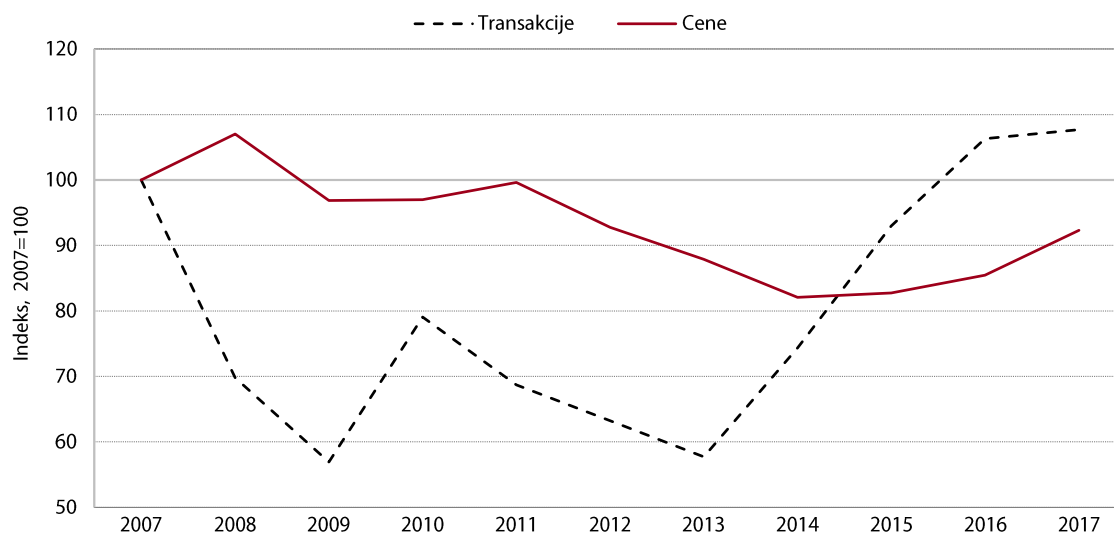
Vir podatkov: AJPES (Statistični podatki iz bilance stanja in izkaza poslovnega izida), lastni izračuni.

Poslovanje nepremičninskih družb, ki so po petih letih leto 2015 spet zaključile z neto čistim dobičkom, se je v naslednjih dveh letih močno izboljšalo. Poslovni rezultat nepremičninskih družb se je poslabševal od leta 2009, leto 2010 so prvič zaključile z neto čisto izgubo, ki se je do leta 2014 povečala na 454,2 mio evrov. Poslabšanje je bilo posledica zniževanja poslovnih prihodkov ob zmanjševanju števila transakcij s stanovanjskimi nepremičninami in padanju prodajnih cen, povečanja poslovnih odhodkov predvsem zaradi odpisov vrednosti, ki so bili povezani z manjšo vrednostjo nepremičnin v lasti družb ter visokih oslabitev in odpisov finančnih naložb. Leta 2014 so družbe poslovale z izgubo iz poslovanja in iz financiranja. Po letu 2014 pa so svoje poslovanje spet močno izboljšale. Ob rasti števila prodanih stanovanjskih nepremičnin, ki se je začela leta 2014 in rasti cen v letih 2016 in 2017, so se poslovni prihodki naslednja tri leta močneje povečali, tako da so nepremičninske družbe zadnja tri leta zaključile z neto dobičkom iz poslovanja. Leta 2017 so družbe ob zmanjšanju finančnih odhodkov spet poslovale tudi s finančnim dobičkom, tako da se je neto čisti dobiček, po povečanju skoraj za polovico v letu 2016, leta 2017 povečal še za tretjino. Ob tem sta se še povečali donosnosti prodaje in sredstev.

⁴³ Družba, ki se ukvarja z upravljanjem in vzdrževanjem železniške infrastrukture se je preregistrirala iz prometa.

Slika 48: Poslovni izid nepremičninskih družb v obdobju 2008–2017

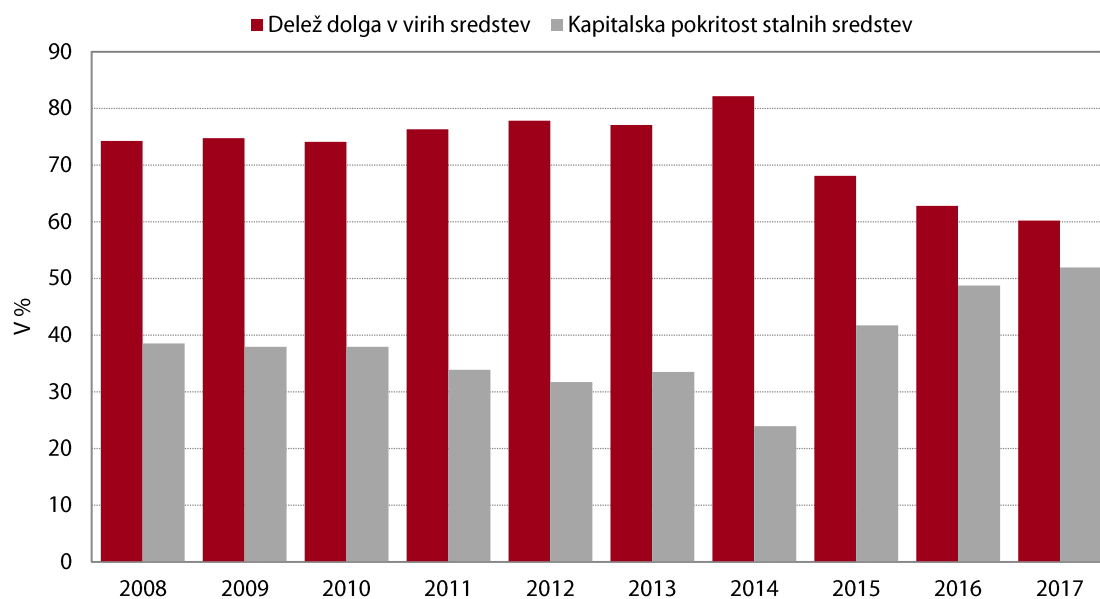
Vir podatkov: AJPes (Statistični podatki iz bilance stanja in izkaza poslovnega izida), lastni izračuni.

Slika 49: Transakcije in cene stanovanjskih nepremičnin v obdobju 2007–2017

Vir podatkov: SURS, lastni izračuni.

Zadolženost nepremičninskih družb se je lani nadalje zmanjšala. Delež dolga v virih sredstev se je po povečevanju do leta 2014, ko je dosegel 82,1 %, naslednja tri leta znatno zmanjšal in bil s 60,2 % v letu 2017 najnižji od leta 2008. Obenem se je družbam nadalje zvišal kapital, tako da se je znatno izboljšala finančna pokritost sredstev.

Slika 50: Zadolženost in finančna struktura gospodarskih družb v dejavnosti poslovanje z nepremičninami v obdobju 2008-2017

Vir podatkov: AJPES (Statistični podatki iz bilance stanja in izkaza poslovnega izida), lastni izračuni.

3.12 STROKOVNE, ZNANSTVENE IN TEHNIČNE DEJAVNOSTI (M)**Tabela 15: Kazalniki poslovanja gospodarskih družb v strokovnih, znanstvenih in tehničnih dejavnostih v izbranih letih**

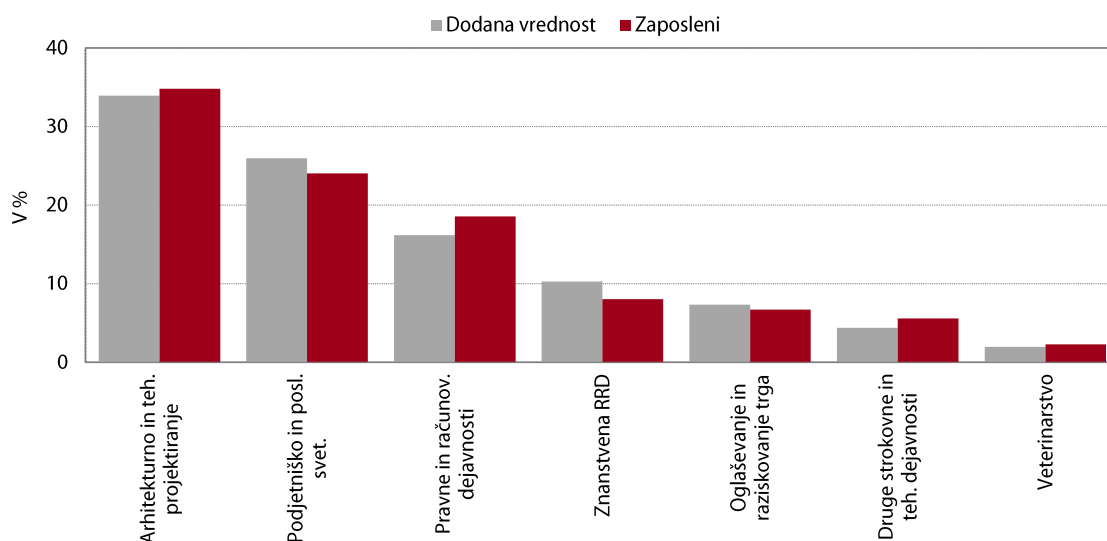
	2008	2010	2015	2016	2017
Število gospodarskih družb	10.183	11.281	13.830	13.792	13.931
Število zaposlenih ¹	28.202	29.390	28.898	29.234	30.409
Delež zaposlenih v vseh družbah (v %)	5,5	6,4	6,5	6,4	6,3
Delež dodane vrednosti v vseh družbah (v %)	6,6	6,9	6,9	6,5	6,5
Neto ² čisti dobiček/izguba (v mio EUR)	278,0	69,5	252,7	307,0	313,0
VELIKOST					
Sredstva/podjetje (v tisoč EUR)	658	624	513	530	552
Število zaposlenih/podjetje	2,8	2,6	2,1	2,1	2,2
OPREMLJENOST DELA S SREDSTVI					
Povprečna sredstva/zaposlenega (v tisoč EUR)	225	239	244	244	246
GOSPODARNOST					
Gospodarnost poslovanja	1,086	1,048	1,071	1,067	1,065
DONOSNOST					
Donosnost sredstev (v %)	4,4	1,0	3,6	4,3	4,2
Donosnost prihodkov (v %)	6,9	1,9	6,3	7,6	6,7
PRODUKTIVNOST					
Dodana vrednost/zaposlenega (v EUR)	42.331	38.986	43.825	43.062	44.156
STROŠKI DELA					
Stroški dela/zaposlenega (v EUR)	26.670	27.384	27.845	28.405	29.234
Delež stroškov dela v dodani vrednosti (v %)	63,0	70,2	63,5	66,0	66,2
FINANCIRANJE IN PLAČILNA SPOSOBNOST					
Delež dolga v virih sredstev (v %)	66,7	62,2	53,2	52,4	51,3
Delež kratk. obveznosti v virih sredstev (v %)	46,2	39,4	29,4	28,8	29,1
Kapitalska pokritost dolg. sredstev (v %)	62,3	66,5	78,2	81,0	84,0
Dolg. pokritost dolg. sredstev in zalog (v %)	89,7	94,8	110,3	113,6	115,2
IZVOZNA USMERJENOST					
Delež čistih prihodkov od prodaje na tujem trgu (v %)	16,5	18,0	27,6	28,6	23,9
STRUKTURA SREDSTEV					
Delež dolg. sredstev v sredstvih (v %)	53,5	56,9	59,8	58,8	58,0
Delež strojev in naprav ter druge opreme in naprav v dolgoročnih sredstvih (v %)	7,1	6,2	6,2	6,0	6,1

Vir podatkov: AJPEŠ (Statistični podatki iz bilance stanja in izkaza poslovnega izida), lastni izračuni.

Opombe: ¹ Podatki o številu zaposlenih pomenijo povprečno število zaposlenecov na podlagi delovnih ur v obračunskem obdobju in se zato razlikujejo od podatkov o številu zaposlenih, ki jih objavlja SURS. ² Razlika med čistim dobičkom in izgubo obračunskega obdobja.

Obseg dodane vrednosti gospodarskih družb strokovnih, znanstvenih in tehničnih dejavnosti (M) se je lani v celotnem obdobju 2008–2017 najbolj povečal. Družbe dejavnosti M so ustvarile dodano vrednost v obsegu 1.342,7 mio EUR⁴⁴, kar je bilo za 6,7 % več kot leto prej, že štiri leta pa je obseg večji od vrednosti iz leta 2008, lani za 12,5 %. Z gospodarsko krizo, ki je močno prizadela tudi gradbeni sektor, s katerim je največji oddelek po dodani vrednosti v dejavnosti M, to je arhitekturno in tehnično projektiranje, tehnično preizkušanje in analiziranje (M 71) poslovno precej povezan, se je slednjemu delež v strukturi dodane vrednosti v obdobju desetih let najbolj zmanjšal, za 15,3 odstotne točke. Vendar pa arhitekturno-projektantske družbe zadnjih pet let praktično držijo ta delež nespremenjen na ravni ene tretjine. Na drugi strani se je delež v strukturi dodane vrednosti najbolj povečal v družbah, ki opravljajo storitve podjetniškega in poslovnega svetovanja (M 70), za 6,8 odstotne točke.

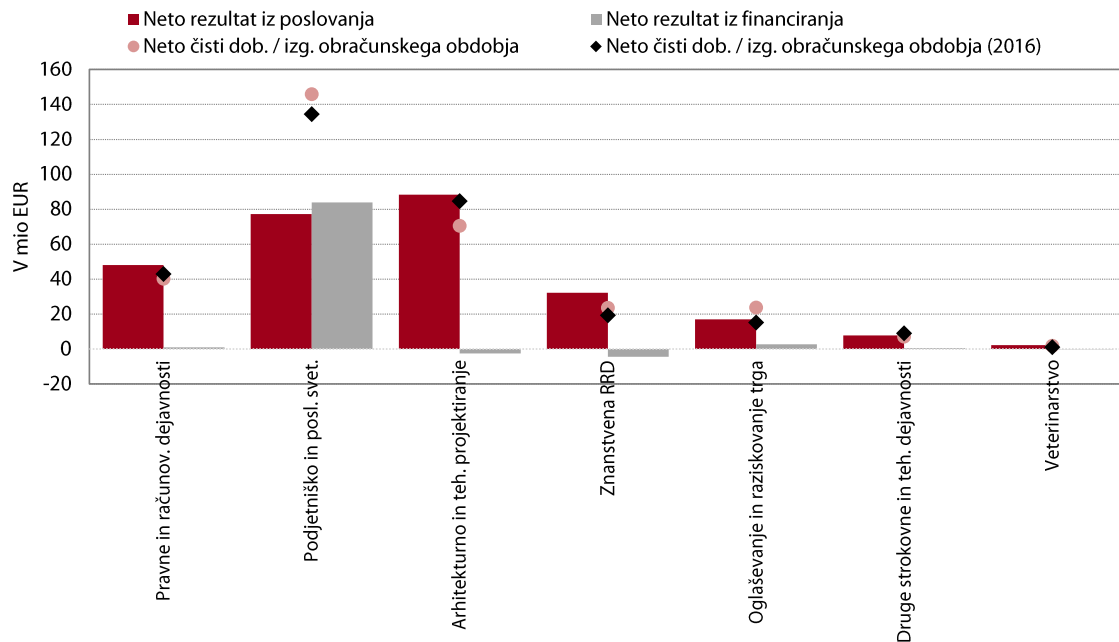
Slika 51: Delež posameznih oddelkov v dodani vrednosti in zaposlenosti gospodarskih družb strokovnih, znanstvenih in tehničnih dejavnosti v letu 2017

Vir podatkov AJPes (Statistični podatki iz bilance stanja in izkaza poslovnega izida), lastni izračuni.

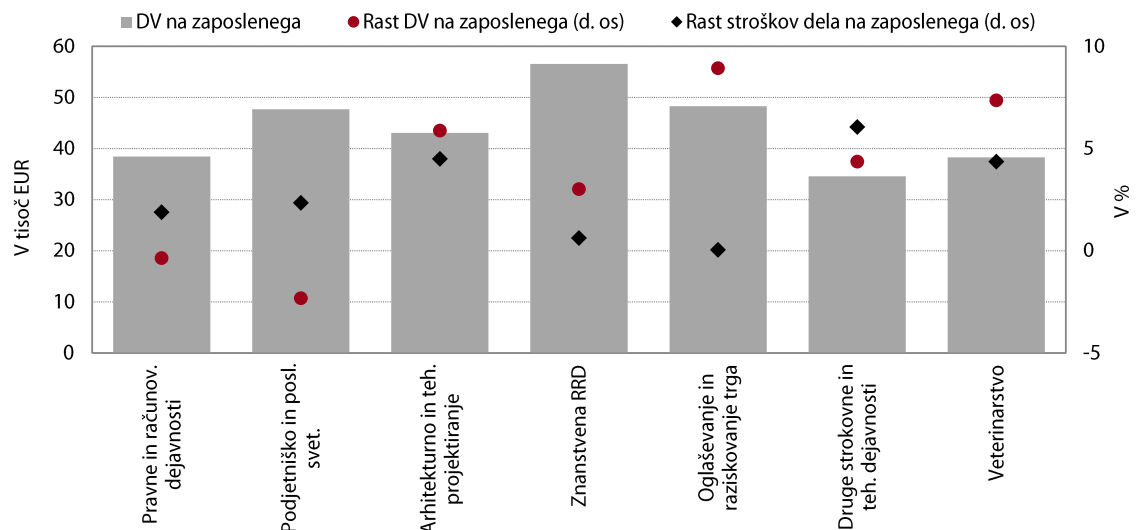
Družbe dejavnosti M so lani še nadalje povečale neto čisti dobiček, ki je leta 2016 prvič presegel vrednost pred začetkom krize. Obračunsko obdobje so tudi lani, podobno kot v predhodnih treh letih, zaključile s pozitivnim poslovnim rezultatom na vseh treh ravneh poslovanja. Neto dobiček iz poslovanja je dosegel 272,7 mio EUR in se povečal za dobro desetino, izkazan pa je bil v vseh oddelkih. Saldo drugih prihodkov in odhodkov se je nadalje močno povečal in je znašal 13,7 mio EUR. Družbe dejavnosti M so lani že četrto leto zapored ustvarile neto dobiček iz financiranja, ki je sicer dosegel 81,1 mio EUR ob znižanju za skoraj eno tretjino. Neto čisti dobiček obračunskega obdobja je bil v zadnjih sedmih letih izkazan v vseh oddelkih dejavnosti M, lani pa je dosegel 313,0 mio EUR in je vrednost iz leta 2008 presegal za 12,6 %.

⁴⁴ Majhni samostojni podjetniki so ustvarili za 74,1 mio EUR dodane vrednosti, kar je bilo za 1,1 % manj kot leta 2016. Njihov prispevek k celotni dodani vrednosti dejavnosti M se je tako zmanjšal na 5,2 %. Prav tako se je zmanjšalo število majhnih samostojnih podjetnikov in sicer za 8,9 %, število pri njih zaposlenih oseb pa se je povečalo za 2,2 %. Lani se je struktura dodane vrednosti majhnih podjetnikov spremenila, saj po novem majhni samostojni podjetniki, ki se ukvarjajo z arhitekturno-projektantskimi storitvami (M 71), prispevajo največji delež, 27,5-odstotnega, za skoraj dve odstotni točki manj pa v strukturo zaposlenosti. Podjetniki, ki se ukvarjajo s pravnimi in računovodskimi dejavnostmi (M 69), pa še naprej ostajajo največji v strukturi zaposlenih v panogi M, s 35,5 %, četrtno pa prispevajo k dodani vrednosti.

Slika 52: Poslovni rezultat družb dejavnosti M v letu 2017

Vir podatkov: AJPES (Statistični podatki iz bilance stanja in izkaza poslovnega izida), lastni izračuni.

Produktivnost dela se je lani ponovno povečala ob največji rasti tako dodane vrednosti kot števila zaposlenih v obdobju 2008–2017. Rast števila zaposlenih se je nadaljevala tretje leto zapored, v desetletnem obdobju pa je bila tudi največja, 4,0-odstotna. Ob še večji rasti dodane vrednosti se je tudi produktivnost dela, ki je razmerje med dodano vrednostjo in številom zaposlenih, lani ponovno povečala, za 2,5 %. Ob večjem številu zaposlenih so se povečali tudi stroški dela, vendar le malenkost bolj kot obseg dodane vrednosti, zato je delež stroškov dela v dodani vrednosti ostal nespremenjen.

Slika 53: Dodana vrednost in stroški dela na zaposlenega v gospodarskih družbah strokovnih, znanstvenih in tehničnih dejavnosti v letu 2017

Vir podatkov: AJPES (Statistični podatki iz bilance stanja in izkaza poslovnega izida), lastni izračuni.

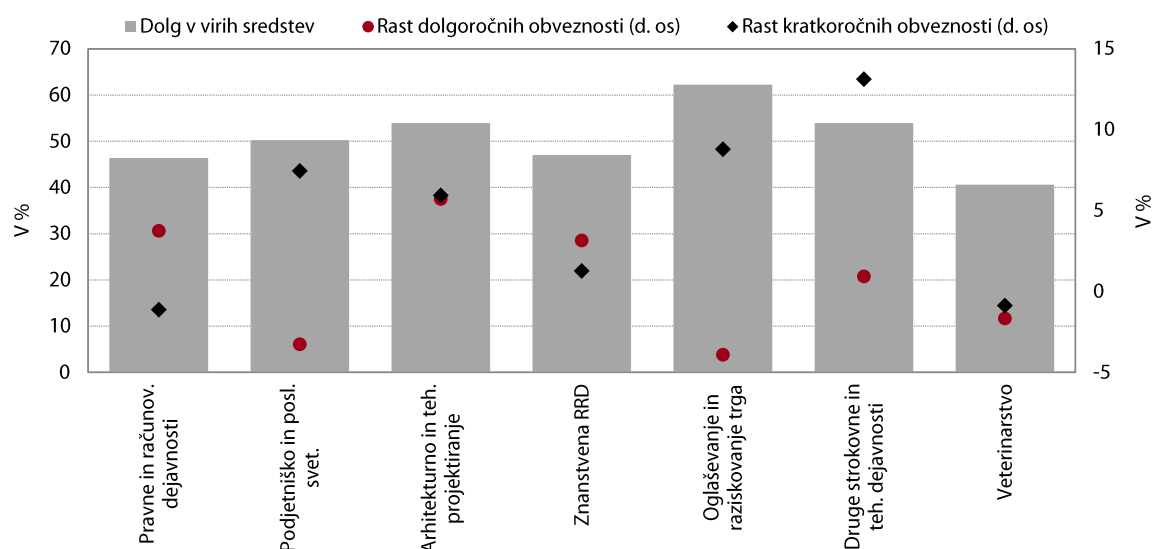
Gospodarnost poslovanja od leta 2016 ponovno stagnira, kar je bilo značilno tudi za obdobje 2009–2014. Poslovni prihodki kot poslovni odhodki so se občutno povečali, skoraj za petino. Na rast poslovnih odhodkov so vplivali predvsem večji stroški blaga, materiala in storitev, ki so skupaj s stroški dela pokrili že

več kot 90 % vseh poslovnih odhodkov. Rast poslovnih prihodkov družb dejavnosti M je izhajala predvsem iz prodaje storitev na domačem trgu, večja je bila za skoraj 30 %, kar bi lahko povezali s ponovno oživitvijo trga v segmentu gradbeništva in investicijskega povpraševanja. V desetletnem obdobju je bila to daleč največja rast. Prodaja na tujem trgu se je le nekoliko povečala, za manj kot en odstotek. Posledično se je izvozna usmerjenost družb dejavnosti M lani zmanjšala, pred tem pa se je vztrajno povečevala vse od leta 2009. Realizacija prihodkov na tujih trgih je bila tako 23,9-odstotna.

Zadolženost v dejavnosti M se je postopno zmanjševala iz leta v leto skozi celotno desetletno obdobje.

Lani se je zmanjšala še za eno odstotno točko, na 51,3 %. Od leta 2014 tako že zaostaja za povprečno zadolženostjo vseh gospodarskih družb, pred tem pa je bila vrsto let na ravni njihovega povprečja. Zmanjšanje zadolženosti je bilo lani rezultat tako zmanjšanja dolgoročnih finančnih kot poslovnih obveznosti, rasti kratkoročnih poslovnih obveznosti ter znatno večje nadaljnje rasti vrednosti kapitala. Kapitalska pokritost dolgoročnih sredstev družb dejavnosti M se je okrepila tudi lani, na 84,0 %, saj se je vrednost kapitala povečala bolj, kot se je povečala vrednost dolgoročnih sredstev. Pri tem je za strokovno-tehnične družbe značilno, da so vrednost kapitala praktično povečevale skozi celotno desetletno obdobje, razen leta 2010.

Slika 54: Zadolženost v gospodarskih družbah strokovnih, znanstvenih in tehničnih dejavnosti v letu 2017

Vir podatkov: AJPES (Statistični podatki iz bilance stanja in izkaza poslovnega izida), lastni izračuni.

Arhitekturno-projektantske družbe (M 71) zadnja štiri leta opazno izboljšujejo uspešnost poslovanja. Ob večjem investicijskem povpraševanju in s tem povečani prodaji arhitekturno-projektantskih storitev se je lani neto dobiček iz poslovanja v družbah oddelka M 71 povečal kar za dve petini in je dosegel 88,4 mio EUR. Posledično se je povečalo tudi število tam zaposlenih, za 4,5 %, kar je pomenilo ponoven zasuk v pozitivno smer po več letih zmanjševanja števila zaposlenih. Kljub temu pa je število zaposlenih še vedno za 16,6 % manjše kot pred začetkom krize. Poslovni prihodki so se lani povečali za 52 %, z večjo prisotnostjo na domačem trgu so se tu povečali še bolj, kar za 64,7 %, tako so oboji prvič v obdobju desetih let presegli predkrizno vrednost. Pomembno so se povečali tudi na tujih trgih, za 21,8 %, vendar je vrednost tam ustvarjenih prihodkov večja od predkrizne ravni že od leta 2013, lani že za več kot polovico. Na trgih EU so se prihodki od prodaje v zadnjih štirih letih v povprečju povečali skoraj za petino. Visok lanskoletni neto dobiček iz poslovanja je pomenil za skoraj 40 mio EUR več kot v obdobju 2011–2013, ko so arhitekturno-projektantske družbe poslovale z največjo finančno izgubo, ki se je začela po tem zmanjševati in je lani dosegla le še 2,5 mio EUR. Neto čisti dobiček je tako dosegel 70,6 mio EUR, kar je bil tretji najboljši poslovni rezultat v celotnem desetletnem obdobju.

Družbe, ki se ukvarjajo s podjetniškim in poslovnim svetovanjem (M 70), od leta 2015 ustvarjajo znatno višji neto čisti dobiček od predkrizne vrednosti. Gre za dejavnost, ki je v celotnem obdobju 2008–2017⁴⁵ krepko povečevala število zaposlenih, lani je bila njihova vrednost večja od predkrizne že za dve petini. Z začetkom gospodarske krize so te družbe močno preusmerile poslovanje na tuje trge, kjer so že takrat realizirale četrtno vseh prihodkov od prodaje. Lani je v tujini realizirani delež dosegel eno tretjino, pred tem je v štirih zaporednih letih presegal dve petini. Njihov delež prodaje na tujih trgih zato znatno presega povprečno izvozno usmerjenost dejavnosti M. Povečevanje aktivnosti se je posledično odrazilo tudi v uspešnosti poslovanja, in sicer v vseh treh komponentah, ki prispevajo h končnemu poslovnemu rezultatu. V obdobju 2008–2017 so obračunsko obdobje, z izjemo v letu 2010, vsako leto zaključile z neto čistim dobičkom, lani je ponovno presegel 100 mio EUR, tako kot že zadnja tri leta, ko ostaja največji med vsemi oddelki dejavnosti M. Neto čisti dobiček iz poslovanja se zadnji dve leti sicer zmanjšuje, lani je dosegel 77,3 mio EUR, vendar še vedno precej presega predkrizno vrednost. Te družbe so v zadnjih štirih letih zabeležile tudi neto dobiček iz financiranja, ki je lani dosegel 83,9 mio EUR.

⁴⁵ Zgolj v letu 2014 se je število tam zaposlenih znižalo za 15,3 %.

3.13 DRUGE RAZNOVRSTNE POSLOVNE DEJAVNOSTI (N)**Tabela 16: Kazalniki poslovanja gospodarskih družb v drugih raznovrstnih poslovnih dejavnostih v izbranih letih**

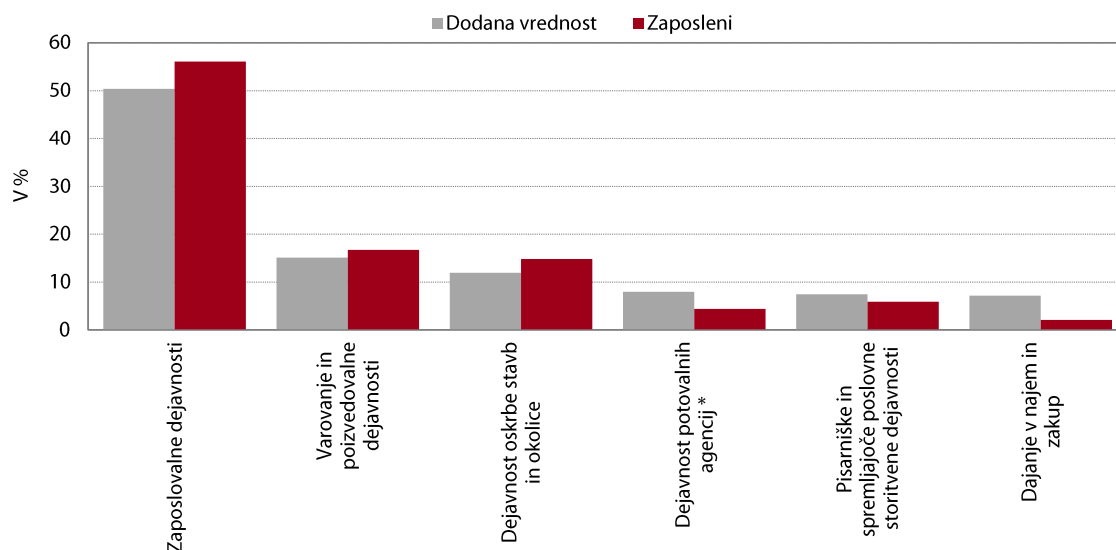
	2008	2010	2015	2016	2017
Število gospodarskih družb	1.456	1.678	2.114	2.139	2.191
Število zaposlenih ¹	21.829	20.614	27.174	29.397	32.193
Delež zaposlenih v vseh družbah (v %)	4,3	4,5	6,1	6,4	6,7
Delež dodane vrednosti v vseh družbah (v %)	2,2	2,4	3,2	3,4	3,6
Neto ² čisti dobiček/izguba (v mio EUR)	3,1	-6,6	27,1	4,1	57,5
VELIKOST					
Sredstva/podjetje (v tisoč EUR)	547	525	456	466	492
Število zaposlenih/podjetje	15,0	12,3	12,9	13,7	14,7
OPREMLJENOST DELA S SREDSTVI					
Povprečna sredstva/zaposlenega (v tisoč EUR)	34	41	35	33	32
GOSPODARNOST					
Gospodarnost poslovanja	1,019	1,004	1,029	1,037	1,042
DONOSNOST					
Donosnost sredstev (v %)	0,4	-0,8	2,9	0,4	5,6
Donosnost prihodkov (v %)	0,3	-0,6	2,0	0,3	3,4
PRODUKTIVNOST					
Dodana vrednost/zaposlenega (v EUR)	18.132	19.096	21.463	22.290	23.287
STROŠKI DELA					
Stroški dela/zaposlenega (v EUR)	15.490	16.416	18.232	18.887	19.545
Delež stroškov dela v dodani vrednosti (v %)	85,4	86,0	84,9	84,7	83,9
FINANCIRANJE IN PLAČILNA SPOSOBNOST					
Delež dolga v virih sredstev (v %)	73,5	73,7	66,6	63,8	57,7
Delež kratk. obveznosti v virih sredstev (v %)	48,1	49,6	43,9	42,3	37,4
Kapitalska pokritost dolg. sredstev (v %)	52,5	49,5	61,8	71,9	83,6
Dolg. pokritost dolg. sredstev in zalog (v %)	97,0	88,2	99,2	108,8	116,2
IZVOZNA USMERJENOST					
Delež čistih prihodkov od prodaje na tujem trgu (v %)	12,3	10,7	17,2	17,0	19,4
STRUKTURA SREDSTEV					
Delež dolg. sredstev v sredstvih (v %)	50,4	53,1	54,0	50,4	50,6
Delež strojev in naprav ter druge opreme in naprav v dolgoročnih sredstvih (v %)	27,3	23,5	21,7	27,1	30,1

Vir podatkov: AJPEŠ (Statistični podatki iz bilance stanja in izkaza poslovnega izida), lastni izračuni.

Opombe: ¹ Podatki o številu zaposlenih pomenijo povprečno število zaposlenecov na podlagi delovnih ur v obračunskem obdobju in se zato razlikujejo od podatkov o številu zaposlenih, ki jih objavlja SURS. ² Razlika med čistim dobičkom in izgubo obračunskega obdobja.

Rast dodane vrednosti družb raznovrstnih poslovnih dejavnosti (N) se je že četrto leto zapored pospešeno nadaljevala tudi lani, zopet je bila nadpovprečna v dejavnosti posredovanja začasne delovne sile. Družbe so ustvarile dodano vrednost v obsegu 749,7 mio EUR⁴⁶, kar je bilo za 14,4 % več kot leto prej ter že sedmo leto zapored več od vrednosti iz leta 2008, lani že za skoraj 90 %. Od leta 2014 prispevajo največji delež v dodano vrednost dejavnosti N družbe, ki se ukvarjajo z zaposlovalnimi dejavnostmi (N 78)⁴⁷, lani so ga še nadalje povečale, na 50,4 %, v obdobju 2008–2017 pa kar za 26,8 o. t. Delodajalci se zaradi potreb po bolj fleksibilnih oblikah zaposlovanja namreč še vedno odločajo za najem delavcev preko sklenjenih delovnih pogodb z zaposlovalnimi agencijami.

Slika 55: Delež posameznih oddelkov v dodani vrednosti in zaposlenosti gospodarskih družb drugih raznovrstnih poslovnih dejavnosti v letu 2017

Vir podatkov: AJPES (Statistični podatki iz bilance stanja in izkaza poslovnega izida), lastni izračuni.

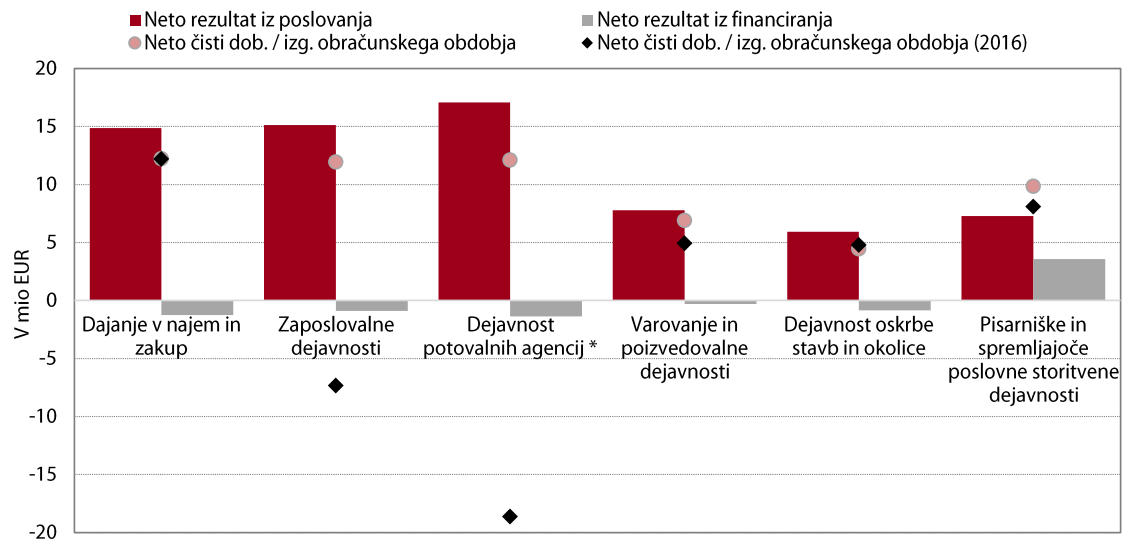
Opomba: * Dejavnost potovalnih agencij, organizatorjev potovanj in s potovanji povezane dejavnosti.

Poslovni rezultat družb raznovrstnih poslovnih dejavnosti se je lani izjemno povečal in že zadnjih pet let presega vrednost pred začetkom krize. Družbe so obračunsko obdobje zaključile s pozitivnim poslovnim rezultatom iz poslovanja ter drugega delovanja, iz financiranja pa so ponovno ustvarile izgubo, ki se je močno zmanjšala. Neto dobiček iz poslovanja je znašal 68,0 mio EUR in se je občutno povečal, skoraj za 30,0 %, izkazan pa je bil v vseh šestih oddelkih. Saldo drugih prihodkov in odhodkov se je močno zmanjšal in je dosegel 1,2 mio EUR. Neto izguba iz financiranja, ki je stalnica v celotnem desetletnem obdobju, se je lani izjemno zmanjšala, za 97,6 %, in je znašala 1,1 mio EUR, izkazana pa je bila v petih oddelkih. Družbe dejavnosti vseh oddelkov N so tako izkazale neto čisti dobiček, ki je znašal 57,5 mio EUR, kar je bilo 14-krat več kot pred enim letom⁴⁸.

⁴⁶ Majhni samostojni podjetniki so ustvarili za 35,9 mio EUR dodane vrednosti, kar je bilo za 1,3 % več kot leta 2016. Njihov prispevek k celotni dodani vrednosti dejavnosti N se je zaradi pospešene rasti dodane vrednosti v gospodarskih družbah (14,4 %) tako zmanjšal za 0,5 o. t. oz. na 4,6 %. Število majhnih samostojnih podjetnikov se je nadalje zmanjšalo, za 5,5 %, prav tako se je zmanjšalo število pri njih zaposlenih oseb, za 3,4 %. Med vsemi dejavnostmi N ostajajo majhni samostojni podjetniki, ki se ukvarjajo z dejavnostjo oskrbe stavb in okolice (N 81), še naprej največji, in sicer so k dodani vrednosti prispevali 59,4 %, v strukturo zaposlenih pa 62,4 %.

⁴⁷ Gospodarske družbe, ki se ukvarjajo s posredovanjem začasne delovne sile (N 78.2) so lani povečale dodano vrednost še za 18,5 % in so tako prispevale polovico k celotni dodani vrednosti dejavnosti N. Leta 2014 so realizirale občutno večjo rast dodane vrednosti, 123,1 %, njihov prispevek k celotni dodani vrednosti dejavnosti N pa je bil tudi izjemen, 95,9-odstoten.

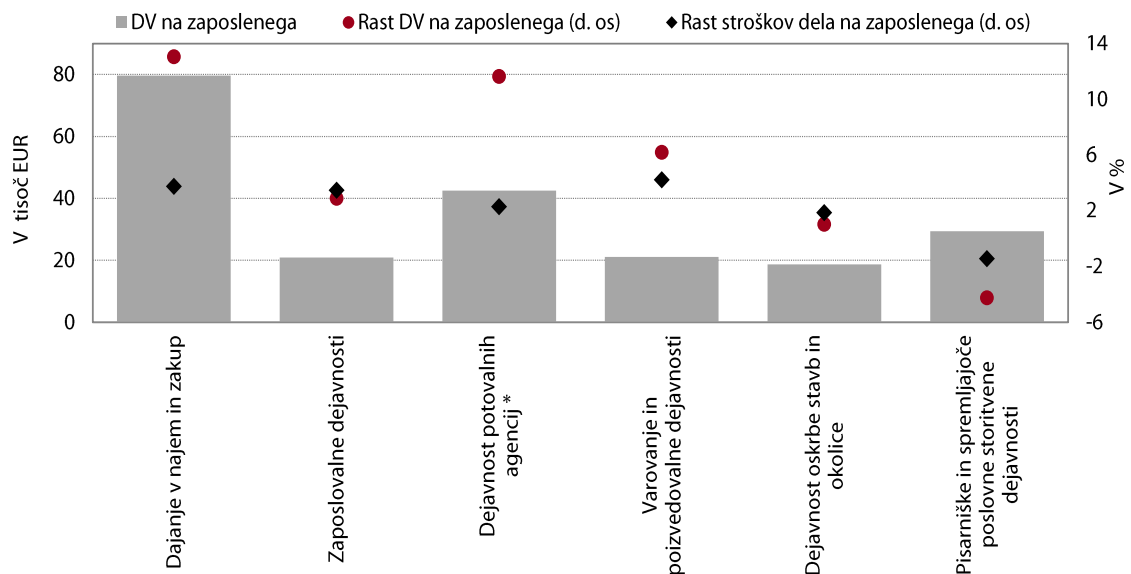
⁴⁸ Ob dobrem in stabilnem poslovanju iz osnovne dejavnosti je končni poslovni rezultat dejavnosti N zelo odvisen od dinamike spreminjanja neto rezultata iz financiranja.

Slika 56: Poslovni rezultat družb dejavnosti N v letu 2017

Vir podatkov: AJPES (Statistični podatki iz bilance stanja in izkaza poslovnega izida), lastni izračuni.

Opomba: * Dejavnost potovalnih agencij, organizatorjev potovanj in s potovanji povezane dejavnosti.

Ob močni rasti dodane vrednosti in znatni, vendar šibkejši, rasti števila zaposlenih v družbah dejavnosti N se v zadnjih treh zaporednih letih nadaljuje tudi rast produktivnosti dela. Rast števila zaposlenih je bila lani 9,5-odstotna, kar je ob še večji rasti dodane vrednosti privedlo do nadaljnje rasti produktivnosti dela, za 4,5 %. Dodana vrednost na zaposlenega je dosegla 23.287 EUR. Rast stroškov dela se je posledično nadaljevala in je le za malenkost zaostajala za rastjo dodane vrednosti, zato se je delež teh stroškov v dodani vrednosti nekoliko znižal.

Slika 57: Dodana vrednost in stroški dela na zaposlenega v gospodarskih družbah drugih raznovrstnih poslovnih dejavnosti v letu 2017

Vir podatkov: AJPES (Statistični podatki iz bilance stanja in izkaza poslovnega izida), lastni izračuni.

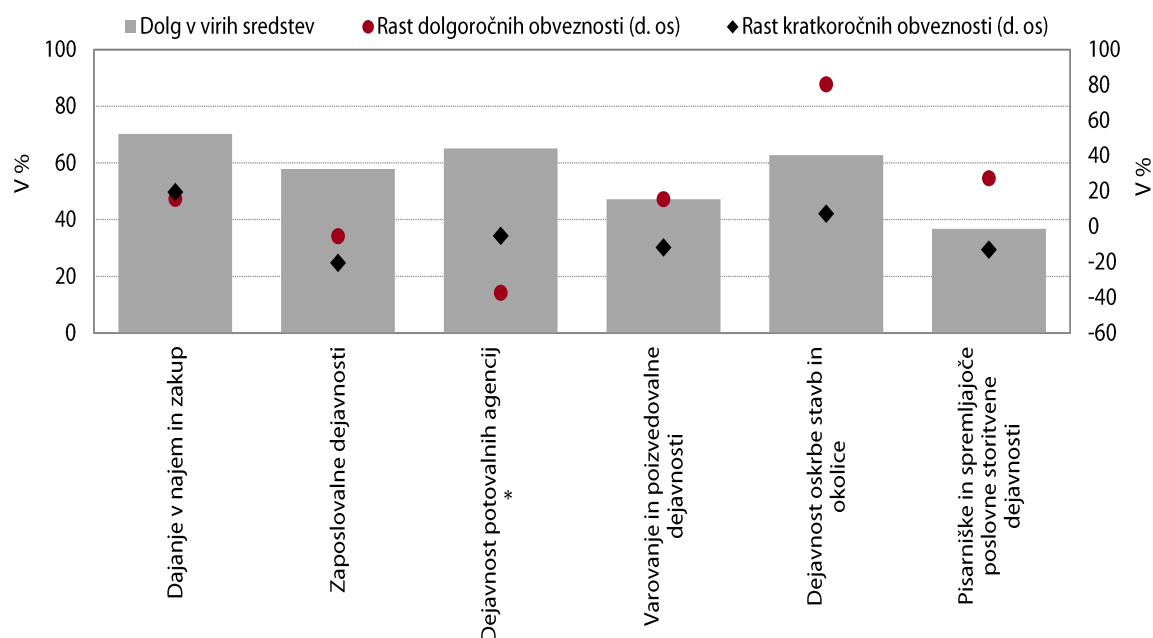
Opomba: * Dejavnost potovalnih agencij, organizatorjev potovanj in s potovanji povezane dejavnosti.

Gospodarnost poslovanja se je lani nadalje izboljšala in se tako tudi zelo približala povprečju vseh gospodarskih družb. Rast poslovnih prihodkov se je ob večji prodaji storitev dejavnosti N še povečala in je bila s 14,8 % druga največja vrednost v desetletnem obdobju. Vrednost prihodkov od prodaje storitev na

tujih trgov, še zlasti na trgih izven EU, je bila večja v primerjavi z domačim trgom, zato se je lani izvozna usmerjenost znatno povečala, na 19,4 %, in dosegla največjo vrednost doslej. Rast poslovnih odhodkov je bila s 14,2 % manjša od rasti poslovnih prihodkov, kar je vplivalo na izboljšanje gospodarnosti v dejavnosti N. Še nekoliko bolj so se povečali stroški blaga, materiala in storitev, ki so pokrili skoraj 60 % vseh poslovnih odhodkov.

Zadolženost družb raznovrstnih poslovnih dejavnosti se je ob izjemnem povečanju vrednosti kapitala občutno zmanjšala tudi lani. Razmerje med dolgom in obveznostmi do virov sredstev se je zmanjšalo še za 6,1 o. t., na 57,7 %, vendar še ostaja za 5,4 o. t. večje od povprečne zadolženosti vseh gospodarskih družb⁴⁹. Dolgoročne obveznosti so se okrepile zaradi večjih finančnih obveznosti do bank, hkrati so se kratkoročne obveznosti do bank občutno zmanjšale, ob izjemni rasti vrednosti kapitala⁵⁰, kar 26,1-odstotni, pa je vse skupaj vodilo k realizaciji najnižje zadolženosti družb dejavnosti N doslej. Kapitalska pokritost dolgoročnih sredstev družb dejavnosti N se je lani zaradi precejšnje rasti vrednosti kapitala zopet povečala za več kot 10 o. t., na 83,6 %, tako da je vrednost kazalnika od 2015 dalje z 61,8 % na občutno višji ravni kot prej, ko je bila konstantno okoli 52 %.

Slika 58: Zadolženost v gospodarskih družbah drugih raznovrstnih poslovnih dejavnosti v letu 2017

Vir podatkov: AJPES (Statistični podatki iz bilance stanja in izkaza poslovnega izida), lastni izračuni.

Opomba: * Dejavnost potovalnih agencij, organizatorjev potovanj in s potovanji povezane dejavnosti.

Neto čisti poslovni izid zaposlovalnih družb (N 78) se je lani ponovno izboljšal, tokrat predvsem zaradi občutnega zmanjšanja izgube iz financiranja. Gre za dejavnost⁵¹, ki je od leta 2014 znatno povečevala dodano vrednost ter le nekoliko manj število zaposlenih, kar je vplivalo tudi na rast produktivnosti dela. V času gospodarske krize so se razmere na trgu dela zaostrele in posledično spremenile, zato so podjetja zaradi racionalizacije poslovanja pogosteje najemala delavce preko zaposlovalnih agencij. Vendar se je ta način zaposlovanja ohranil tudi v razmerah izboljšanih pogojev na trgu dela, tako da se poslovni prihodki od prodaje zaposlovalnih storitev še povečujejo. Pri tem so se občutno hitreje povečevali poslovni prihodki od

⁴⁹ Družbe dejavnosti N so bile v obdobju 2008–2014 med bolj zadolženimi v celotnem gospodarstvu.

⁵⁰ Družbe dejavnosti N so v desetletnem obdobju nenehno povečevale vrednost kapitala, razen leta 2012, v zadnjih treh letih pa v povprečju kar za 18,5 %.

⁵¹ Družbe, ki se ukvarjajo s posredovanjem začasne delovne sile (N 78.2) so lani prispevale 97,3 % k dodani vrednosti vseh zaposlovalnih družb oddelka N 78.

prodaje storitev na tujih trgih, predvsem na trgu EU, v primerjavi z ustvarjenimi na domačem trgu. Lani so se prvi povečali za 20,6 % (EU: 22,7 %), doma pa za 11,2 %. Delež prihodkov, realiziran na tujih trgih, se je tako povečeval in je lani dosegel 11,3 %, še naprej pa ostaja manjši od povprečne vrednosti za celotno dejavnost N. Družbe so lani iz osnovne dejavnosti realizirale neto dobiček v obsegu 15,1 mio EUR, ki se je povečal skoraj za petino, prav tako se je še povečal dobiček iz drugega delovanja. Izguba iz financiranja, ki je bila sicer izkazana v celotnem desetletnem obdobju, se je lani znatno zmanjšala, za 95,2 % in je dosegla eno izmed manjših vrednosti v tem obdobju.

4 ZAKLJUČEK

Poslovni rezultat **gospodarskih družb** se je, po močnem poslabšanju med krizo, v letu 2017 že četrto leto zapored zelo izboljšal. Poslabšanje v krizi se je kazalo v negativnem rezultatu iz financiranja in zmanjšanem dobičku iz poslovanja. V letu 2017 je do nadaljnjega izboljšanja prišlo pri obeh komponentah, s čimer se je neto čisti dobiček gospodarskih družb povzpел nad do sedaj najvišjo raven iz leta 2007. Neto dobiček iz poslovanja se je v tej primerjavi še bolj okrepil, neto izguba iz financiranja pa je bila glede na krizna leta le še neznatna. Na strani poslovnih prihodkov se je nadaljevalo povečevanje prihodkov od prodaje na trgu EU, po daljšem času pa se jim je, ob domači konjunkturi, pridružila močna rast prihodkov na domačem trgu. Povezano z rastjo svetovnih cen energije in kovin so se povečali stroški blaga, materiala in storitev, deleži stroškov dela v dodani vrednosti in poslovnih odhodkih pa so bili podobni kot pred desetimi leti. Zniževanje finančnih odhodkov je bilo ob intenzivnem razdolževanju družb povezano z vse manjšimi odhodki iz bančnih posojil, v zadnjih treh letih pa so močno upadli tudi odhodki povezani z odpisi in oslabitvami. Zadolženost gospodarskih družb (delež dolga v virih sredstev) se je lani nadalje znižala in je bila z 52 % na ravni prvih let prejšnjega desetletja.

Gospodarske družbe področja **kmetijstva, lova, gozdarstva in ribištva** (A) so poslovno leto 2017 zaključile z nižjim dobičkom kot leto prej, dobiček družb **živilsko predelovalnih** dejavnosti (C 10, 11) pa je bil najvišji v zadnjem desetletju. Družbe področja A so zaradi spomladanske pozebe in manjšega pridelka kljub nadaljevanju sanacije in večjem poseku lesa ustvarile nižjo dodano vrednost kot v letu prej. Poslovno leto so tretje leto zapored zaključile s pozitivnim rezultatom, ki pa je bil nižji kot leto prej. Pri tem so družbe v kmetijstvu prikazale neto čisto izgubo, družbe v gozdarstvu pa razmeroma visok neto čisti dobiček. V družbah **živilsko predelovalne dejavnosti** (C 10 in C 11– proizvodnja živil in pijač) so dodano vrednost ponovno zvišali, kar je bilo doseženo z višjo zaposlenostjo in višjo produktivnostjo. Poslovno leto so zaključili z najvišjim dobičkom v zadnjem desetletju, predvsem zaradi izboljšanja na ravni izrednih dogodkov. V letu 2017 se je razmeroma precej izboljšalo poslovanje v proizvodnji pijač, najbolj v proizvodnji piva.

Dodana vrednost gospodarskih družb **rudarstva** (B) se je v preteklem obdobju povečini zniževala zaradi krčenja dejavnosti premogovništva. V zadnjih letih se ponovno pojavlja manjša rast, še naprej pa se, zlasti zaradi racionalizacije poslovanja v premogovništvu, znižuje število zaposlenih. Medtem ko je bilo leto 2015 zaznamovano z veliko izgubo (nekaj povezano s težavami pri odkopu v dejavnosti pridobivanja lignita, tudi z velikim povečanjem prevrednotovalnih odhodkov), so v letu 2016 v rudarstvu po več letih spet poslovali z dobičkom, ki so ga lani še povečali. Veliko večino dobička je prispeval neenergetski del rudarstva.

Neto čisti dobiček gospodarskih družb iz **predelovalnih** dejavnosti (C) se je ob večji neto izgubi iz financiranja in skromni rasti neto dobička iz poslovanja povečal manj kot leta 2016; tudi zadolženost se je zmanjšala manj kot pred letom. K večji neto finančni izgubi, ki se je pred tem tri leta zmanjševala, je največ prispevalo nekaj večjih družb iz farmacevtske in kovinske industrije. Farmacevtske družbe so kljub temu povečale neto čisti dobiček, saj so po dveh letih zmanjševanja znova ustvarile večji neto dobiček iz poslovanja. Rast neto dobička iz poslovanja v družbah iz kovinske industrije pa je bila tako kot v večini ostalih panog nižja kot pred letom, kar je skupaj z negativnim finančnim poslovanjem prispevalo k skromnejšemu izboljšanju neto čistega dobička. Tudi zmanjševanje zadolženosti predelovalnih družb se je upočasnilo, ob nadaljnji rasti kapitala se zadnji dve leti znova povečujejo kratkoročne obveznosti.

Gospodarske družbe **oskrbe z elektriko, plinom in paro** (D) so, po veliki neto čisti izgubi v letu 2015 (povezano s TEŠ 6), v zadnjih dveh letih ponovno poslovale z dobičkom, primerljivim s prejšnjimi leti, le malenkost manjšim. Zaradi večje opremljenosti dela s sredstvi je produktivnost dela družb v dejavnosti D še vedno 2,5-krat večja kot pri vseh družbah, slabši pa so nekateri drugi kazalniki. Pred krizo in tudi v obdobju po letu 2008, je bila ta dejavnost med boljšimi v slovenskem gospodarstvu in je vse do leta 2014 poslovala stabilno, z visokim dobičkom. Takrat je bila tudi gospodarnost poslovanja vseskozi višja kot v povprečju pri

družbah vseh dejavnosti. Z izgubo v letu 2015 se je to prekinilo in v letu 2017 je bila gospodarnost družb oskrbe z elektriko, plinom in paro le še pol tolikšna kot pri družbah vseh dejavnosti, še nižji pa sta bili v tej primerjavi donosnosti sredstev in prihodkov. Sicer pa ostaja v rdečih številkah le še dejavnost termoelektrarn, medtem ko v dejavnostih distribucije, prenosa in trgovanja z električno energijo ter v hidroelektrarnah poslujejo s solidnim dobičkom.

Gospodarske družbe v dejavnosti **oskrbe z vodo, ravnanja z odpadki in odplaki ter saniranja okolja** (E) so v letu 2017 ob podobni zaposlenosti ponovno ustvarile nekoliko višjo dodano vrednost kot v letu prej in s tem nekoliko izboljšale produktivnost. Poslovno leto so zaključile z najvišjim dobičkom v zadnjem desetletju. Izboljšanje poslovnega rezultata v primerjavi z letom prej so družbe prikazale na vseh treh ravneh delovanja. Pozitivno so poslovale vse štiri skupine družb znotraj te dejavnosti. Velika večina skupnega neto čistega dobička je bila ustvarjena v: (i) družbah zbiranja in odvoza odpadkov ter ravnanja z njimi in (ii) družbah zbiranja, prečiščevanja in distribucije vode.

Aktivnost gospodarskih družb in zaposlenost v **gradbeništvu** sta se leta 2017 povečala. Ob počasnejši rast stroškov dela so gospodarske družbe gradbeništva tretje leto zapored poslovale z dobičkom iz poslovanja, znatno pa so se povečali stroški storitev, ki so po naši oceni povezani z višjo aktivnostjo projektnih podjetij. Ob znatno nižjih slabitvah finančnih naložb, ki so v preteklih letih znatno poslabšale izid iz financiranja, se je izguba iz financiranja lani močno znižala. Razdolževanje družb v gradbeništvu se je leta 2017 prekinilo.

Gospodarske družbe **trgovine ter vzdrževanja in popravil motornih vozil** (G) so leta 2017 svoje poslovanje poslabšale, kar pa je bilo predvsem posledica slabitve vrednosti nepremičnin večje družbe. Ta je vplival na precejšnje poslabšanje poslovanja družb na drobno, ki so skoraj potrojile neto izgubo iz financiranja in precej zmanjšale neto dobiček iz poslovanja. Družbe drugih dveh oddelkov, trgovine na debelo in trgovine z motornimi vozili so ob nadaljnji rasti gospodarske aktivnosti in potrošnji gospodinjskih poslovanje še izboljšale. Družbe vseh treh oddelkov so zmanjšale zadolženost in izboljšale kapitalsko pokritost sredstev.

V gospodarskih družbah **prometa in skladiščenja** (H) so dosegli daleč najboljši poslovni rezultat v zadnjih desetih letih. Po velikem ustvarjenem neto čistem dobičku sta v letu 2017 izstopali dejavnosti spremljajočih storitev v kopenskem prometu (z DARS) ter cestnega tovornega prometa, malo manj pa tudi dejavnosti pretovarjanja (z Luko Koper) in železniškega prometa. Vse te štiri dejavnosti skupaj so ustvarile 80 % neto čistega dobička dejavnosti prometa in skladiščenja. K povečanju dobička so največ prispevale višje ceste za tovorni promet na avtocestah in višje subvencije v železniškem prometu. Na drugi strani pa se je poslabšalo poslovanje dejavnosti zračnega potniškega prometa, ki je ponovno zašla v izgubo.

Gostinske družbe (I) so leta 2017 drugič zapored močno povečale neto čisti dobiček, ki so ga prvič v obravnavanem obdobju ustvarile leta 2015. Rast je bila posledica zmanjšanja finančne izgube in nadaljnega povečanja neto dobička iz poslovanja. Ta se je povečal predvsem zaradi večjih prodajnih prihodkov ob rasti zasebne potrošnje in povečanem obisku turistov. Rezultate poslovanja so izboljšale družbe obeh oddelkov. Družbe nastanitvenih dejavnosti so lansko poslovno leto podvojile neto čisti dobiček, ki so ga prvič dosegle leto pred tem, družbe, ki strežejo jedi in pijačo, pa so prvič po krizi doseženi dobiček iz leta 2015 že drugo leto zapored močno povečale. Družbe obeh oddelkov so zmanjšale tudi zadolženost in s tem izboljšale kapitalsko pokritost sredstev.

Gospodarske družbe **informacijskih in komunikacijskih dejavnosti** (J) so lani predvsem zaradi znatnega povečanja neto izgube iz financiranja ponovno poslabšale uspešnost poslovanja. Neto čisti dobiček je bil tako za več kot desetino manjši kot leta 2016, zaostanek za predkrizno vrednostjo pa se je še povečal. Ob visoki rasti števila zaposlenih ter manjši rasti dodane vrednosti se je produktivnost dela nadalje zmanjšala. V strukturo dodane vrednosti od leta 2016 največ prispevajo računalniško-svetovalne družbe (J 62), ki so v zadnjih petih letih pospešeno povečevale tako število zaposlenih kot rast dodane vrednosti, kar se je

odražalo tudi v uspešnosti poslovanja. Pred tem so največ prispevale telekomunikacijske družbe (J 61), katerih končni poslovni rezultat sicer ostaja pozitiven na račun dobrega poslovanja iz osnovne dejavnosti ob hkratni finančni izgubi.

Nepremičninski trg se je v letih pred gospodarsko krizo, ko je povpraševanje po različnih vrstah nepremičnin presegalo ponudbo, razcvetel in dosegal visoke dobičke, z gospodarsko krizo pa se je poslovanje **nepremičninskih** družb (L) močno poslabšalo. Tako so nepremičninske družbe po precejšnjem poslabšanju poslovnega rezultata že v letu 2009, leto 2010 zaključile z neto čisto izgubo, ki se je v letih do 2014 še povečala. Počasno oživljanje trgovanja na nepremičninskem trgu iz leta 2014 se je pospešeno nadaljevalo naslednja tri leta, tako da so družbe leto 2015 zaključile z neto čistim dobičkom, ki se je v naslednjih dveh letih še izraziteje povečal.

Gospodarske družbe **strokovnih, znanstvenih in tehničnih dejavnosti** (M) so lani še nadalje povečale že visok neto čisti dobiček, ki od leta 2016 presega vrednost pred začetkom gospodarske krize. Ob največji rasti tako števila zaposlenih kot dodane vrednosti v obdobju 2008–2017 se je produktivnost dela ponovno povečala. Delež v strukturi dodane vrednosti se je v tem obdobju najbolj zmanjšal arhitekturno-projektantskim družbam (M 71), katerim se je aktivnost z gospodarsko krizo preko gradbeniškega sektorja precej zmanjšala. Ob lanskem večjem investicijskem povpraševanju se jim je poslovni rezultat iz osnovne dejavnosti znatno povečal, kar je ob najmanjši finančni izgubi v desetletnem obdobju privedlo do precej visokega neto čistega dobička. V strukturi dodane vrednosti pa se je delež najbolj povečal družbam, ki opravljajo storitve podjetniškega in poslovnega svetovanja (M 70), pri čemer so skorajda v celotnem obdobju realizirale neto čisti dobiček.

Gospodarske družbe **drugih raznovrstnih poslovnih dejavnosti** (N) so lani realizirale izjemno visok in tako najvišji neto čisti dobiček v obdobju 2008–2017. Tak končni poslovni rezultat je bil predvsem posledica občutno manjše neto finančne izgube ob siceršnjem znatnem povečanju dobička iz poslovanja. Ob krepki nadaljnji rasti tako števila zaposlenih kot dodane vrednosti se je produktivnost dela še povečala. Pri tem se je rast dodane vrednosti dejavnosti N tudi lani povečala zlasti zaradi krepitve dejavnosti posredovanja začasne delovne sile. Od leta 2014 tako največji delež v strukturo dodane vrednosti prispevajo zaposlovalne družbe (N 78), saj so se podjetja zaradi spremenjenih razmer na trgu dela in potreb po večji racionalizaciji poslovanja pogosteje odločala za najemanje delavcev preko zaposlovalnih agencij. Ob pozitivnem poslovanju iz osnovne dejavnosti so te družbe v celotnem obdobju izkazovale izgubo iz financiranja, ki pa so jo lani znatno zmanjšale, kar je vplivalo na izboljšanje končnega poslovnega rezultata.

5 SEZNAM LITERATURE IN VIROV

1. Boj proti sivi ekonomiji dvignil prihodke iz naslova DDV za 96 milijonov evrov. (2014). Ljubljana. Pridobljeno na <http://www.protisiviekonomiji.si/novica/article/46974/>.
2. Informacija o poslovanju gospodarskih družb v Republiki Sloveniji. (2018). Ljubljana: AJPEŠ.
3. Kmet Zupančič in drugi. (2010). Poslovanje gospodarskih družb v letu 2009 – pregled po dejavnostih. Delovni zvezki UMAR, št. 5/2010 let. XIX. Ljubljana: UMAR.
4. Letno poročilo družbe in skupine HSE 2017 (2018). Ljubljana: HSE. Pridobljeno na: <http://www.hse.si>.
5. Letno poročilo poslovnega sistema Mercator d.d. za leto 2012. (2013). Ljubljana: Mercator. Pridobljeno na: <http://www.mercator.si>.
6. Letno poročilo poslovnega sistema Mercator d.d. za leto 2017. (2018). Ljubljana: Mercator. Pridobljeno na: <http://www.mercator.si>.
7. Letno poročilo 2017. Skupina Telekom Slovenije in Telekom Slovenije d. d. (2018). Ljubljana: Telekom Slovenije. Pridobljeno na: <http://www.telekom.si>.
8. Letno poročilo skupine Petrol in družbe Petrol d.d. za leto 2017. (2018). Ljubljana: Petrol. Pridobljeno na: <http://www.petrol.si>.
9. Odprti podatki Slovenije – Prvič registrirana vozila po mesecih. (2018). Ljubljana: Ministrstvo za javno upravo. Pridobljeno na <https://podatki.gov.si/dataset/prvic-registrirana-vozila-po-mesecih>.
10. Poročilo o učinkih uvedbe sistema davčnega potrjevanja računov v RS v letu 2016. (2017). Ljubljana. Pridobljeno na: http://www.fu.gov.si/fileadmin/Internet/Medijsko_sredisce/2017/Porocilo_o_ucinkih_vedbe_sistema_davcnega_potrjevanja_racunov_v_Republiki_Sloveniji_v_letu_2016.pdf
11. SI-STAT podatkovni portal – Ekonomsko področje – Cene. (2018). Ljubljana: Statistični urad Republike Slovenije. Pridobljeno na: <http://www.stat.si/>.
12. SI-STAT podatkovni portal – Ekonomsko področje – Gradbeništvo. (2018). Ljubljana: Statistični urad Republike Slovenije. Pridobljeno na: <http://www.stat.si/>.
13. SI-STAT podatkovni portal – Ekonomsko področje – Gozdarstvo in lov. (2018). Ljubljana: Statistični urad Republike Slovenije. Pridobljeno na: <http://www.stat.si/>.
14. SI-STAT podatkovni portal – Ekonomsko področje – Kmetijstvo in ribištvo. (2018). Ljubljana: Statistični urad Republike Slovenije. Pridobljeno na: <http://www.stat.si/>.
15. SI-STAT podatkovni portal – Ekonomsko področje – Okolje. (2018). Ljubljana: Statistični urad Republike Slovenije. Pridobljeno na: <http://www.stat.si/>.
16. SI-STAT podatkovni portal – Ekonomsko področje – Nacionalni računi. (2018). Ljubljana: Statistični urad Republike Slovenije. Pridobljeno na <http://www.stat.si/>.
17. SI-Stat podatkovni portal – Ekonomsko področje – Turizem. (2018). Ljubljana: Statistični urad RS. Pridobljeno na: <http://www.stat.si/>.
18. SI-STAT podatkovni portal – Ekonomsko področje – Transport. (2018). Ljubljana: Statistični urad RS. Pridobljeno na: <http://www.stat.si/>.

19. Statistični podatki iz bilance stanja in izkaza poslovnega izida za gospodarske družbe in samostojne podjetnike. (različna leta). Ljubljana: AJPEŠ.

PRILOGA: Opredelitev kazalnikov, uporabljenih v analizi poslovanja gospodarskih družb

KAZALNIKA VELIKOSTI

Sredstva na podjetje

001/število podjetij

Število zaposlenih na podjetje

188/število podjetij

KAZALNIK OPREMLJENOSTI DELA S SREDSTVI

Povprečna* sredstva na zaposlenega $((001_1 + 001_0)/2)/188$

KAZALNIK GOSPODARNOSTI

Gospodarnost poslovanja = poslovni prihodki/poslovni odhodki

(126/127)

KAZALNIKI DONOSNOSTI

Donosnost sredstev = neto čisti dobiček (izguba) obračunskega obdobja/povprečna* sredstva $(186-187)/((001_1 + 001_0)/2)$ **Donosnost prihodkov** = neto čisti dobiček (izguba) obračunskega obdobja/celotni prihodki $(186-187)/(126 + 153 + 178)$ **Donosnost kapitala** = neto čisti dobiček (izguba) obračunskega obdobja/povprečni* kapital $(186-187)/((056_1 + 056_0)/2)$

KAZALNIK PRODUKTIVNOSTI

Dodana vrednost na zaposlenega $(126-128-148)/188$

KAZALNIKA STROŠKOV DELA

Stroški dela na zaposlenega

(139/188)

Delež stroškov dela v dodani vrednosti $(139/(126-128-148))$

KAZALNIKI FINANCIRANJA IN PLAČILNE SPOSOBNOSTI

Delež dolga (kratkoročne in dolgoročne finančne ter poslovne obveznosti, rezervacije in pasivne časovne razmejitve) **v virih sredstev**
 $((072 + 075 + 085 + 095)/055)$

Delež kratkoročnih obveznosti (s pasivnimi časovnimi razmejitvami) v virih sredstev
 $((085 + 095)/055)$

Kapitalska pokritost dolgoročnih sredstev
 $(056/002)$

Dolgoročna pokritost dolgoročnih sredstev in zalog
 $(056 + 072 + 075)/(002 + 034)$

KAZALNIK IZVOZNE USMERJENOSTI

Delež čistih prihodkov od prodaje na tujem trgu v celotnih čistih prihodkih od prodaje
 $(115 + 118)/110$

KAZALNIKA STRUKTURE SREDSTEV

Delež dolgoročnih sredstev v sredstvih
 $(002/001)$

Delež proizvodjalnih strojev in naprav ter druge opreme in naprav v dolgoročnih sredstvih
 $((013 + 014)/002)$

Opombi: Številke v formulah pomenijo ustrezno šifro AOP. * Pri izračunu povprečne vrednosti sredstev in kapitala se upošteva podatek o vrednosti sredstev/kapitala ob koncu tekočega in ob koncu preteklega leta za družbe, ki so poslovale v tekočem letu.